

This text is not in its final form yet and might undergo some revision. It has been checked thoroughly, but we do appreciate feedback. This text can be used at church, at home, at schools or in non-commercial publications. The translation was done especially for people who speak the Oltenian Ursari dialect

of Romani.

Please let us know if you are interested in having a printed book (roma_info@wycliffe.org). This work is released under the **Creative Commons, attribution, non-commercial no-derivatives 3.0 license**. You may copy and redistribute this work unmodified, in any medium or format, with appropriate attribution, under the same licence.

You may copy the text in its entirety or portions of it, providing the portions selected are not taken out of context.

You may not use this work for commercial purposes.

If you modify the text, you may not distribute it in any form or context.

Această lucrare nu este încă în forma ei finală, și este posibil ca să fie revizuită sau corectată în viitor. A fost verificată cu atenție, dar am fi recunoscători dacă ne-ați aduce la cunoștință orice greșeală. Textul poate fi folosit în biserică, acasă, în școli sau în publicații necomerciale. Această traducere a fost pregătită pentru vorbitorii de limba romani (ursarilor din Oltenia).

Vă rugăm să ne contactați la roma_info@wycliffe.org dacă v-ar fi de folos o carte tipărită. Această lucrare vă este pusă la dispoziție sub **Licența Creative Commons Atribuire-Necomercial-FărăModificări 3.0**. Puteți să copiați și redistribuiți această lucrare doar nemodificat, în orice mediu sau format, cu atribuire potrivită, sub aceeași licență. Puteți copia textul în întregime sau în parte, dacă porțiunile selectate nu schimbă sensul originalului.

Nu puteți folosi această operă în scopuri comerciale.

Dacă reajustați, transformați sau construiți pe baza lucrării, nu veți putea distribui lucrarea modificată, în nici un mod sau context.

O Luka

O Del dinăs drom le Isusos te xastravel le manușän

1:1-4:13

Sosþe ramol o Luka o lil kadava

1 But astardiles te ramon äk lil anþa-l bukja sa-ve kerdinäjles mașkar amenþe sar o Del phendäsas, ² sar phende len amenqe kola kaj dä anglal dikhle len pe jakhença haj sluzisardes le Devlesqe phenindos lesqo kuvinto. ³ Kadä kä päçe rodem grižaça saorä bukja kadala, dä anglal, i me hotäri-sardem kašte ramov len tuqe jekh pala aver, raja Teofile, ⁴ kašte daštis te zanes kä kodoja so sanas si-kado si çačas.

Äk inzero phenel anþa o kerimos le Joanosqo Bolitori

⁵ Kana o Irod sas thagar anþ-e Judea, sas äk rašaj kaj bučholas Zaharia. Ov sas anþa o grupo le rašaenqo le Abiasqo.^a Lesqi rromni sas i oj anþa-i famelia le Aro-nosqi haj bučholas Elisabeta. ⁶ Äl duj sas çaçe angla

o Del haj phirenas bi došaço sar phendäs o Raj anþä saorä porunc haj krisimata lesqe. ⁷ Nas len çhave, kä e Elisabeta sas stjarpo, haj äl duj sas phure.

⁸ Äk data sas o rindo le gruposqo le Zahariasqo. Haj kana ov kerelas buki rašajesqi angla o Del, ⁹ sas alome k-äl sorci, pala sar sas o obiçe le rašaenqo, kašte intril anþ-o templo le Rajesqo haj te phabarel tämija. ¹⁰ K-o çaso le tämiimasqo, but manuș anþa o poporo ruginas pes avri. ¹¹ Atunc äk inzero le Rajesqo sikadilos le Zahariasqe haj bešlos ke çaçi le altarosqi le tämiimasqo. ¹² O Zaharia tulburisajlos kana dikhlä les, haj sas lesqe dar. ¹³ Haj o inzero phendä lesqe:

— Na dara Zaxario, kä o Del asundäs ki rugäcunja. Ki rromni, e Elisabeta, va kerela tuqe äk çhavo haj va çhusa lesqo anav Joan. ¹⁴ Ov va kerela tuqe bukuria haj fericirä haj but va bukurina pes kä kerdinäjlos, ¹⁵ kä va avela baro angla o Raj. Ni träbul te pel niç mol, niç aver pimos,^b haj ov va pherdola Duxo Sfinto dä kana va avela anþ-äl püntäçä pe daqe. ¹⁶ Va kerela buten anþa-l israelicä te bolden pes k-o Raj, lenqo Del. ¹⁷ Va zala angla o Raj anþ-o duxo haj o zuralimos le proorokosqo Ilia, kašte kerel paçja mașkar äl dada

^a1:5 1 Kroniç 24:10 ^b1:15 Numerja 6:1-4

haj äġ ċave^c haj kašte sikavel kolen kaj ni ašunen te aven gogača sar äġ ċaće. Kadä va pregätila äk poporo anθa o Raj.

¹⁸ O Zaharia phendäs le inzerosqe:

— Sar va zanava kä äġ bukja kadala si ċaće? Kä me sem phuro, haj i miri rromni si phuri.

¹⁹ O inzero dinä les anglal:

— Me sem o Gabriel kaj bešav angla o Del. Semas dino drom te dav tuča дума haj te anav tuqe kadaj vestja lači. ²⁰ Ita kä zi anθ-o ges kana va kerdöla kadal bukja, si te aves muto haj ni va daštisa te des дума,^d kä ni pakäjan mirä vorbe save va kerdöna kä lenqo timpo.

²¹ O poporo ašukärelas le Zaharias haj mirinas pes kä bešelas kadiki dä but anθ-o Templo. ²² Kana inklistos, ni daštilas te del lenqe дума. On xakärdes kä anθ-o Templo sas les äk vedenia. Ov kerelas lenqe semnä dar ačhilos muto. ²³ Päće termenisardäs pö timpo le bukäqo, o Zaharia gelos pesqe khere.

²⁴ Pala kodoja e Elisabeta, lesqi rromni, ačhilos khamni. Bešlis khere panz čhon. Gindilas pes: ²⁵ „Ita so kerdäs o Raj anθa manθe! Akanak ov gindisajlos manθe haj xastradä man anglal manuš anθa o lažavo.”

Äk inzero phenel anθa o kerimos le Isusosqo

²⁶ Anθä le šovenqo čhon dä kana sas khamni e Elisabeta, o Del dinäs drom le inzeros le Gabrielos anθ-äk foro anθa o cinuto le Galileaqo, p-o anav Nazaret, ²⁷ kä äk čhej bari logodime äk manušäča kaj bučholas Josif, anθa o kher le Davidosqo. O anav le čhaqo bari sas Maria. ²⁸ O inzero intrisajlos laθe anθ-o kher haj phendäs:

— Paće, tu, saväqe dinä pes mištimos, o Raj si tuča!

²⁹ Dar e Maria tulburisajlis but kaθar äġ vorbe kadala, haj pučelas pes sosθe andinä laqe kadav mištimos. ³⁰ Haj o inzero phendä laqe:

— Na dara, Mario, kä arakhlän mištimos k-o Del. ³¹ Ita kä va ačhosa khamni haj va keresa äk čhavo,^e savesqe va čhosa lesqo anav Isus. ³² Ov va avela baro haj va avela dino muj o Čhavo le Maj Baresqo, haj o Raj o Del va dela les o skauno le thagarimasqo lesqe dadesqo le Davidosqo.^f ³³ Va stäpiniġa p-o kher le Jakovosqo pentru totdjauna haj lesqo thagarimos ni va termenila pes.^g ³⁴ E Maria phendäs le inzerosqe:

— Sar va kerdöla e buki kadaja, kana me ni zanav muršäsθar?

³⁵ O inzero dinä lan anglal:

— O Duxo Sfinto va mukela pes pä tuθe haj o zuralimos le Maj Baresqo va učharelä tut.^h Kodolasqe o čhavo sfinto, savo va kerdöla pes, va avela dino muj o Čhavo le Devlesqo. ³⁶ Dikh, e Elisabeta, ki ruda, si i oj khamni haj k-äġ phurimata va avela lan äk čhavo. E zuvli anθa savi äġ manuš phenen kä ni daštäl te avel lan čhave, akanak si anθä le šovenqo čhon.

³⁷ Käc anθa o Del naj nič äk buki phari.ⁱ

³⁸ E Maria phendäs:

— Sem e roaba le Rajesqi. Te kerdöl pes manqe pala sar phendän!

Haj o inzero telärdäs laθar.

E Maria žal ke Elisabeta

³⁹ Anθ-äġ gesa kodola e Maria uštälis haj sigo telärdäs p-äġ plaja, anθ-äk foro le Judeaqo. ⁴⁰ Intrisajlis anθ-o kher le Zahariasqo haj phendä le Elisabetaqe dä mišto. ⁴¹ Kana e Elisabeta ašundäs o mištimos kaj phendä les e Maria, o čhavo mardilos anθä laqo pär, haj e Elisabeta pherdilis Duxo Sfinto. ⁴² Dinäs muj zurales:

— Maškar äġ zuvlja tu san maj binekuvintime haj binekuvintime si o čhavo anθä kö pär! ⁴³ Sosθe kerdöl pes manqe e buki kadaja te avel manθe e dej mirä Rajesqi? ⁴⁴ Kä ita, kana ašundem o mištimos kaj phendän les manqe, o čhavo mardilos dä bukurë anθä muro pär. ⁴⁵ Baxtali san tu kä pakäjan, kä äġ bukja save phendä len tuqe o Raj va kerdöna.

E gili le Maräqi

⁴⁶ E Maria phendäs:

— Muro ilo läudil le Rajes

⁴⁷ haj bukuril pes muro duxo anθ-o Del, savo xastravel man,

⁴⁸ anθa kodoja kä sas les griza

kaθar e maj telal roaba lesqi.^j

Käc dikh, dakanara angle, saorä manuš save va traina va phenena manqe baxtali,^k

⁴⁹ kä o Del o Zuralo kerdäs bukja bare anθa manθe. Lesqo anav si sfinto,

⁵⁰ haj lesqi mila si p-äġ manuš kaj daran lesθar,

^c1:17 Maläxi 4:5-6 ^d1:20 Ezekiel 3:26; 24:27 ^e1:31 Isaja 7:14 ^f1:32 2 Samuel 7:11-13; 16; Salmi 89:4; 132:11; Isaja 9:67; 16:5 ^g1:33 Daniel 2:44; 7:14, 18, 27; Evrea 1:8; Apokalipsa 11:5

^h1:35 Eksodo 40:34 ⁱ1:37 Ženeza 18:14 ^j1:48 Salmi 138:6; 1 Samuel 1:11 ^k1:48 Salmi 72:17

i pä kola save traisardes zi akanak, haj i pä kola save va trajna.¹

⁵¹ Bukja bare kerdäs pe vasteça, pharadä kolen kaj si len gëndurh mündräqe anθä lenço ilo.

⁵² Le zuralen dinä len tele pa lenqe skaunä thagarimasqe, haj vazdäs le peraden.

⁵³ Le bokhalen ćajlärdä len laćhimatença haj le bravalen dinä len avri bi kxanćesqo anθ-äl vast.

⁵⁴ Avilos anθ-o azutori pe robosqo o Israel, kăć ni bistardäs lesqi mila kaj ni termenil pes

⁵⁵ karing o Avraam haj lesqe ćhave pentru totdjauna, sar phendäs amare dadenqe.

⁵⁶ Haj e Maria beślis le Elisabetaça kam trin ćhon haj risajlis khere.

O kerimos le Joanosqo o Bolitori

⁵⁷ Kana avilos o timpo ka e Elisabeta te kerel, kerdäs äk ćhavo. ⁵⁸ Aśundes laqe većini haj laqe rude kă o Raj sikadä laqe lesqi mila, haj bukurinas pes anθ-äk than laça. ⁵⁹ Anθä le oxtonqo ges aviles te keren le ćhavesqe o ćhinimos tele, haj kamenas te ćhun lesqo anav Zaharia, pala o anav lesqe dadesqo. ⁶⁰ Dar lesqi dej dinäs anglal:

— Na! Si te bućhol Joan.

⁶¹ On phendes laqe:

— Konik anθa ki famelia ni bućhol kadä.

⁶² Kerenas semnä lesqe dadesqe, so anav kamel te ćhul le ćhavesqe. ⁶³ O Zaharia mangläs äk täblica haj ramosardäs:

— Lesqo anav si Joan.

Haj sä aćhiles ujmime. ⁶⁴ Anθ-e klipa kodoja putardiles lesqo muj haj lesqi ćhib, haj inćeposajlos te läudil le Devles. ⁶⁵ Haj saorä većinenqe sas lenqe dar haj anθä saorä plaja le Judeaqe delas pes дума anθa kadal bukja. ⁶⁶ Sä kaj aśunenias len gëndisajles pes anθä pe ile haj pućenas pes:

— So va kerdöla kadav ćhavo?

Kăć o vast le Rajesqo sas ćaćes leça.

O Zaharia läudil le Rajes

⁶⁷ O Zaharia, lesqo dad, pherdilos duxo Sfinto haj dinäs дума anθa-l bukja kaj sikadä lesqe o Del:

— ⁶⁸ Läudime te avel o Raj, o Del le Israelosqo,

kă avilos anθä lesqo azutori haj kindäs palpale pe poporos.

⁶⁹ Haj dinä amen äk manuś zuralo anθa-i famelia pe robosqi o David te xastravel amen,

⁷⁰ sar phendäs dămuilt prin pe prooroća äł sfinci.

⁷¹ Dinäs les drom te xastravel amen kaθar amare duśmaja

haj anθa o vast saoränqo kaj uron amen!

⁷² Kadä sikavel ov e mila karing amare dada haj kă ni bistrel pō phanglimos o sfinto,

⁷³ e sovel kaj xalä lan amare dadesqe le Avraamosqe:

⁷⁴ kă päće va xastravela amen anθa o vast amare duśmaenqo,

va mukela amen te slużis lesqe bi daraqo

⁷⁵ sfincimaça haj ćaćimaça angla lesqe so va traia.

⁷⁶ Haj tu, cignorea, va avesa dino muj o prooroko le Maj Bare Devlesqo,

kă va zasa angla o Raj, kašte pregätis lesqe droma

⁷⁷ haj te sikaves lesqe poporos

kă ov jertil lenqe bezexa kašte xastravel len.

⁷⁸ Kă o ilo amare Devlesqo si pherdo mila kaj ni termenil pes,

haj lesqi mila va kerela anθa amenqe te räsäril o kham opral^m

⁷⁹ kašte luminil kolen kaj beśen anθ-o tunjariko haj anθ-e ućal le mulimasqi,

haj te ingărel amare pirne p-o drom le päćäqo!

⁸⁰ O ćhavo barölas haj zuraolas anθä pō duxo. Beślos anθ-äl thana äł mulane zi kana avilos o timpo te sikadöl le Israelosqe.

O kerimos le Isusosqo

2 Anθ-äl gesa kodola, o baro thagar o August poruncisardäs kašte kerdöl jekh rećensäminto anθä saoro thagarimos lesqo. ² Kadava sas o angluno ginimos haj kerdinäjlos kana sas guvernatori o Qujrinus anθ-e Siria. ³ Sä zanas anθ-äl forurh kaθar sas lenqi familia te ramon pes. ⁴ O Josif gelos i ov anθa o foro Nazaret anθa o cinuto le Galileaqo, anθ-e Judea anθ-o foro le Davidosqo, kaj bućholas Betlem, anθa kodoja kă sas anθa-i famelia le Davidosqi, sas davidistă. ⁵ Gelos te ramol pes le Marăça, savăça sas logodime haj savi sas khamni. ⁶ Kana sas anθ-o Betleemo, avilos o timpo te kerel e Maria. ⁷ Haj ker-

¹1:50 Salmi 103:17; Eksodo 20:6 ^m1:78 Malăxi 4:2

däs pe čhaves, laqo angluno kerdo, pakärdäs les haj čhutä les anθ-äk jesla, kä nas than anθa lenθe anθ-e hodaja lači kä lesqe nämurh.

Äl ćobaja aviles k-o cinoro Isus

⁸ Paša o Betleemo sas nište ćobaja kaj bešenas avri p-o kĭmpo haj pāzinās pi turma e rāt. ⁹ Haj äk ĩnzero le Rajesqo sikadilos lenqe, haj e slava le Rajesqi ućhardä len luminaća. On darajles but zurales. ¹⁰ Dar o ĩnzero phendä lenqe:

— Na daran! Kä dikh, anav tumenqe äk vestja lači, anθa-k bari bukuria anθa saoro poporo: ¹¹ Ages kerdilos tumenqe äk Mĭntuitori anθ-o foro le Davidosqo, savo si o thagar dino drom kaθar o Del, si o Raj. ¹² Ita sar va prinzanena les: va arakhena äk cijnoro pakärdo haj čhutino anθ-äk jesla.

¹³ Haj anθa-k data le ĩnzeroća sas äk armata bari ĩnzerenqi anθa o ćeri, haj läudinas le Devles:

— ¹⁴ Slava le Devlesqe anθ-äl maj opre thana, haj paća pe phuv maškar äl manuś savenqe kamel lenqo mištimos!

¹⁵ Päće telärdes äI ĩnzerä lenθar anθ-o ćeri, äI ćobaja phendes jekh avresqe:

— Atunc hajda te zas anθ-o Betleemo haj te dikhas e buki kadaja kaj kerdinäjlis, anθa savi dinä amenqe дума o Raj!

¹⁶ Sigo telärdes haj arakhles le Maria, le Josifos haj le cijnoräs ćuto anθ-e jesla. ¹⁷ Pala so dikhle les, phendes so phendinäjlosas lenqe anθa kadav ćhavo.

¹⁸ Haj sä kaj aśunde kadal bukja mirisajles kaθar so phenenas lenqe äI ćobaja. ¹⁹ E Maria saorä vorbe kadala kidelas len haj gĭndilas pes lenθe anθä pō ilo. ²⁰ ÄI ćobaja risajles haj phenenas kabor dä baro si o Del haj slävisarde les anθa sä so aśundesas haj dikhlesas sar phendinäjlosas lenqe.

O cinoro Isus k-o Templo

O Josif haj e Maria keren sar phenel e Kris le Mojsäsqi

²¹ Kana avilos le oxtonqo ges, anθä savo trābulars ćhindo tele o ćhavoro, ćhute lesqo anav Isus, sar phendäsas o ĩnzero anglal zi kaj e Maria te aćhol khamni.

²² Kana pherdiles äI gesa anθa lenqo užimos, palaj Kris le Mojsäsqi, o Josif haj e Maria andines le Čhaves k-o Jerusalimo, kašte den les le Rajesqe. ²³ (Sar si ra-

mome anθ-e Kris le Mojsäsqi: „Fiosavo ćhavo kerdo anglal si le Rajesqo”.) ²⁴ Geles k-o Templo i te anen źertfa sar phenel e Kris le Rajesqi: duj turturelä sau duj puä porumbeēnqe.ⁿ

O Simeon dikhel le Isusos

²⁵ Anθ-o Jerusalimo trails äk manuś kaj bućholas Simeon. O manuś kadava sas ćaće haj jubisardäs le Devles. Ov aźukārelas o timpo kana o Del va anela aźutori le Israelosqe, haj o Duxo Sfinto sas leća. ²⁶ O Duxo Sfinto phendäsas lesqe kä ni va merela anglal te dikhel le thagares dino drom kaθar o Raj. ²⁷ Avilos andino kaθar o Duxo k-o Templo. Kana lesqo dad haj lesqi dej andines le ćhaves le Isusos kašte keren so trābul kerdo leća pala o obićej le Krisaqo, ²⁸ o Simeon lilä les anθ-e angali haj läudisardäs le Devles:

— ²⁹ Muro Thagar, akanak daštis te mukes ke robos
te zal paćäća, sar phendän.

³⁰ Anθa kodoja kä mirä jakha dikhles koles saves dinän les drom te xastravel amen,

³¹ saves dinän les drom te avel prinzando kaθar saorä poporä,

³² te avel e lumina savi te sikavel bukja le nämurenqe

haj savi te avel e slava ke poporosqi, o Israel.

³³ Lesqo dad haj lesqi dej mirinas pes anθa-l bukja kaj phendonas anθa lesθe. ³⁴ O Simeono binekuvintisardä len haj phendäs lesqe daqe le Maräqe:

— Ita, o Del ćhutäs kadal ćhaves ka but anθa o Israelo te peren anθa lesqi kauza, haj but orta te phiren. Haj kerdä les äk semno saveća äI manuś va xana pes, ³⁵ kašte dikhöl pes äI gĭndurh garade bute manuśänqe. Kjar kö ilo va avela pusado sar äk sabäća.

E Ana dikhel le Isusos

³⁶ Maj sas othe i äk prooroćica, e Ana le Fanuelosqi, anθa e famelia le Aśerosqi. Sas but phuri. Traisajlisas pe rromeća jefta bärś pala pō märätimos. ³⁷ Sas phivli dä oxtodeśa haj śtar bärś.* Nić äk data ni durilis kaθar o Templo, haj sluźilas le Devlesqe anθä fiosavo ges haj rāt postoća haj rugäćunenća. ³⁸ Kjar atunc avilis i oj karing o Isus haj karing lesqi dej haj lesqo dad, haj ĩnceposajlis te nail le Devlesqe haj te del дума anθa o Isus saoränqe kaj aźukārenas ka o Jerusalimo te avel xastrame.

***2:37** O originalo daštĭl pes te maj xakärdöl kä sas phivli, haj akanak sas lan oxtodeśa haj śtar bärś.

ⁿ**2:24** Levitiko 12:1-8

³⁹ Păce kerdes sã so poruncilas e Kris le Rajesqi, o Josif haj e Maria risajles anθ-e Galilea, anθã lenqo foro, o Nazaret. ⁴⁰ Haj o čhavo barõlas haj zuraolas. Sas pherdo gogi haj o Del jubilas les haj sas p-o plaqo le Devlesqo.

O Isus k-äl deśuduj bärś k-o templo

⁴¹ Anθã fiosavo bärś o dad haj e dej le Isusosqe zananas k-o Jerusalimo kašte sãrbãtorin o ges o baro le Nakhimasqo le evreenqo. ⁴² Kana ov sas deśuduje bãrsenqo, geles othe pala o obićej le bare gesenqo. ⁴³ Păce nakhles äľ gesa äľ bare, telãrdes te zan khe-re. Dar o čhavo o Isus ačhilos anθ-o Jerusalimo, haj lesqi dej haj lesqo dad ni zanenas. ⁴⁴ Pakãjes kã si lença anθ-o grupo, haj geles äk drom gesesqo. Rode les maškar äľ nãmurh haj maškar lenqe prinzande. ⁴⁵ Dar kã ni arakhle les, risajles k-o Jerusalimo te roden les. ⁴⁶ Pala trin ges arakhle les k-o Templo, be-šindos anθ-o maškar le sikaitorenqo, aśunindos len haj pućindos len. ⁴⁷ Sã kaj aśunenas les ačhonas uj-mime kaθar lesqi gogi haj kaθar lesqo dimos anglal. ⁴⁸ Kana dikhle les lesqi dej haj lesqo dad, sas but uj-mime, haj lesqi dej phendã lesqe:

— Sosθe, muro čhavo, phiradilãn kadã amença? Aśun, kō dad haj me rodãm tut bare grizãça.

⁴⁹ Ov phendã lenqe:

— Sosθe rodenas man? Ni zanenas kã trãbul te avav anθ-o kher mĩrã Dadesqo?

⁵⁰ Dar on ni xakãrdes so phendãs ov.

⁵¹ Haj gelos lença, avilos k-o Nazareto haj aśunelas lenθar. Lesqi dej kidelas anθ-o ilo saorã bukja kadala.

⁵² Haj o Isus barõlas haj pherdõlas gogi, haj sas sa maj plãkuto angla o Del haj angla äľ manuś.

E buki le Joanosqi Bolitori

3 Sas o bärś le deśupanzenqo dã kana sas o baro thagar o Tiberiu, haj o Ponciu Pilat sas guvernatori anθ-e Judea, o Irod sas o thagar anθ-e Galilea, o Filip, lesqo phral, sas thagar anθ-e Ituria haj anθ-o cinuto le Traxonitiosqo haj o Lisania sas thagar anθ-e Abilenã. ² Äľ bare raśaja sas o Ana haj o Kajafa.

Anθ-o bärś kodova o kuvĩnto le Devlesqo dinãs du-ma le Joanosqe le Zaxariosqo anθ-e mulani. ³ Haj o Joan gelos anθã saoro cinuto le Jordanosqo haj phenelas le manuśãnqe te bolden pes kašte sikaven kã

mukles o bezex haj boldinãjles karing o Del, ka lenqe bezexa te aven jertime. ⁴ Anθa-l bukja kadala si ramome anθ-o lil le vorbenqo le proorokosqo Isaja:

„Dakoniva del muj anθ-e mulani:
«Lačharen o drom pã savo avel o Raj,
orton lesqe poteć!

⁵ Saorã xarã va avena astupome,
haj saorã munci haj saorã plaja va avena perade.
Äľ droma bange va avena ortome,
haj äľ droma phage va avena lačharde.

⁶ Haj saorã manuś va dikhena o xastramos le Devlesqo.»^{*}

⁷ Kadã kã o Joan phenelas le bute manuśãnqe kaj avenas lesθe te bolel len:

— Puã sapenqe, kon phendã tumenqe te naśãn ka-θar e pedjapsa kaj avel? ⁸ Kadã kã train kašte sikaven kã muklen o bezex haj boldinãjlen k-o Del! Haj na ĩncepon te phenen anθã tumenθe: „Amaro dad si o Avraam!” Kã phenav tumenqe kã o Del daštil te kerel čhave le Avraamosqe anθa-l bar kadala. ⁹ O tover si deža čhutino ke rãdãćina le pomenqi. Kadã kã or-so pomo kaj ni kerel rodo lačho va avela čhindo haj čhudino anθ-e jag.

¹⁰ Äľ but manuś pućenas les:

— Atunc so trãbul te keras?

¹¹ Ov dinã len anglal:

— Koles kaj si les duj gada, te xulael koleça kaj naj les, haj koles kaj si les xamos, sa kadã te kerel!

¹² Aviles i nište vameśã te aven bolde haj phende lesqe:

— Sikaitorina, ame so te keras?

¹³ Ov phendã lenqe:

— Na mangel maj but dã kabor poruncisajlos tumenqe!

¹⁴ Nište soldacã pućenas les i on:

— Dar ame so trãbul te keras?

Ov phendã lenqe:

— Na len kanikasθar love silaça, nić na keren kani-kas dośalo bićaćimasqo! Haj te aresel tumen tumaro pokinimos!

¹⁵ O poporo azukãrelas haj ku sã pućenas pes anθã pe ile kana o Joan naj kumva o thagar dino drom kaθar o Del. ¹⁶ O Joan dinãs anglal saorãn:

— Kabor anθa manθe, me bolav tumen paćça. Dar avel kodova kaj si maj zuralo dã sar manθe, savesqe ni meritiv te putrav e xaravli lesqe pogimasqi. Ov va bolela tumen Duxoça Sfinto haj jagaça. ¹⁷ Ov va avela le lopataça anθ-o vast kašte del rigaθe e pleava anθa

*3:6 Isaja 40:3-5

o giv. Va kidela o giv anθä pǎ xambari, haj e pleava va phabarela lan anθ-e jag kaj ni daštıl te avel mudardi.

¹⁸ Kadă haj but avre vorbença o Joan rugisardă len te parubdǎn haj phendăs le poporosqe e vestja e lači.

¹⁹ Dar o Irod o thagar sas mustrome kaθar o Joan anθa lesqi relacia le Irodiadaça, e rromni lesqe phralesqi, haj anθa saoră bukja nasul kaj kerdăsas len. ²⁰ Ov kă să kadala maj čhutăs jekh: phandadăs le Joanos anθ-e temnica.

O Del phenel kă o Isus si lesqo Čhavo

²¹ Maj anglal, kana sas boldo saoro poporo, sas boldo i o Isus. Haj kana rugilas pes, putardilos o čeri ²² haj o Duxo Sfinto muklă pes pă lesθe sar äk porumbelo. Haj anθa o čeri ašundilos äk glaso kaj phenelas:

— Tu san muro Čhavo jubime. Anθä tuθe arakhav bari plăčeră!

Kon si o dad le Isusosqo?

²³ Le Isusos sas les kam trănda bărs kana ĩnceposardăs pi buki. Äl manus pakăjes kă sas o čhavo le Josifosqo, savo sas o čhavo le Eliosqo, ²⁴ savo sas o čhavo le Matatosqo, savo sas o čhavo le Levesqo, savo sas o čhavo le Melxiosqo, savo sas o čhavo le Janajnosqo, savo sas o čhavo le Josifosqo, ²⁵ savo sas o čhavo le Matatiasqo, savo sas o čhavo le Amososqo, savo sas o čhavo le Naumosqo, savo sas o čhavo le Eslisqo, savo sas o čhavo le Nagaisqo, ²⁶ savo sas o čhavo le Maatosqo, savo sas o čhavo le Matatiasqo, savo sas o čhavo le Semeisqo, savo sas o čhavo le Josexosqo, savo sas o čhavo le Jodasqo, ²⁷ savo sas o čhavo le Joanosqo, savo sas o čhavo le Resasqo, savo sas o čhavo le Zorobabelosqo, savo sas o čhavo le Salatielosqo, savo sas o čhavo le Nerisqo, ²⁸ savo sas o čhavo le Melxisqo, savo sas o čhavo le Adisqo, savo sas o čhavo le Kosamosqo, savo sas o čhavo le Elmadamosqo, savo sas o čhavo le Erosqo, ²⁹ savo sas o čhavo le Isusosqo, savo sas o čhavo le Eliezerosqo, savo sas o čhavo le Jorimosqo, savo sas o čhavo le Matatosqo, savo sas o čhavo le Levisqo, ³⁰ savo sas o čhavo le Simeonosqo, savo sas o čhavo le Judasqo, savo sas o čhavo le Josifosqo, savo sas o čhavo le Jonamosqo, savo sas o čhavo le Eliakimosqo, ³¹ savo sas o čhavo le Melăsqo, savo sas o čhavo le Menasqo, savo sas o čhavo le Matatasqo, savo sas o čhavo le Natanosqo, savo sas o čhavo le Davidosqo, ³² savo sas o čhavo le Jesesqo, savo sas o čhavo le Jobedos-

qo, savo sas o čhavo le Boazosqo, savo sas o čhavo le Salmonosqo, savo sas o čhavo le Naasonosqo, ³³ savo sas o čhavo le Aminadabosqo, savo sas o čhavo le Adminosqo, savo sas o čhavo le Arnisqo, savo sas o čhavo le Esromosqo, savo sas o čhavo le Faresosqo, savo sas o čhavo le Judasqo, ³⁴ savo sas o čhavo le Jakovosqo, savo sas o čhavo le Isakosqo, savo sas o čhavo le Avraamosqo, savo sas o čhavo le Tarasqo, savo sas o čhavo le Nahorosqo, ³⁵ savo sas o čhavo le Seruxosqo, savo sas o čhavo le Ragausqo, savo sas o čhavo le Falekosqo, savo sas o čhavo le Eberosqo, savo sas o čhavo le Salasqo, ³⁶ savo sas o čhavo le Kajnamosqo, savo sas o čhavo le Arfaksadosqo, savo sas o čhavo le Semosqo, savo sas o čhavo le Noasqo, savo sas o čhavo le Lamehosqo, ³⁷ savo sas o čhavo le Matusalasqo, savo sas o čhavo le Enohosqo, savo sas o čhavo le Jaredosqo, savo sas o čhavo le Malelelosqo, savo sas o čhavo le Kajnanosqo, ³⁸ savo sas o čhavo le Enososqo, savo sas o čhavo le Setosqo, savo sas o čhavo le Adamosqo, savo sas o čhavo le Devlesqo.

O beng ispitil le Isusos

4 Haj o Isus, pherdo Duxo Sfinto, risajlos kaθar o Jordano haj sas ĩngărdo kaθar o Duxo anθ-e mulani, ² kaj sas ispitime saranda ges kaθar o beng. Anθä saoră timpo kadava ni xalăs khanć. Pala so nakhles kadal gesa, bokhajlos.

³ Haj o beng phendă lesqe:

— Kana san o Čhavo le Devlesqo, phen kadal bāräsqe te kerdǎl marno!

⁴ O Isus dină les anglal:

— Si ramome: „O manus ni trail numa marneça”.^o

⁵ Pala kodoja o beng ĩngărdă les p-äk than ućo, si-go sikadă lesqe saoră thema paj phuv ⁶ haj phendă lesqe:

— Tuqe va dava te stăpĩnis äl thema kadala haj va dava tut i lenqi slava, kăc manqe sas dino haj daštıl te dav les kasqe kamav.^p ⁷ Kadă kă kana va ĩnkĩnosa tut manqe, să va avena kire.

⁸ O Isus dină les anglal:

— Si ramome: „Te ĩnkĩnos tut le Rajesqe, ke Devlesqe, haj numa lesqe te sluzis!”^q

⁹ Pala kodoja o beng ĩngărdă les anθ-o Jerusalimo, čhută les p-o than o maj ućo le Templosqo haj phendă lesqe:

— Kana san o Čhavo le Devlesqo, čhude tut kaθar tele, ¹⁰ kă si ramome: „Va porunćila pe ĩnzerenqe te

^o4:4 Deuteronomo 8:3   ^p4:6 Salmi 2:8   ^q4:8 Deuteronomo 6:13

päzin tut”^{r 11} haj „Va phiravena tut pä lenqe vast, ka kō pīrno ta na del pes dab dak baräsθar”.^s

¹² O Isus dină les anglal:

— Phendinājlos: „Ta na inčerkos le Rajes, ke Devles!”^t

¹³ Pala so ispitisardă les anθă saoră felurh, o beng telărdăs lesθar, zi kă äk timpo maj lačo.

O Isus sikavel anθ-e Galilea

4:14–9:50

Äl manuś anθa o Nazareto ni pakăn anθ-o Isus

¹⁴ O Isus boldinājlos anθ-e Galilea haj o zuralimos le Duxosqo sas leça. Haj gelis e vestja anθa lesθe anθă saoro cinuto pašal.¹⁵ Ov sikavelas le manuśän anθă lenqe sinagoz haj saoră manuś läudinas les.

¹⁶ Avilos anθ-o Nazareto kaj barilosas, haj pala lesqo obićej, anθ-o ges le Sabatosqo intrisajlos anθ-e sinagoga. Uštiles te ćetil,¹⁷ haj dină pes lesqe o lil le proorokosqo Isaja. Kana putardă les, arakhlăs o than kaj sas ramome:

— ¹⁸ „O Duxo le Rajesqo si pä manθe,

kă alosardă man

te phenav e vestja e lači le ćoränqe.

Dină man drom te phenav le phandadenqe kă

xastrajles

haj le koränqe kă daştin te dikhen,

te dav o drom le inkhjardenqo

¹⁹ haj te vestiv o bärś anθă savo o Raj sikavel pō lačimos.”^{*}

²⁰ Haj phandadăs o lil, dină les palpale k-o manuś saves sas les griza kaθar äl lila haj beślos tele. Äl jakha saoränqe anθa-i sinagoga sas pä lesθe.²¹ Atunc inćeposajlos te phenel lenqe:

— Ages pherdinājlis e Skriptura kadaja anθ-o timpo so aśunen lan.

²² Haj să denas les duma dă mišto, mirinas pes kaθar äl śukar vorbe kaj ov phenelas len, haj phenenas:

— Naj kadava o ćhavo le Josifosqo?

²³ O Isus phendă lenqe:

— Žanav kă va anena manqe gogi ke vorba kadaja: „Doktore, sastăr tut tut! Ker i kate, anθă kō foro, so aśundăm kă kerdăn anθ-o Kapernaum!”

²⁴ Haj maj phendăs:

— Ćăces, ćăces phenav tumenqe, kă nić äk prooroko naj dikhlo mišto anθă pō foro.²⁵ Aśun man, si ćăces kă sas but phivlja anθ-o Israelo pe vremja le Iliasqi, kana ni dinăs brišind trin bärś haj epas haj kana sas äk bokh anθă saoro them.²⁶ Haj o Ilia nas dino drom kă nić jekh anθa lenθe, haj numa kă äk phivli anθa-i Sarepta anθ-o them le Sidonosqo.²⁷ Haj pe vremja le proorokosqi Elisej sas but leprośi anθ-o Israelo, dar nić jekh anθa lenθe nas sastărdo, numa o Naaman anθa-i Siria.

²⁸ Să kola anθa-i sinagoga, kana aśundes kadal bukja, xolăjles nasul.²⁹ Uštiles, inkalades les avri anθa o foro haj ingărde les p-o vırfo le plajesqo pä savo sas vazdino lenqo foro, kašte ćhuden les tele.³⁰ Dar o Isus nakhlos anθă lenqo maśkar haj telărdăs oθar.

O Isus sastărel äk manuśăs bengalo

³¹ O Isus gelos anθ-o Kapernaum, äk foro anθa-i Galilea, haj sikavelas le manuśän anθ-o ges le Sabatosqo.

³² On sas ujmime kaθar lesqo sikaimos, kă delas duma autoritatăça.³³ Anθ-e sinagoga sas äk manuś kaj sas les beng, jekh duxo nasul. Ov delas muj zuralos:

— ³⁴ Ax! So kames amenθar, Isus! e anθa o Nazareto? Avilăn te distruzis amen? Žanav kon san: o Sfinto le Devlesqo.

³⁵ O Isus mustrosardă les:

— Aćh haj inkli anθa lesθe!

Haj o beng dinăs le manuśăs ke phuv anθ-o maśkar saoränqo haj inklistos anθa lesθe, haj ni kerdă lesqe khanć.³⁶ Să sas ujmime haj phenenas jekh avresqe:

— So vorbe si kadala? Ov poruncil zuralimaça haj autoritatăça le duxurenqe nasul, haj on inklen avri!

³⁷ Haj lesqi vestja gelis anθă saoră thana anθa o cinuto pašal.

O Isus sastărel le soakra le Simonosqi haj i avren nasfalen

³⁸ Păce inklistos anθa-i sinagoga, gelos k-o Simon khere. Haj le soakra le Simonoskeră sas lan bari febra, haj rugisarde les anθa laθe.³⁹ Ov bangilos karing laθe, mustrosardăs e febra, haj kadaja muklă lan. Oj p-o than uštiles haj inćeposajlis te služil lenqe.

⁴⁰ K-o perimos le khamesqo, să kaj sas len nasfa-le diferime nasfalimatença anenas len k-o Isus. Ov ćhulas pe vast pä fiosavo anθa lenθe haj sastărelas len.⁴¹ Anθa but inklenas i bengala, save denas muj:

***4:19** Isaja 61:1, 2

r4:10 Salmi 91:11   **s4:11** Salmi 91:12   **t4:12** Deuteronomo 6:16

— Tu san o Čhavo le Devlesqo!

Dar o Isus mustrolas len haj ni mukelas len te den дума, kä zanenas kä ov si o thagar dino drom kaθar o Del.

⁴² Detexara anθa-i rät o Isus telärdäs anθ-äk than mulano. Dar äl manuś rodenas les, aviles lesθe haj ni kamnes te muken les te telärel. ⁴³ Dar ov phendä lenqe:

— I anθä aver forurh träbul te phenav e vestja e lači anθa o thagarimos le Devlesqo, kä anθa kadaja semas dino drom.

⁴⁴ Haj sa maj delas дума anθ-äl sinagoz le Judeaqe.

O Isus alol le učeničeni anglune

5 O Isus sas paša o laqo o Genezaret. Haj kana but manuś denas les brinč kidindos pes paša lesθe káč ašunenenas o kuvinto le Devlesqo, ² dikhläs duj bärc pe marzinä le lakosqi. Äl peskarä dinesas pes tele haj thovenas pe plase. ³ O Isus uštilos anθä jekh anθa-l bärc, savi sas le Simonosqi, haj rugisardä les te durön äk čira kaθar o malo. Bešlos tele haj sikavelas le manuśän anθa-i barka. ⁴ Kana termenisardäs, phendäs le Simonosqe:

— İngär e barka maj dur kaθar o malo haj čhuden tumare plase te astaren mačo!

⁵ O Simon dinäs anglal:

— Raila barea, saorı rät kerdäm buki phari haj ni astardäm khanč. Dar kä kö kuvinto va čhudava äl plase!

⁶ Kana čhude len, kadiki dä but mače astardes, kä inčeposajles te čhondon lenqe plase. ⁷ Kerdes semno pe manuśänqe save sas anθä kojaver barka, te aven te ašutin len. Kodola aviles, haj pherdes äl duj bärc kadiki dä but kä inčeposajles te skufundin pes. ⁸ Kana o Simon Petru dikhläs e buki kadaja, pelos anθä kočänθe k-äl pırne le Isusosqe haj phendäs:

— Raila, telär manθar, kä sem äk manuś bezexalo!

⁹ Phendäs kadaja kä ov haj kola kaj sas leča ujmisajles kabor dä but mače astardäsas. ¹⁰ Sa kadä o Jakov haj o Joan, äl čhave le Zebedosqe, äl manuś le Simonosqe, ačhiles i on ujmime. Atunc o Isus phendäs le Simonosqe:

— Na dara! Dakanara angle va avesa peskari manuśänqo.

¹¹ Haj päče čirdes äl koräbi k-o malo, mukles sä haj geles pala lesθe.

O Isus użol äk manuś lepratar

¹² O Isus sas anθ-äk foro. Ita, äk manuś sas pherdo lepra, haj kana dikhlä les, čhudä pes le moča ke phuv, haj rugisardä les:

— Raila, kana kames, daštis te użos man.

¹³ O Isus intinzosardäs o vast, maklä pes lesθar haj phendä lesqe:

— Kamav. Av użo!

Imedime, muklä les e lepra. ¹⁴ Haj poruncisardä lesqe ta na phenel khanikasqe.

— Haj za da sikadö le rašajesqe haj an žertfa kä sanas użome, sar poruncisardäs o Mojsä, sar märturia anθa lenθe.¹⁵

¹⁵ Dar e vestja anθa lesθe ašundes i maj but manuś, haj sa maj but manuś kidenas pes kašte ašunen les haj te aven sastärde anθa lenqe nasfalimata. ¹⁶ Dar butioar o Isus zalas korkoro anθ-äl thana mulane haj rugilas pes.

O sastjarimos äk manuśäsqo paralizime

¹⁷ Anθ-äk ges, o Isus sikavelas le manuśän, haj nište fariseja haj sikaitorä le Krisaqe, save avilesas anθa saorä gava le Galileaqe, le Judeaqe haj anθa o Jerusalimo, bešenenas tele othe. Haj o zuralimos le Rajesqo sas leča, kašte sastärel. ¹⁸ Haj ita kä nište manuś andines äk manuśäs paralizime p-o pato. Rodenas te ingären les andrä haj te čhun les angla lesθe. ¹⁹ Dar kä nas len kaθar te ingären les andrä anθa-i kauza le lumäqi, uštiles p-o akoperiś le kheresqo haj mukle les maškar äl cigle le patoča, anθ-o maškar le manuśänqo, angla o Isus. ²⁰ Kana o Isus dikhläs lenqo pakāmos, phendäs:

— Phrala, ke bezexa si jertime!

²¹ Äl sikaitorä le Krisaqe haj äl fariseja inčeposajles te gındin:

— Kon si kadava, da xujduil le Devles? Kon daštil te jertil äl bezexa dekıt numa o Del?

²² Dar o Isus zanelas so gındin haj phendä lenqe:

— Sosθe gındin kadä anθä tumare ile? ²³ So si maj ušuro? Te phenes: «Ke bezexa si jertime» sau te phenes: «Ušti haj phir»? ²⁴ Dar, kašte zanen kä o Čhavo le Manuśäsqo si les zuralimos pe phuv te jertil äl bezexa, — phendäs le manuśäsqe paralizime: — phenav tuqe, ušti, vazde kö pato haj za khere!

²⁵ Haj o manuś o paralizime uštilos imedime angla lenθe, vazdäs pō pato haj gelos khere, haj vestilas kabor de baro si o Del. ²⁶ Sä ačhiles ujmime haj phe-

¹⁵5:14 Levitiko 4:1-32

nenas kabor de baro si o Del. Sas pherde dar haj phenenas:

— Ages dikhlām bukja minunime!

O Levi 3al pala o Isus

²⁷ Pala kadaja o Isus telārdās haj dikhlās āk vamešo savo bučholas Levi, bešindos ke sinia kaj kidelas pes āl takse. Phendā lesqe:

— Av pala manθe!

²⁸ Ov muklās sǎ, uštilos haj gelos pala lesθe.

²⁹ O Levi dinās āk sinia bari anθa o Isus pesθe khe-re. But vameša haj aver manuś xanas lença. ³⁰ Āl fariseja haj āl sikaitorǎ le Krisaqe kaj sas fariseja gelles xolāme k-āl učeničja le Isusosqe haj phendes:

— Sosθe xan haj pen le vamešença haj le bezexalença?

³¹ O Isus dinā len anglal:

— Na le sastevesten si len nevoja doktorosθar, haj le nasfalen. ³² Ni avilem te dav muj le čačen, haj te dav muj le bezexalen te muken o bezex haj te bolden pes k-o Del.

O pučimos anθa o posto

³³ Dar on phende lesqe:

— Āl učeničja le Joanosqe postin haj rugin pes de-so, haj sa kadā keren i āl učeničja le fariseēnqe. Dar kire xan haj pen!

³⁴ O Isus phendā lenqe:

— Daštīn te mangel le amalenqe le zinerosqe te postin anθ-o timpo so o zinero si lença? ³⁵ Va avela o timpo kana o zinero va avela lilo lenθar: anθ-āl gesa kodola va postina.

³⁶ Phendā lenqe i āk pilda:

— Konik ni čhinel āk kotor anθa-k hajna nevi, kašte suvel les kā āk hajna purani. Te kerelas kade, čhinelas i e hajna e nevi, haj o kotor anθa-i hajna nevi ni zalas ke hajna purani. ³⁷ Haj konik ni čhul e mol e nevi anθ-āl burdufuri purane. Kana čhulas, e mol paravelas āl burdufuri. E mol čordolas, haj āl burdufuri rimonas pes. ³⁸ Na, e mol e nevi trābul čhutini anθā burdufuri neve. ³⁹ Haj konik ni kamel te pel mol nevi pāce pilās mol purani, kā phenel: „E mol e purani si lači”.

O Isus, Raj le Sabatosqo

Āl učeničja pagen spičǎ anθ-o ges le Sabatosqo

6 Anθ-āk ges Sabatosqo, o Isus nakhelas anθa-l kimpurh le givesqe. Lesqe učeničja pagenas spi-

čǎ givesqe, marenas len anθ-āl vast haj xanas. ² Nište fariseja phendes:

— Sosθe keren so ni trābul anθ-o ges le Sabatosqo?

³ O Isus dinā len anglal:

— Ni četisarden so kerdās o David kana bokhajlos, ov haj kola kaj sas leça? ⁴ Sar ĩntrisajlos anθ-o kher le Devlesqo, lilās āl marne kaj čhunas pes angla o Raj, xalās anθa lenθe haj dinās i kolen kaj sas leça, āl marne kaj nas len voja te xan len numa āl rašaja.

⁵ Haj phenelas lenqe:

— O Čhavo le Manuśāsqo si o Raj le Sabatosqo.

O Isus sastārel āk manuś vasteça paralizime

⁶ Anθā aver ges Sabatosqo, o Isus ĩntrisajlos anθ-e sinagoga haj sikavelas. Othe sas āk manuś savesqe o vast o čačo sas paralizime. ⁷ Āl sikaitorǎ le Krisaqe haj āl fariseja vardinas k-o Isus te dikhen kana va sastārela anθ-o ges le Sabatosqo, kašte daštīn te phenen kā kerdās daiči kontra le Krisaqi. ⁸ Ov prin-zanelas lenqe gĩndurh, dar phendās le manuśāsqe kaj sas les o vast paralizime:

— Ušti haj beś anθ-o maškar!

Ov uštilos haj beślos anθā pĩrnenθe. ⁹ Haj o Isus phendā lenqe:

— Pučav tumen: anθ-o ges dā Sabat so mukel e Kris te keres? Te keres mišto sau nasul? Te xastraves āk viaca sau te distruzis lan?

¹⁰ Atunć vardisardās pǎ sǎ anθā pe riga haj phendās le manuśāsqe:

— ĩntinzosar kǒ vast!

Ov ĩntinzosardǎ les haj lesqo vast sastilos. ¹¹ Dar on xolǎjle nasul haj denas дума maškar pesθe so te keren le Isusosqe.

O Isus alol le deśudujen apostolja

¹² Anθ-āl gesa kodola, o Isus gelos p-o plaj te rugil pes, haj nakhadǎ saorĩ rǎt rugindos pes le Devlesqe. ¹³ Kana parnilos, dinā muj pe učeničen haj alo-sardās deśuduj anθa lenθe, savenqe phendā lenqe i apostolja: ¹⁴ le Simonos, savesqe phendās i Petru, le Andres, o phral le Petresqo, le Jakovos, le Joanos, le Filipos, le Bartolomeos, ¹⁵ le Mateos, le Tomas, le Jakovos le Alfeosqo, le Simonos, savesqe maj phendǎl

Zeloto,* ¹⁶ le Judas le Jakovosqo haj le Judas Iskario-tjano, savo maj tırzio bikinel le Isusos.

O Isus sikavel le manuśänqe sar te aven lesqe učenićja

O Isus sastärel but manuś

¹⁷ O Isus muklă pes lenća haj oprisajlos anθ-äk than orta. Othe sas but učenićja anθa lesqe haj but manuś kaj avilesas anθa saori Judea, anθa o Jerusalem haj paśă kaθar o Tir haj o Sidon, paśaj marja. Aviles kašte aśunen les haj te aven sastärde kaθar lenqe nasfalimata. ¹⁸ Kola kinuime kaθar äl duxuri nasul sas sastärde. ¹⁹ Haj saorä lumja rodenas te maken pes lesθar, kä anθa lesθe inklelas äk zuralimos savo sastärelas saorän.

Kon si baxtale

²⁰ O Isus dikhlăş orta pä pe učenićja haj phendăş:

— Baxtale sen tume äl ćoră, kä o thagarimos le Devlesqo si tumaro! ²¹ Baxtale sen tume, save sen bokhale akanak, kä si te aven ćajlärde! Baxtale sen tume save roven akanak, kä va asana! ²² Baxtale sen tume, kana äl manuś uron tumen, gonin tumen, batźokorin tumen haj va ćhudena tumare anava sar nasulimos anθa-i kauza le Ćhavesqi le Manuśäsqi! ²³ Anθ-o ges kodova bukurin tumen haj xuten dä veselie, kä dikh, tumari pokin si bari anθ-o ćeri! Maj anglal, sa kadă phiradiles äl dada kadal manuśänqe le prooroćenća.

²⁴ Dar, vaj tumenθar, bravale, kä primisarden deźa saorä laćhimos! ²⁵ Vaj tumenθar, save akanak sen ćajle, kä va bokhaona! Vaj tumenθar save akanak asan, kä va avena trişti haj va rovena! ²⁶ Vaj tumenθar, kana saorä manuś läudin tumen, kä sa kadă kerenas äl dada kadal manuśänqe le prooroćenća oxamne!

Jubisar ke duśmanos!

²⁷ Dar tumenqe, save aśunen man, phenav tumenqe: Jubin tumare duśmaen! Keren mišto kolenqe kaj uron tumen! ²⁸ Binekuvintin kolen kaj den tumen armaja! Rugin tumen anθa kola kaj phiradön nasul tumenća! ²⁹ Kana dakoniva del tut dab p-äk rig le mosqi, bolde i kojaver rig! Haj kana dakoniva lel ki hajna, muk les te lel i kő gad! ³⁰ Koles kaj mangel tu-

qe, de les, haj kana dakoniva lel ke bukja, na mang le palpale! ³¹ So kamen ka äl manuś te keren tumenqe, sa kadă keren lenqe i tume!

³² Kana jubin kolen kaj jubin tumen, so lauda te primin? I äl bezexale jubin kolen kaj jubin len. ³³ Haj kana keren mišto kolenqe kaj keren tumenqe mišto, so lauda te primin? I äl bezexale keren sa kadă. ³⁴ Haj kana den uzile kolen kaθar pakän kä len palpale, so lauda te primin? I äl bezexale den uzile le bezexalen, kašte primin palpale sa pe love. ³⁵ Dar tume te jubin tumare duśmaen, keren mišto haj den uzile haj na azükären te len palpale! Haj tumari pokin va avela bari haj va avena äl ćhave le maj Bare Devlesqe, kä ov si laćho kolenća kaj ni nain lesqe haj le nasulenća. ³⁶ Aven pherde mila sar i tumaro Dad si pherdo mila!

Na krison avren!

³⁷ Na krison, haj naj te aven krisome, na keren dośale, haj naj te kerdön dośale, jertin, haj va jertila pes tumenqe! ³⁸ Den, haj va dela pes tumenqe! Va ćhula pes anθă tumaro gono äk măsură laćhi, mardi, miśkime, kadiki dä but, kä va dela opral. Kä so măsurăća măsurin, va măsurila pes i tumenqe.

³⁹ Phendă lenqe i äk pilda:

— Daştil äk koro te sikavel o drom avre korăşqe? Ni va perena äl duj anθ-e groapa? ⁴⁰ O učeniko naj maj baro dä sar pő sikaitori, dar orso učeniko sikado mišto va avela sar pő sikaitori.

⁴¹ Sosθe dikhes e aśkia anθa-i jakh ke phralesqi, dar ni dikhes e grinda anθa ki jakh? ⁴² Sar daştis te phenes ke phralesqe: „Phrala, muk man te inkalavav e aśkia anθa ki jakh”, kana tu ni dikhes e grinda anθa ki jakh? Făcarnikona, maj anglal inkal e grinda anθa ki jakh, haj atunc va dikhesa mišto te inkalaves e aśkia anθa-i jakh ke phralesqi!

O pomo haj e roada

⁴³ Nić äk pomo laćho ni kerel roade nasul, haj nić äk pomo nasul ni kerel roade laće. ⁴⁴ Kä fiosavo pomo prinzandöl pala pő rodo. Kä ni kidel pes smokină anθa-l karne, nić ni kidel pes drakh anθa-l stufise karnale. ⁴⁵ O manuś o laćho inkalavel bukja laće anθa-i visteria laćhi pe ilesqi, haj o manuś o nasul inkalavel bukja nasul anθa-i visteria nasul pe ilesqi, kä o muj del дума anθa so pherel kő ilo.

*6:15 Äl zelocă mardonas kašte xastraven le evreen kaθar o Imperio Romano.

Khera vazdine pe stínka haj p-o kíśaj

⁴⁶ Sosþe phenen manqe: „Raila, raja!”, haj ni keren so me phenav? ⁴⁷ Va sikavava tumenqe soça amäl orso manuś kaj avel manþe, aśunel mîrâ vorbe haj kerel len. ⁴⁸ Amäl äk manuśäça savo kana vazdäs äk kher, xanadäs adínko haj çhutäs e fundacia pe stínka. Kana aviles äl paja zurales p-o kher kodova, ni daštisajles te miśkin les, kä sas miśto kerdo. ⁴⁹ Dar kon aśunel haj ni kerel so phenav, amäl äk manuśäça savo vazdäs äk kher pe phuv bi fundacäqo. Haj aviles zuralimaça äl paja p-o kher kodova, haj ov si-go pelos, haj anþa lesþe ni ačhol numa äk grämada phuäqi.

O Isus sjastärel le robos äk komandantosqo romano

7 Kana o Isus termenisardäs te del duma angla äl manuś kaj aśunenas les, gelos anþ-o Kaper-naum. ² Äk komandanto p-äk śäl manuś sas les äk robo nasfalo pä merimasþe. Ov sas but dikhlo kaþar o komandanto. ³ Kana o komandanto aśundäs anþa o Isus, dinä drom lesþe äk grupo phurenqo anþa-l evrea kašte rugin les te avel haj te sjastärel lesqe robos. ⁴ Kadala aviles k-o Isus haj rugisarde les anþa o ilo:

— Ov meritil te keres lesqe kadaja, ⁵ kä jubil amaro nämo haj ov si kaj vazdäs amari sinagoga.

⁶ Kadä kä o Isus gelos lença. Dar nas dur kaþar o kher, kana o komandanto dinä drom nište amal lesþe te phenen lesqe:

— Raila, na khino, kä ni meritiv te íntris anþä muro kher. ⁷ Kodolasqe nić ni avilem tuþe, kä ni sem vredniqo. Doar poruncísar, haj muro robo va avela sastärdo. ⁸ „Zanav kä daštis, kä i me sem äk manuś kaj aśunav porunc, haj si man soldacä kaj aśunen manþar. Kana phenav jekhesqe: «3a!», zal. Avresqe: «Av!», haj ov avel. Kana phenav mîrâ robosqe: «Ker e buki kadaja!», ov kerel lan.

⁹ Kana o Isus aśundäs kadal vorbe, minunisajlos lesþar. Boldinäjlos karing äl but manuś save zanas pala lesþe, haj phendäs:

— Phenav tumenqe kä anþä nić äk manuś anþa o Israelo ni arakhlem kadiki dä but pakämos.

¹⁰ Kana kola kaj sas dine drom risajles khere, arakhles le robos sastevesto.

O Isus ínviol äk tärnes anþa o foro Nain

¹¹ Pala kodoja, o Isus zalas anþ-äk foro kaj bučhol Nain. Lesqe učenićja haj but manuś zanas leça. ¹² Ka-

na paśilos paśaj poarta le forosqi, ita kä äk manuś mulo sas íngärdo te avel praxome. Lesqi dej sas phivli, haj nas lan numa kadav čhavo. But manuś anþa o foro sas laça. ¹³ Kana o Raj dikhlä lan, kerdinäjlos lesqe mila laþar haj phendä laqe:

— Na rov!

¹⁴ Paśilos haj maklä pes kaþar o trono. Kola kaj ín-gärenas les oprisajles. O Isus phendäs:

— Tärnea, phenav tuqe, ušti!

¹⁵ O mulo vazdinäjlos haj ínćeposajlos te del duma. O Isus dinä les lesqe daqe. ¹⁶ Šä darajles haj slävinas le Devles phenindos:

— Äk baro prooroko avilos maśkar amenþe.

Haj maj phendes:

— O Del avilos te azutil pe poporos.

¹⁷ E vestja kadaja anþa o Isus gelis anþä saori Judea haj anþä saoro cinuto paśal.

O Isus haj o Joan Bolitori

¹⁸ Äl učenićja le Joanosqe phende lesqe anþa saorä bukja kadala. O Joan dinäs muj duj anþa pe učenićja ¹⁹ haj dinä len drom k-o Isus te pućen les:

— Tu san kodova savo si te avel sau te azukäras avres?

²⁰ Kana äl manuś aresles k-o Isus, phendes:

— O Joano Bolitori dinä amen drom tuþe te pućas tut: Tu san kodova savo si te avel sau te azukäras avres?

²¹ Kjar atunc, o Isus sastardäsas buten nasfalimatenþar, dukhenþar haj duxurenþar nasul, haj bute korän dinä len jakha. ²² O Isus dinä len anglal:

— Zan haj phenen le Joanosqe so dikhlen haj aśunden: äl korä dikhen, äl bange phiren, äl leproś si uže, äl kaśuqe aśunen, äl mule ušten, haj le córanqe phendol pes e vestja laćhi. ²³ Baxtale si kola save ni xasaren pō pakämos anþä manþe.

²⁴ Päće telärdes kola saven dinä len drom o Joan, o Isus ínćeposajlos te phenel le bute manuśänqe anþa o Joan:

— Kana gelen anþ-e mulani, so kamnen te dikhen? Äk manuś sano sar äk trestia mardi kaþar e braval? ²⁵ So kamnen te dikhen? Äk manuś hurädo śukar? Ni, kä kola save phiraven hajne śukar haj kola kaj train anþ-o lukso si anþ-äl khera le thagarenqe. ²⁶ Atunc sosþe ínkliten? Te dikhen äk prooroko? Da, phenav tumenqe, kä ov si i maj baro dä sar äk prooroko. ²⁷ Ov si kodova anþa savo si ramome: „Ita, dav drom mîrâ solos angla tuþe, savo va lačharela kö

drom angla tuθe.”^v ²⁸ Phenav tumenqe kã ni kerdi-los konik savo si maj baro dã sar o Joan. Ku sã kadala, o maj cijno anθ-o thagarimos le Devlesqo si maj baro dã sar lesθe. ²⁹ Saoro poporo kaj ašundã les, kjar i ãl vameša, prinzandes kã le Devles si les ćacimos, haj sikades kadaja kana mukles le Joanos te bolel len. ³⁰ Dar ãl fariseja haj ãl sikaitorã le Krisaqe ni kamnes o plano le Devlesqo anθa lenθe, kã ni mukle pes bolde lesθar.

³¹ Kadã kã soça va amãna ãl manuś save train akana? Sar si on? ³² Amãn nište ćaorãnça save khelen pesqe anθ-e piaca haj den muj jekh avresθe:

«Gilabadãm tumenqe anθa o flujero,
haj ni khelden,
gilabadãm tumenqe ãk gili źalãqi,
haj ni rujen.»

³³ Kã avilos o Joan Bolitori savo ni xalãš marno haj ni pilãš mol, haj phenen: «Si les beng.» ³⁴ Avilos o Čhavo le Manuśãsqo, savo xal haj pel, haj phenen: «Ita, xal haj pel prea but, si ãk amal le vamešenqo haj le bezexalenqo.» ³⁵ Saorã ćhave le Gogãqe prinzanen kã lan si lan ćacimos.

Āk zuvli bezexali thovel ãl pırne le Isusosqe

³⁶ Āk fariseo rugisardãš le Isusos te xal lesθe. O Isus ĩntrisaĵlos anθã lesqo kher haj bešelãš p-ãk rig ke sinia. ³⁷ Haj anθ-o foro sas ãk zuvli bezexali. Kana ašundãš kã o Isus xal anθ-o kher le fariseosqo, andinas ãk vaso but skumpo dikolonoça, ³⁸ bešelãš anθ-ãl zea le Isusosqe, paša lesqe pırne, haj rovelãš. ĩnceposajlis te kxingãrel lesqe pırne apsãnça haj khoslã len pe balença. Āmidelas lesqe pırne haj makelas len dikolonoça. ³⁹ Kana o fariseo kaj dinã les muj dikhlãš ãl bukja kadala, ġĩndisajlos: „Kana o manuś kadava afi sas ãk prooroko, zanelãš kon si haj so felo zuvlãqo si koja kaj makel pes lesθar, kã si ãk bezexali.” ⁴⁰ O Isus dinã les anglal:

— Simon!e, kamav te phenav tuqe daići.

Ov phendãš:

— Phen, sikaitorina!

— ⁴¹ Duj manuś sas uzile love ãk kãmãtarosqe. Jekh sas lesqe uzile panz šãla franc, haj koaver peinda franc. ⁴² Kã nas len love te pokinen lesqe, jertisardã len i le dujen. Savo anθa lenθe va jubila les maj but?

⁴³ O Simon dinãš anglal:

— Pakãv kã kova savesqe jertisardãš maj but.

O Isus phendã lesqe:

— Si tut ćacimos.

⁴⁴ Haj boldinãĵlos karing e zuvli haj phendãš le Simonosqe:

— Dikhes le zuvlja kadala? ĩntrisaĵlem anθã kã kher, haj ni dinãn man paj te thovav mırã pırne. Dar oj thodãš mırã pırne pe apsãnça haj khoslã len pe balença. ⁴⁵ Tu ni primisadãn man ãk ćumidimaça, dar oj, dã kana ĩntrisaĵlem ni oprisaĵlis te ćumidel mırã pırne. ⁴⁶ Tu ni maklãn muro šãro untdelemnoça, dar oj maklãš mırã pırne dikolonoça. ⁴⁷ Kodolasqe phenav tuqe: laqe bezexa, kaj si but, sas jertime, anθa kodoja jubisardãš but. Dar kasqe jertisardãš pes ćira, jubil ćira.

⁴⁸ Pala kodoja phendãš le zuvlãqe:

— Ke bezexa si jertime!

⁴⁹ Kola save bešenãš ke sinia leça phendes jekh avresqe:

— Kon si kadava da jertil kjar ãl bezexa?

⁵⁰ Dar o Isus phendãš le zuvlãqe:

— Kã pakãmos xastradã tut, za paćãça!

Āl zuvlja kaj aźutinas le Isusos

8 Pala kodoja, o Isus phirelas anθa-k foro anθã aver foro haj anθa-k gav anθã aver gav, haj phenelas e vestja e laćhi anθa o thagarimos le Devlesqo. Āl dešuduj sas leça, ² haj maj sas nište zuvlja kaj sas sastãrde kaθar duxuri nasul haj nasfalimatenθar: e Maria, phendi anθa e Magdala, anθa savi ĩnklistesã jefta bengã, ³ e Joana, e rromni le Kuzasqi, o administratori le Irodosqo, e Susana haj but aver. Kadal zuvlja aźutinas len soça sas len.

E pilda le semãnãtoresqi

⁴ Kana kidenãš pes but manuś haj avenãš lesθe manuś anθa but forurh, o Isus phendãš e pilda kadaja:

— ⁵ Āk manuś gelos te sãmãnil. Kana sãmãnilãš, nište sãmĩnce peles paša o drom, haj sas uštãde haj xalã len ãl ćiriklea. ⁶ Aver sãmĩnce peles p-ãl bar, bariles haj šukiles, kã nas len paj. ⁷ Aver sãmĩnce peles maškar ãl karne, ãl karne bariles anθ-ãk than lença haj mudardã len. ⁸ Aver sãmĩnce peles anθ-ãk phuv laćhi, bariles haj kerdes šãla rodosqe.

Pãće phendãš o Isus kadal bukja, dinãš muj:

— Kas si les kan ašunimasqe te ašunel!

⁹ Lesqe ućenićja pušle les sar xakãrdol kadaj pilda. ¹⁰ Ov phendã lenqe:

— Tumenqe sas dino te prinžanen äl bukja gara-de le thagarimasqe le Devlesqo, dar kolavrenqe dav lenqe duma anθä pilde anθa kodoja kašte

„kjar kä dikhen, ta na dikhen,
haj kjar kä ašunen, ta na xakären.”

¹¹ Ita sar xakärdol e pilda: E sämınca si o kuvinto le Devlesqo. ¹² Äl sämınca paša o drom si kola save ašunen o kuvinto, haj pala kodoja avel o beng haj lel o kuvinto anθa lenqo ilo, ka on ta na pakän haj ta na aven müntuime. ¹³ Äl sämınca kaj peles p-äl bar si kola save kana ašunen o kuvinto, primin les bukurä-ça. Dar naj len rädäcına, haj pakän zi kä äk vremja, dar kana aven äl inčerkäri, ni maj pakän. ¹⁴ Äl sämınca perade maškar äl karne si kola save ašundes o kuvinto, dar le timpoça si astarde kaθar äl grizi, äl bravalimata haj äl pläçeri kadal viacaqe, haj ni are-sen te anen rodo. ¹⁵ Äl sämınca anθ-e phuv e laçi si kola save päçe ašundes o kuvinto, inkären les anθ-äk ilo lačo haj užo haj anen rodo rabdaça.

E lumina

— ¹⁶ Konik, kana astardäs äk lampa, ni učarel lan äk vasoça, nić ni čhul lan tala o pato, haj čhul lan dakhatinenθe opre, ka kola kaj intrin, te dikhen e lumina. ¹⁷ Sa kadä naj khanć učardo, savo ni va avela dikhlo, haj naj khanć garado, savo ni va ave-la prinžando haj ni va inklela ke lumina. ¹⁸ Kadä kä len säma sar ašunen! Käć koles kaj si les, va dela pes lesqe, dar koles saves naj les, va lela pes lesθar kjar i so pakäl kä si les.

E dej haj äl phral le Isusosqe

¹⁹ E dej haj äl phral le Isusosqe aviles lesθe, dar ni daštinias te arenen lesθe anθa-i kauza le bute manu-sänqi kaj sas othe. ²⁰ Dakoniva phendä lesqe:

— Ki dej haj ke phral bešen avri haj kamen te di-khen tut.

²¹ Dar ov phendäs:

— MİRİ dej haj mİRÄ phral si kola save ašunen o ku-vinto le Devlesqo haj keren les.

O Isus liništil e furtuna

²² Anθä jekh anθa-l gesa o Isus uštilos anθ-äk barka pe učeničença haj phendäs lenqe:

— Haj te nakhas pe rig kojaver le lakosqi!

Haj telärdes. ²³ Anθ-o timpo so zanas, le Isusos lä les e lindri. Äk furtuna bari bravaläqi uštilis p-o la-ço. E barka pherdolas paj, haj on sas anθ-o perikolo.

²⁴ On geles lesθe, vazde les haj phendes:

— Raila barea, raja barea, meras!

O Isus uštilos, mustrosardäs e braval haj äl valu-ri azitome, haj on oprisajles haj äl paja liništisajles.

²⁵ Haj phendäs pe učeničenqe:

— Kaj si tumaro pakamos?

On sas darade haj ujmime haj phendes jekh avresqe:

— Kon si kadava, kä poruncil kjar le bravalenqe haj le pajesqe, haj on ašunen lesθar?

O Isus sastärel äk manuś astardo bengenoθar

²⁶ Aresles le barkaça anθ-o cinuto le manuśänqo an-θa o foro Geraça, savo si pe kojaver rig le lakosqi Galilea. ²⁷ Kana o Isus uštädäs p-o šukimos, inklistos lesqe anglal äk manuś anθa o foro kaj sas astardo bengenoθar. Dä but timpo ni maj phiravelas xurai-mos haj ni bešelas anθ-äk kher haj bešelas anθ-äl thana le praxomasqe. ²⁸ Kana dikhläs le Isusos, di-nä muj, pelos anθä kočanθe angla lesθe haj phendäs zurales:

— So kames manθar, Isus!e, o Čhavo le Maj Bare Devlesqo? Rugiv tut, na kinuisar man!

²⁹ Kä o Isus poruncisardäsas le duxosqe nasul te inklel anθa o manuś kodova. Kä butioar astardä les haj sas phanglo lancurença k-äl vast haj k-äl pİRne, haj sas päzime, dar totdjauna xastralas anθa-l lancu-ri haj sas ingärdo kaθar o beng anθ-äl thana mulane.

³⁰ O Isus pušlă les:

— Sar bučhos?

— Lezună, — dinăs ov anglal, kä intrisajlesas but benga anθä lesθe. ³¹ Haj äl benga ruginas merö le Isusos ta na poruncil te zan anθ-o Adinko.

³² Othe sas äk turma bari balenqi kaj xanas p-o plaj. Haj äl benga rugisarde les te mukel len te intrin anθä lenθe. Ov muklă len. ³³ Äl benga inklistes anθa o manuś, intrisajles anθ-äl bale, haj e turma našlis anθ-e xar bari, xukles anθ-o laço haj tasiles.

³⁴ Kana äl manuś kaj sas len griza kaθar äl bale dikhles so kerdinäjlos, našles daraθar haj phendes anθ-o foro haj paša lesθe. ³⁵ Äl manuś geles te di-khen so kerdilos. Aviles k-o Isus haj arakhles le ma-nuśäs anθa savo inklistosas äl benga bešindos k-äl pİRne le Isusosqe, hurădo haj le gogaça užı. Kadä kä sas lesqe dar. ³⁶ Kola kaj dikhles, phendä lenqe sar sas xastrame kova astardo kaθar äl benga. ³⁷ Saoră manuś anθa o cinuto le gerasenənqo rugisardes le Isusos te telären lenθar, kä sas lenqe bari dar. Kadä kä o Isus uštilos anθ-e barka haj risajlos. ³⁸ O manuś anθa savo inklistesas äl benga rugisardä les haj in-kärdölas lesθar te mukel les te ačhol leça. Dar o Isus dină les drom parpale:

— ³⁹ Za khere haj phen le manuśänqe so kerdä tuqe o Del!

Ov telärdäs haj vestisardäs anθä saoro foro so kerdäsas lesqe o Isus.

O Isus sastärel äk zuvli haj ïnviol äk čhejori

⁴⁰ Kana o Isus risajlos anθ-e Galilea, sas primime bukuräça kaθar but manuś, kä sä azükärenas les. ⁴¹ Haj ita kä avilos äk manuś kaj bučholas Jair, savo sas o kondukätori le sinagogaqo. Ov pelos k-äl pïrne le Isusosqe haj rugilas les te zal lesθe khere, ⁴² kä sas les numa äk čhej, deśuduje bärśenqi, savi cïrdelas te merel.

Žandos p-o drom, but manuś ïngesuinas pes p-o Isus. ⁴³ Haj sas äk zuvli kaj sas pogäça dä deśuduj bärś, haj xaläsas saorä love pire le doktorença, dar konik ni daštisajles te sastären lan. ⁴⁴ Oj pašilis paša äl zea le Isusosqe haj maklä pes kaθar e pogi lesqe hajnaqi. Haj p-o than laqi pogi oprisajlis. ⁴⁵ Haj o Isus phendäs:

— Kon maklä pes manθar?

Kana sä phenenas:

— Ni semas me, — o Petre phendäs:

— Raiła barea, but manuś ïngesuin pes anθä tuθe haj den tut brïnc!

⁴⁶ Dar o Isus phendäs:

— Maklä pes dakoniva manθar, kä xakärdem kä ïnklistos äk zuralimos anθa manθe.

⁴⁷ Kana e zuvli dikhläs kä ni ačhilis garadi, avilis izdrandos, čhudä pes tele angla lesθe haj phendäs angla saoro poporo sosθe maklä pes lesθar haj sar sas sastärdi p-o than. ⁴⁸ O Isus phendä laqe:

— Pheje, kö pakämos sastärdä tut, za pačäça!

⁴⁹ Anθ-o timpo so ov sa delas дума, avilos dakoniva anθa o kher le kondukätoresqo le sinagogaqo haj phendäs:

— Ki čhej mulis, na maj xolär le sikaitores!

⁵⁰ Dar o Isus, kana aśundäs, phendäs lesqe:

— Na daral! Numa pakä, haj va avela sastärdi!

⁵¹ Kana areslos lesθe khere, ni mukläs khanikas te ïntril leça, numa le Petres, le Jakovos, le Joanos, le dades haj le da le čhaqi. ⁵² Sä rovenas haj žälinas lan. Dar o Isus phendäs:

— Na roven! Kä naj muli haj sovel.

⁵³ On asanas lesθar kä zanenas kä mulisas. ⁵⁴ Dar ov lilä lan vastesθar haj dinäs muj:

— Čejorie, ušti!

⁵⁵ Haj laqo duxo boldinäjlos anθä laθe, haj p-o than uštisil. O Isus phendä lenqe te den lan te xal.

⁵⁶ Laqo dad haj laqi dej sas ujmime. Haj o Isus phendä lenqe ta na phenen khanikasqe so kerdinäjlos.

O Isus del drom le deśudujen

9 O Isus kidäs anθ-äk than le deśudujen haj dinä len zuralimos haj autoritatä pä saorä bengä haj te sastären äl nasfalimata. ² Haj dinäs len drom te den дума saoränqe anθa o thagarimos le Devlesqo haj te sjastären le nasfalen. ³ Phendä lenqe:

— Ta na len khanć p-o drom, nić rovli, nić traista, nić xamos, nić love, nić na len tumença aver coale.

⁴ Kana ïntrin anθ-äk kher, te ačhon othe zi kana va telärenä anθa o gav kodova. ⁵ Dar kana konik ni va primila tumen, te ïnklen anθa o gav kodova haj te skuturin o prafo pa tumare pïrne sar märturia kontra lenqi!

⁶ On telärdes haj phirdes anθa äk gav anθä aver gav, phenindos e vestja e lači haj sastärindos manuśän anθä fiosavo than.

O Irod ni žanel so te pakäl anθa o Isus

⁷ O thagar o Irod aśundäs anθa saorä bukja kadala kaj kerdönas. Ni žangläs so te pakäl, kä aver phenenas kä uštisil o Joan anθa-l mule, ⁸ aver kä sikadilos o Ilia, haj aver phenenas kä ïnviosardäs äk prooroko anθa-l purane. ⁹ Haj o Irod phenelas:

— Me čhindem o šäro le Joanosqo. Kon si kadava anθa savo aśunav kadala bukja?

Haj rodelas te dikhel les.

O Isus del xamos maj buten dä panž mi manuś

¹⁰ Kana äl apostolja risajles, phendes le Isusosqe sä so kerdesas. Ov lilä len peça haj gelos te aven kororo paša äk foro kaj bučholas Betsaida. ¹¹ Äl but manuś xakärdes e buki kadaja haj geles pala lesθe. O Isus primisardä len, delas lenqe дума anθa o thagarimos le Devlesqo haj sastärelas kolen kaj sas len nevoja sastärimasqi. ¹² Dar kä paśolas e rät, äl deśuduj geles lesθe haj phende lesqe:

— Muk le manuśän te telären kašte žan anθ-äl gava haj k-äl khera te roden kaj te xan haj te soven, kä kate säm anθ-äk than mulano!

¹³ Dar o Isus phendä lenqe:

— Den len tume te xan!

Dar on phendes:

— Naj amen, numa panž marne haj duj mače. Kamet te žas ame te kinas xamos anθa saoro poporo kadava?

¹⁴ Anθa kodoja pušle les kä sas kam panz mi murś.
O Isus phendās pe učenićenqe:

— Čhun len te bešen tele, p-o peinda anθ-äk than!

¹⁵ Kadā i kerdes: čhutes saorān te bešen tele. ¹⁶ O Isus lilās āl panz marne haj āl duj mače, dikhlās kar-
ring o ćeri haj naisardās le Devlesqe anθa o xamos.
Haj phaglā len haj dinā len le učenićenqe kašte den
le manuśān. ¹⁷ Xales sā haj ćajliles, haj kides deśuduj
kośurh marneça phago kaj ačhilos.

O Petre phenel kä o Isus si o thagar dino drom kaθar o Del

¹⁸ Anθ-äk ges, kana o Isus rugilas pes korkoro haj les-
qe učenićja sas leça, pušlā len:

— So phenen āl manuś, kon sem me?

¹⁹ On dine les anglal:

— Aver phenen kä san o Joan o Bolitori, aver kä
san o Ilia, aver kä ĩnviosardās āk prooroko anθa-l
purane.

²⁰ Haj ov phendā lenqe:

— Dar tume kon phenen kä sem?

O Petre dinās anglal:

— O thagar dino drom kaθar o Del!

²¹ O Isus phendā lenqe, poruncīsardā lenqe zura-
les ta na phenen khanikasqe e buki kadaja ²² haj maj
phendās:

— O Čhavo le Manuśāsqo trābul te suferil but, te
avel dino rigaθe kaθar āl phure, kaθar āl maj bare
le raśaēnqe haj kaθar āl sikaitorā le Krisaqe, te avel
mudardo haj te avel ĩnviome anθā le trinenqo ges.

So trābul te keres kana kames te zas pala o Isus

²³ Pala kodoja phendās saorānqe:

— Kana dakoniva kamel te avel pala manθe, te
čhudel pes pesθar, te lel pō truśul anθā fiosavo ges
haj te avel pala manθe! ²⁴ Kä orkon kamel te xastra-
vel pi viaca, va xasarela lan, dar orkon va xasarela
pi viaca anθa manθe, va xastravela lan. ²⁵ Kä so fo-
losila āk manuśāsqe te avel lesqi saorī lumja, kana
distruzil pes sau xasaol? ²⁶ Anθa kodoja kä orkasqe
va avela lesqe lazavo mança haj mīrā vorbenθar, i
manqe, o Čhavo le Manuśāsqo, va avela manqe la-
zavo leça, kana va avava anθā mīrī slava, e slava le
Dadesqi haj le ĩnzerenqi sfinci. ²⁷ Čaćes, ćaćes phe-
nav tumenqe, kä si manuś kaj bešen kate, save ni
va merena, zi kana ni va dikhena o thagarimos le
Devlesqo.

Trin učenićja dikhen e slava le Isusosqi

²⁸ Kam k-āl oxto ges päće phendās kadala, o Isus lilās
peça le Petres, le Joanos haj le Jakovos haj gelos p-o
plaj te rugil pes. ²⁹ Anθ-o timpo so rugilas pes, lesqo
muj dikhōlas aver felo, haj lesqe coale strālućinas
dā parne. ³⁰ Haj ita duj manuś denas дума leça, o
Mojsā haj o Ilia. ³¹ Sikadilesas anθ-e slava haj denas
duma anθa lesqo telārimos, savo trābulas te kerdōl
pes anθ-o Jerusalimo. ³² O Petre haj kola kaj sas leça
sovenas. Kana uśtiles miśto, dikhles e slava le Isu-
sosqi haj le duje manuśān save bešenas anθ-äk than
leça. ³³ Anθ-o timpo so o Mojsā haj o Ilia telārenas
kaθar o Isus, o Petre phendā lesqe:

— Stāpine, si miśto te avas kate. Te keras trin ko-
verć, jekh anθa tuθe, jekh anθa o Mojse haj jekh
anθa o Ilē!

Dar ni zanelas so phenel. ³⁴ Anθ-o timpo so ov phe-
nelas kadal bukja, avilos āk noro haj kerdā lenqe
učhar. Āl učenićja darajles kana o noro muklā pes
pe lenθe. ³⁵ Haj anθa o noro aśundilos āk glaso kaj
phenelas:

— Kadava si muro Čhavo, saves alosardem les, les-
θar te aśunen!

³⁶ Päće aśundinājlos o glaso kadava, o Isus ačhilos
korkoro. Āl učenićja anθ-āl gesa kodola ačhiles haj
ni phendes khanć kanikasqe anθa so dikhlesas.

O Isus sastārel āk čhaves bengalo

³⁷ Anθā le duēnqo ges, kana dine pes tele pa o plaj,
but manuś ĩnklistes angla o Isus. ³⁸ Haj ita kä āk ma-
nuś anθa lenθe dinā muj:

— Sikaitorina, rugiv tut, dikh kä muro čhavo, kä
naj man aver čhave, numa kodova! ³⁹ Ita kä āk duxo
avel haj astarel les, haj p-o than ĩncepol te zbārīl. O
duxo izdravel les zurales, zi kana kerel spuma k-o
muj, haj phares telārel lesθar, päće mukel les ĩn-
khjardo. ⁴⁰ Rugisardem ke učenićen te ĩnkalaven les,
haj ni daštisajles.

⁴¹ O Isus dinās anglal:

— O, bipakjamasqo haj rimome sen, āl manuś save
train akana! Kabor timpo trābul te maj beśav tu-
mença haj te avel man rābdarā tumença? An kate
ke čhaves!

⁴² Kana o čhavo avelas, o beng dinā les tele haj iz-
draelas les zurales. Dar o Isus ćertosardās o duxo
nasul, sastardās le čhaves haj dinā les parpale kä les-
qo dad. ⁴³ Haj sā ačhiles ujmime kaθar o barimos le
Devlesqo.

O Isus pale del duma anθa pō merimos

Kana sǎ ujminas pes anθa sǎ so kerelas o Isus, ov phendǎs pe učenićenqe:

— ⁴⁴ Tume te ašunen mišto so phenav tumenqe: o Čhavo le Manusǎsco va avela dino anθ-ǎl vast le manuśǎnqe!

⁴⁵ Dar ǎl učenićja ni xakǎrenas ǎl vorbe kadala. Sas garade anθa lenθe, ka on ta na xakǎren len. Haj daranas te pućen les, so kamnos te phenel.

Kon si o maj baro?

⁴⁶ ǎl učenićja inćeposajles te xan pes maśkar pesθe, kon anθa lenθe si o maj baro. ⁴⁷ O Isus prinzandǎs lenqo ġindo, lilǎs ǎk cijnorǎs, čhutǎ les te bešel paśa lesθe ⁴⁸ haj phendǎ lenqe:

— Kon primil ǎk cijnorǎs sar kadava anθǎ muro anav, man primil man. Haj kodova kaj primil man man, primil kodoles kaj dinǎ man drom. Kadǎ kǎ kon si maj cijno maśkar tumenθe, sa kodova si baro.

⁴⁹ O Joan dinǎs anglal:

— Rai!a barea, dikhlǎm ǎk manuś savo in kalelas bengas anθǎ kō anav haj phendǎm lesqe ta na maj inkalavel, kǎ naj jekh amaresθar.

⁵⁰ O Isus phendǎ lesqe:

— Na oprin les, kǎ kova savo naj tumari kontra si tumença.

O Isus sikavel le manuśǎn p-o drom karing o Jerusalimo

(9:51–19:27)

ǎk gav samaritjanenqo ni primil le Isusos

⁵¹ Kana paśilos o timpo anθǎ savo sas te avel lilo k-o ćeri, o Isus hotǎrisardǎs te zal k-o Jerusalimo. ⁵² Dinǎs drom angle nište soli, save geles haj intrisajles anθ-ǎk gav le samaritjanenqo, kašte keren pregǎtir anθa lesθe. ⁵³ Dar on ni primisarde les, kǎ o Isus zalas k-o Jerusalimo. ⁵⁴ Lesqe učenićja, o Jakov haj o Joan, kana dikhles kǎ naj primime, phendes:

— Rai!a, kames ame te porunćis te mukel pes jag anθa o ćeri haj te phabarel len?*

^{w 55} O Isus boldinǎjlos haj ćertosardǎ len.[†] ⁵⁶ Haj telǎrdes anθǎ aver gav.

***9:54** Anθ-o orizinalo daśtilas te maj avel: „te phabarel len sar kerdǎs o Ilia”.

[†]**9:55** O orizinalo maj daśtilas te phenel ǎl vorbe le Isusosqe: „Ni zanen so duxo si anθǎ tumenθe! Kǎ o Čhavo le Manusǎsco avilos na kašte distruzil ǎl sufletǎ le manuśǎnqe, haj kašte xastravel len.”

^w**9:54** 2 Thagara 1:10, 12

Naj uśuro te zas pala o Isus

⁵⁷ Kana sas p-o drom, ǎk manuś phendǎ lesqe:

— Va zava pala tuθe orkaj va zasa.

⁵⁸ O Isus phendǎ lesqe:

— Le vulpen si len vizujni, haj le ćiriklǎn si len kujburh, dar le Čhaves le Manusǎsco naj les kaj te čhul pō śǎro.

⁵⁹ Avresqe phendǎs:

— Av pala manθe!

Dar ov phendǎs:

— Rai!a, muk man te zav anglal te praxov mǎrǎdades!

⁶⁰ Dar o Isus phendǎ lesqe:

— Muk le mulen te praxon pe mulen, dar tu, za haj phen le lumǎqe anθa o thagarimos le Devlesqo!

⁶¹ Inǎk jekh phendǎs:

— Va zava pala tuθe, raja, dar muk man maj anglal te lav manqe ges laćho kaθar mǎrǎ!

⁶² O Isus phendǎ lesqe:

— Konik kaj čhul o vast p-o plugo haj dikhel pala pesθe naj gata anθa o thagarimos le Devlesqo.

O Isus del drom le jeftadeśǎn učenićja

Sar te zan ǎl učenićja

10 Pala kodoja o Raj alosardǎs aver jeftadeśa manuś haj dinǎ len drom p-o duj angla lesθe, anθǎ saorǎ forurh haj anθǎ saorǎ thana kaθar avelas te nakhel ov. ² Phendǎ lenqe:

— Baro si o sećerimos, dar ćira si ǎl manuś kaj keren buki! Kadǎ kǎ rugin le Rajes le sećerimasqo te del drom manuś kaj keren buki kǎ lesqo sećerimos!

³ Zan! Ita, dav tumen drom sar nište meñ anθ-o maśkar le ruenqo. ⁴ Na len tumença nić love, nić traista, nić aver pogimos, haj p-o drom ta na bešen te den ges laćho. ⁵ Kana intrin anθ-ǎk kher, anglal te phenen: «E paćja te avel p-o kher kadava!» ⁶ Haj kana othe avela dakoniva kaj jubile paćja, tumari paćja va beśela leça. Kana ni, tumari paćja va rila pes tumenθe. ⁷ Aćhon anθ-o kher kodova haj xan haj pen so va dela pes tumenqe, kǎc o manuś kaj kerel buki meritil pō pokinimos. Ta na mukin tumen anθa-k kher anθǎ aver kher! ⁸ Kana intrina anθ-ǎk foro haj ǎl manuś primin tumen, xan so čhul pes tumenqe.

⁹ Sastären le nasfalen othar haj phenen le manuśänqe: «O thagarimos le Devlesqo si pašä tumenθar.»
¹⁰ Dar kana intrin anθ-äk foro, haj ni primin tumen, zan pä lesqe droma haj phenen: ¹¹ «Kontra tumari skuturis kjar o prafo savo astardilos pä amare pırne anθa tumaro foro! Dar te zanen kä o thagarimos le Devlesqo si pašä!» ¹² Phenav tumenqe kä anθ-o ges le krisaqo si te avel maj úsuro anθa-l manuś le Sodomaqe dä sar anθa-l manuś kadal forosqe!

Vaj kaθar äl forurh kaj ni pakän!

¹³ Vaj tuθar Xorazine! Vaj tuθar Betsajdo! Kä te afi sas kerde anθ-o Tir sau o Sidono äl minuni save sas kerde anθä tumenθe, dä multara afi muklesas pes bezexäsθar haj afi boldinäjlesas k-o Del, beśindos tele haj źelindos, anθä pınzaθe gonosqi haj ćhutindos prafo p-o śäro. ¹⁴ Dar anθ-o ges le krisaqo va avela maj úsuro anθa o Tir haj o Sidon dä sar anθa tumenθe. ¹⁵ Haj tu, Kapernaum, va avesä läudime zi k-o ćeri? Ni, haj zi k-o jado va avesä ćhudino tele.

¹⁶ Kon aśunel tumenθar, manθar aśunel, haj kon ni primil tumen, man ni primil man. Haj kon ni primil man man, ni primil koles kaj dinä man drom.

Äl jeftadeśa rin pes

¹⁷ Äl jeftadeśa risajles pherde bukuria haj phendes:
 — Raila, kjar i äl bengä aśunen amenθar kana porunćis lenqe anθä kö anav!

¹⁸ Ov phendä lenqe:

— Dikhlem le Satanas perindos sar äk fulzeri anθa o ćeri. ¹⁹ Dikhen kä dinem tumen autoritatä te ústjaen p-äl sapa haj p-äl skorpioja haj dinem tumen zuralimos savo si maj baro dä sar le duśmanosqo, haj khanć naj te avel tumenqe. ²⁰ Dar na bukurin tumen kä äl duxuri aśunen tumenθar, haj bukurin tumen kä tumare anava si ramome anθ-o ćeri!

²¹ Atunć o Isus bukurisajlos anθ-o Duxo Sfinto haj phendäs:

— Nais tuqe, Dad!e, Raj le ćerosqo haj le phuäqo, kä garadän kadal bukja kaθar äl manuś gogaća haj manuś kaj sikiles, haj sikadän len le ćhavoränqe. Da, Dad!e, anθa kodoja kä kadä plaćuja tut tut. ²² Sä sas manqe dine kaθar muro Dad, haj konik ni zanel kon si o ćhavo, afer dä o Dad, nić kon si o Dad, afer dä o ćhavo haj kola savenqe kamel o ćhavo te sikavel les.

²³ Boldinäjlos karing äl učenićja haj phendä numa lenqe:

— Baxtale si äl jakha save dikhen äl bukja kaj dikhen len tume! ²⁴ Kä phenav tumenqe kä but prooroća haj thagara kamnes te dikhen so dikhen tume, haj ni dikhles, haj kamnes te aśunen so tume aśunen, haj ni aśundes.

Kas träbul te jubiv?

²⁵ Haj ita kä äk sikaitori le Krisaqo ústilos te ćhul ke proba le Isusos haj phendä lesqe:

— Sikaitorina, so träbul te kerav kašte primiv e vica veśniko?

²⁶ O Isus phendä lesqe:

— So ramol anθ-e Kris? Sar ćetis othe?

²⁷ Ov dinäs anglal:

— „Jubisar le Rajes, ke Devles, saorä ileća kiro, saorä sufletoća kiro, saorä zuralimaća kiro haj saorä gogaća kiri”^x haj „jubisar ke pašardes sar tut.”^y

²⁸ O Isus phendä lesqe:

— Dinän anglal mišto. Kadä ker haj va trajsa.

²⁹ Dar ov kamelas te sikavel kä si les ćaćimos haj phendäs le Isusosqe:

— Haj kon si muro pašardo?

³⁰ O Isus dinäs anglal:

— Äk manuś mukelas pes tele anθa o Jerusalimo k-o Jerihono. Pelos anθ-äl vast le tilxarenqe, save nangärde les, marde les, telärdes haj mukle les maj but mulo. ³¹ İntimplosajlos te mukel pes sa pä kodov drom äk raśaj, haj dikhindos les, nakhlos pä kojaver rig le dromesqi. ³² Äk levito, savo sluzinas k-o Templo, nakhelas i ov othar. Kana dikhlä les, nakhlos pä kojaver rig le dromesqi. ³³ Dar äk samaritjano, * kaj zalas dakhatinenθe, areslos i ov lesθe, haj kana dikhlä les, kerdinäjlos lesqe mila lesθar. ³⁴ Gelos lesθe, phangläs lesqe räni päće ćordäs pä lenθe untdelemno haj mol. Haj ćhutä les pä pö xär, ĩngärdä les kä äk xano haj dikhläs lesθar. ³⁵ Anθä le duěnqo ges ĩnkaldäs duj franć ruposqe, dinä len le xanzosqe haj phendä lesqe:

— Dikh lesθar, haj orso maj xasa leća, va dava tut kana va riva man.

³⁶ Savo anθa-l trin kadala pakäs kä sas o pašardo kolesqo kaj pelos anθ-äl vast le tilxarenqe?

³⁷ Ov phendäs:

— Kova savesqe sas lesqe mila lesθar.

O Isus phendä lesqe:

— 3a haj ker i tu sa kadä!

***10:33** Äl evrea ni dikhenas misco le samaritjaen.

^x**10:27** Deuteronomo 6:5   ^y**10:27** Levitiko 19:18

Khere ke Marta haj ke Maria

³⁸ Kana sas inkä p-o drom, o Isus intrisajlos anθ-äk gav. Haj äk zuvli kaj bučholas Marta primisardä les anθä pō kher. ³⁹ Lan sas lan äk phej kaj bučholas Maria, savi bešlis tele k-äl pirne le Rajesqe haj asunelas lesqe vorbe. ⁴⁰ E Marta sas okupime kadiki dä but sluzimaça. Oj gelis k-o Isus haj phendä lesqe:

— Raila, ni xal tut e griža kä mīrī phej muklā man te sluziv korkoro? Kadä kä phen laqe te ažutil man!

⁴¹ O Isus dinä lan anglal:

— Marto, Marto, anθa but bukja xolāos haj ingrižoris tut, ⁴² dar numa äk buki trābul. E Maria alosardäs e rig e lači savi ni va lela pes laθar.

O Isus sikavel len te rugin pes

11 Äk data o Isus rugilas pes anθ-äk than. Kana termenisardäs, jekh anθa-l lesqe učeničja phendä lesqe:

— Raila, sikav amen te rugis amen, sar i o Joan si-kadäs pe učeničen!

² Ov phendä lenqe:

— Kana rugin tumen, te phenen:

Dad!e!

Te sfincol pes kō anav,
te avel kō thagarimos!

³ Amaro marno savesθar si amen nevoja, de les amenqe anθä fiosavo ges,

⁴ Haj jertisar amare bezexa,

kä i ame jertis kolen kaj si amenqe uzile!

Haj na ingār amen anθ-e ispita!

⁵ Haj maj phendä lenqe:

— Te phenas kä jekhes anθa tumenθe si les äk amal haj ke epas le reakqi zal lesθe haj phenel lesqe: «Amala, de man uzile trin bokolja, ⁶ kä, doar so areslos manθe, äk amal mīrāsθar poa drom, haj naj man khanć te dav les te xal.» ⁷ Haj te phenas kä andral anθa o kher, o amal kadava del tumen anglal: «Muk man in paće! O udar si deža phandado, me haj mīrā čhave sām anθ-o pato, ni daštiv te uštāv haj te dav tut.» ⁸ Phenav tumenqe: kjar kä ni uštelas te del tumen kä si tumaro amal, dar kašte na kerdöl lazavesqo, va uštela haj va dela tumen sã so trābul tumen.

⁹ Kodolasqe i me phenav tumenqe: mangel, haj va dela pes tumenqe, roden, haj va arakhena, maren, haj o udar va putardōla tumenqe. ¹⁰ Anθa kodoja kä kova savo mangel, va primila, kova savo rodel, va arakhela, haj kova savo marel, va putardōla lesqe o udar.

¹¹ Savo dad anθa tumenθe, kana lesqo čhavo mangel lesqe äk mačo, va dela les äk sap anθ-o than le mačesqo? ¹² Sau, kana mangela äk arno, va dela les äk skorpiono? ¹³ Kadä kä kana tume, save sen nasul, zanen te den bukja lače tumare čhaven, kabor maj but tumaro Dad anθa o čeri va dela o Duxo Sfinto kolenqe kaj mangel les!

O Isus ni inkalavel le bengen le Satanaça

¹⁴ Äk data o Isus inkalavelas äk beng savo sas mutto. Pāće inklistos o beng, o mutto inceposajlos te del дума, haj äk manuś kidine mirisajles. ¹⁵ Dar aver phenenas:

— Inkalavel le bengen le Beelzebuloça, o baro le bengenqo.

¹⁶ Aver, te čhun les ke proba, mangelas lesqe te sikavel lenqe äk semno kaθar o Del.

¹⁷ O Isus prinžandäs lenqe gindurh haj phendä lenqe:

— Kana anθ-äk them äk manuś mardōn kontra jekh avresqi, o them distruzil pes. Haj kana anθ-äk familia äk manuś mardōn jekh kontra avresqi, e familia va distruzila pes. ¹⁸ Deć, kana o Satana mardōl pi kontra, sar va maj ačhola lesqo thagarimos? Phenav kadaja kä phenen kä me inkalavav le bengen le Beelzebuloça. ¹⁹ Haj kana me inkalavav le bengen le Beelzebuloça, tumare manuś kaça inkalaven len? Kodolasqe on si te aven tumare krisitorja! ²⁰ Dar kana me inkalavav le bengen le vasteça le Devlesqo, o thagarimos le Devlesqo avilos tumenθe. ²¹ Dar kana äk manuś zuralo haj mišto armime päzil pō kher, lesqe bukän si len paćja. ²² Dar kana jekh maj zuralo avel kontra lesqi haj marel les, lel lesqe arme anθä save bazolas pes haj xulavel e prada lili lesθar. ²³ Kova savo naj mança, si mīrī kontra, haj kon ni kidel mança, risipil.

O manuś anθa savo sas inkalado äk beng

²⁴ Kana äk duxo nasul inklel avri anθa äk manuś, phirel anθ-äl thana bi pajesqo haj rodel odihna. Kä ni arakhel lan, phenel pesqe: „Va riva man anθä muro kher kaθar inklistem!” ²⁵ Haj kana avel, arakhel les šilado haj kerdi ordinä. ²⁶ Atunc zal haj maj lel peça aver jefta duxuri, maj nasul dä sar lesθe. Zan te bešen othe, haj e starä maj palal le manuśasqi kodolesqi va avela maj nasul dä sar anglal.

Kas binekuvintil o Del

²⁷ Anθ-o timpo so phenelas o Isus kadal vorbe, äk zuvli anθa o maškar le manuśänqo dinäs muj:

— Baxtalo si o pïnteko kaj phiradã tut haj ãl çúca kaj pilãn len!

²⁸ Ov phendãs:

— Maj sigo si baxtale kola save ašunen o kuvïnto le Devlesqo haj keren les!

O semno le proorokosqo Jona

²⁹ Anθ-o timpo so kidenas pes i maj but manuś, ov ïnceposajlos te phenel:

— Æl manuś save train akana si manuś pherde nasulimos. Mangen ãk semno, dar ni va dela pes lenqe aver semno numa o semno le proorokosqo Jona.

³⁰ Kã sar o Jona sas ãk semno anθa-l Ninivã, sa kadã i o Ćhavo le Manuśãsqo va avela ãk semno anθa-l manuś save train akana. ³¹ Anθ-o ges le krisaqo, e thagarni kaθar o sudo si te avel e martora kontra le manuśãnqi save train akana haj va osïndila len. Kã oj avilis kaθar o šãro le phuãqo te ašunel e gogi le Solomonosqi. Haj ita kã kate si jekh maj baro dã sar o Solomon.^z ³² Anθ-o ges le krisaqo, ãl murś anθa-i Ninive va avena martorã kontra le manuśãnqi save train akana haj va osïndina len. Kã on mukles o bezex haj boldinãjles k-o Del kana o Jona phenelas o mesaž kaθar o Del. Haj ita kã kate si jekh maj baro dã sar o Jona.^a

E lumina

³³ Koniva pãce astardãs ãk lampa, ni ĉhul lan anθ-ãk than garado sau tala ãk banica, haj ĉhul lan dakhatinenθe opre, ka kola kaj ïntrin te dikhen e lumina.^b

³⁴ Ki jakh si e lumina ke truposqi. Kana ki jakh si laĉhi, saoro trupo kiro si pherdo lumina. Dar kana ki jakh si nasul, kã trupo si pherdo ïntunjariko. ³⁵ Kadã kã le sama, ka e lumina kaj si anθã tuθe ta na avel kali! ³⁶ Kadã kã, kana saoro trupo kiro si pherdo lumina, haj naj les niĉ ãk rig kali, va avela anθã sã pherdo lumina, sar atunĉ kana luminilas tut ãk lampa pe luminaĉa.

Vaj kaθar ãl farisea haj kaθar ãl sikaitorã le Krisaqe

³⁷ Anθ-o timpo so o Isus maj delas дума, ãk fariseo rugisardã les te xal lesθe. Ov ïntrisajlos haj beślos ke sinia. ³⁸ O fariseo sas mirime kana dikhlãs kã o Isus ni thovel pes p-ãl vast ži kaj te xal. ³⁹ Dar o Raj phendã lesqe:

— Ej, tume ãl fariseja, tume użon avrãl e rig le paxarenqi haj le farfurënqi, dar andral sen pherde ĉorimos haj nasulimos! ⁴⁰ Manuś dile, oare kova kaj kerdãs e rig avrãl ni kerdãs i koja andral? ⁴¹ Den le ĉorãn so si anθã lenθe, haj atunĉ sã va avela uže anθa tumenθe!

⁴² Dar vaj tumenθar, fariseilor! Kã den le Devles le dešenqi rig anθa-i menta, anθa-i ruta haj anθa saorã zarzavaturi, dar bistren o ĉaĉimos haj e dragostja le Devlesqi! Kadaja si so trãbul te keren, haj kolaver ta na muken len bi kerde!

⁴³ Vaj tumenθar, fariseilor! Kã jubin o than anglal anθ-e sinagoga haj anθ-ãl piace te aven dine ges laĉho!

⁴⁴ Vaj tumenθar! Kã sen sar ãl thana le praxomasqe kaj naj ĉhutino niĉ ãk semno, haj ãl manuś phiren pã lenθe, ni zanen haj maxrin pes!*

⁴⁵ Jekh anθa-l sikaitorã le Krisaqe dine les anglal: — Sikaitorina, kana phenes kadal bukja, žignos amen i amen.

⁴⁶ Ov phendãs:

— Vaj i tumenθar, sikaitorã le Krisaqe! Kã ĉhun p-ãl manuś pharimata phare ïngãrimasqe, haj tume ni maken tumen niĉ jekheĉa anθa tumare naja kaθar ãl pharimata!

⁴⁷ Vaj tumenθar! Kã keren ãl thana le praxomasqe le prooroĉenqe saven mudardã len ãl dada tumare. ⁴⁸ Kadã kã sikaven kã plaĉol tumen so kerdes tumare dada, kã on mudardes le prooroĉen, haj tume keren lenqe thana le praxomasqe. ⁴⁹ Kodolasqe i o Del phendãs gogãĉa: „Va dava lenqe drom prooroĉja haj soli. Avren anθa lenθe va mudarena len, haj avren va kerena len te suferin,^c ⁵⁰ kašte manglol pes kaθar ãl manuś save train akana o rat saorã prooroĉenqo, savo sas ĉordino dã kana sas e lumja kerdì: ⁵¹ kaθar o rat le Abelosqo ži k-o rat le Zahariasqo, mudardo maškar o altari haj o Templo.^d Da, phenav tumenqe, va mangela pes kaθar ãl manuś save train akana!

⁵² Vaj tumenθar, sikaitorã le Krisaqe! Kã ĉhuten o vast pe keja kaθar o kher le sikaimasqo anθa o Del. Tume ni ïntrisajlen, haj kolen kaj kamenas te ïntrin ni muklen len!

***11:44** Palaj Kris le Mojsãsqi, kana uštjajesas ãl thana le praxomasqe, maxrisas tut. Dikh ãl Numerja 19:16!

^z**11:31** 1 Thagara 10:1-13   ^a**11:32** Jona 3   ^b**11:33** Luka 8:16   ^c**11:49** Jeremia 7:25

^d**11:51** Ženeza 4:8; 2 Kroniĉ 24:20

⁵³ Kana o Isus ñnklistos othar, ñl sikaitorã le Kri-saqe haj ñl fariseja ñnceposajles te atãkin les duš-mãnãça haj te puçen les anða but bukja, ⁵⁴ kã kerde planuri te astaren le Isusos te phenel daiçi grešime.

Kaθar te daras?

Ta na aven sar ñl fariseja!

12 Anθ-o timpo kadava, kidinãjles mi manuš-šãnqe, kadiki dã but manuš, kã uštjadonas jekh pã aver. O Isus dinãs дума maj anglal pe uçeniçença:

— Ferin tumen kaθar o aluato le fariseenqo, savo si e fãcãrniçea. ² Naj khanç uçharo, kaj ni va dikhõla, niç garado, savo ni va avela kerdo prinzando. ³ Kodolasqe, so phenden k-o ñntunjariko va ašundõla ke lumina, haj so phenden dakanikasqe k-o kan anθ-ãk odaja, va dela pes muj poa akoperiš le kherenqo.

Daran kaθar o Del, na kaθar o manuš!

— ⁴ Phenav tumenqe, mirã amal: Ta na daran kaθar kola kaj mudaren o trupo, haj pala kodoja ni maj daštín te keren khanç! ⁵ Si te phenav tumenqe kaθar trãbul te daran. Daran kaθar kodova, savo pãçe mudardãs, si les zuralimos te çhudel anθ-o jado! Da, phenav tumenqe, lesθar te daran! ⁶ Oare ni bikindõl panz çiriklea duje parecença? Dar o Del ni bistrel niç jekh anða lenθe. ⁷ Haj kjar tumare bal anða o šãro si sã ginde. Na daran, tume sen maj skumpi dã sar but çiriklea.

Na lazan kaθar o Isus!

— ⁸ Phenav tumenqe kã orkon va phenela angla ñl manuš kã si mañça, i o Çhavo le Manušãsqo va phenela angla ñl ñnzerã le Devlesqe kã si leça. ⁹ Dar orsavovo va phenela angla ñl manuš kã ni prinzanel man, i me va phenava angla ñl ñnzerã le Devlesqe kã ni prinzanel les. ¹⁰ Haj orkon va phenela dajçi kontra le Çhavesqi le Manušãsqo, va jertila pes lesqe. Dar orkon va dela дума kontra le Duxosqi Sfinto, ni va jertila pes lesqe. ¹¹ Kana va ñngãrena tumen angla ñl sinagoz, angla ñl bare haj angla ñl krisitorja, ta na ñngrižorin tumen sar va apãrina tumen, sau so va phenena, ¹² kãc o Duxo Sfinto va sikavela tumen kjar atunç so trãbul te phenen!

O Isus del дума anða-l love

O bravalo dilivano

¹³ Jekh anða-l manuš kidine phendãs le Isusosqe:

— Sikaitorina, phen mirã phralesqe te xulavel mañça so sas muklo!

¹⁴ Dar ov phendã lesqe:

— Manušana, kon çhutã man te krisov sau te xulavav maškar tumenθe?

¹⁵ Pala kodoja phendã lenqe:

— Te avel tumen griža haj te pãzin tumen kaθar orso felo lãkomãqo, kã e viaca dakanikasqi ni bešel anða lesqo bravalimos.

¹⁶ Haj phendã lenqe ñk pilda:

— E phuv ñk bravalesqi rodissardãsas but. ¹⁷ Haj ov gindilas pes: «So te kerav? Kã ma naj man than kaj te kidav mirã roade.» ¹⁸ Gindisajlos: «Žanav so si te kerav: va peravava mirã hambarã haj va kerava aver, maj bare. Othe va kidava saorã laçhimata mirã. ¹⁹ Haj va phenava mirã sufletosqe: Sufletona, si tut sã so trãbul tut kidino anða but bãrs. Xodinisavo, xa, pi haj bukurisavo!» ²⁰ Dar o Del phendã lesqe: «Dileja! Kjar anða kadaj rãt va manglola pes kã sufleto parpale. Kasqe va açhona ñl bukja kaj kerdãn len?» ²¹ Sa kadã si i koleça kaj kidel komori anða pesθe, haj ni bravardõl angla o Del.

Ta na keren tumenqe griži, dar roden o thagarimos le Devlesqo!

²² O Isus phendãs pe uçeniçenqe:

— Kodolasqe phenav tumenqe: ta na ñngrižorin tumen anða tumari viaca, te gindin tumen so va xana! Niç anða tumaro trupo, soça va hurãdõna! ²³ Kãc e viaca si maj but dã sar xamos, haj o trupo maj but dã sar hurjaimos. ²⁴ Dikhen k-ñl korbi: on ni semãnin, niç ni seçerin, naj len niç kãmara, niç xambari. Haj ku sã kadala o Del sa del len te xan. Tume sen maj skumpi dã sar ñl çiriklea! ²⁵ Savo anða tumenθe daštín te çhul ñk çaso kã pi viaca kana ñngrižoril pes? ²⁶ Kadã kã, kana ni daštín te keren niç e maj çijni buki, sosθe ñngrižorin tumen kaθar kolaver? ²⁷ Dikhen sar barõn ñl krini! Niç ni keren buki phari, niç ni khuven. Dar phenav tumenqe kã niç o Solomon, anða saorã slava piri, ni hurãdilos kadã dã šukar sar jekh anða lenθe. ²⁸ Kana kadã hurjael o Del e çar, savi ages si p-o kimpõ, haj texara va avela çhudini anθ-o kuptori le marnesqo, kabor maj but va hurjaela tumen ov, manuš çiraça pakãmos! ²⁹ Haj na roden so va xana haj so va pena, na ñngrižorin tumen! ³⁰ Kã saorã bukja kadala ñl manuš save ni prinzanel le Devles našãn pala lenθe. Dar kabor anða tumenθe, tumaro Dad zanel kã si tumen nevoja kaθar kadal bukja. ³¹ Roden maj anglal lesqo thagarimos, haj kadal bukja va dena pes tumenqe!

³² Na dara, turma cijni, kä tumare Dades plaçuja les te del tumen o thagarimos. ³³ Bikinen so si tumen haj den äl love le ćorän! Keren tumenqe punz kaj ni phurjaon, te aven tumen te ćhun äl love, haj äk komoara kaj ni maj termenil pes, anθ-o ćeri, kaj ni pašol o ćor, haj kaj äl moli ni distruzin lan! ³⁴ Kăc kaj si tumari komoara, othe si i tumaro ilo.

Te aven gata întotdjauna!

Äl robi zungade

— ³⁵ Te aven gata kašte služin: hurăde haj luminaça astardi! ³⁶ Te aven sar äl manuś kaj azukären pe stăpīnos te ril pes kaθar äk abäv, kašte putren lesqe sigo o udar, kana va avela haj marela k-o udar. ³⁷ Mišto si anθa-l robi kodola, saven lenqo stăpīno arakhel len zungade kana ril pes khere! Ćăces phenav tumenqe, kä ov va paruela pe coale, haj va ćhula len te bešen ke sinia te služil lenqe. ³⁸ Haj kana rila pes k-o maškar le reakqo, sau karing e detexerin, mišto si anθa kodola, kana va arakhela len zungade!

Ni zanes kana avel o ćor

— ³⁹ Dar zanen mišto e buki kadaja kä, te zanelas o stăpīno le kheresqo kä so ćaso avel o ćor, ni mukelas pō kher te avel pharado. ⁴⁰ I tume te aven gata, kä va avela o Ćhavo le Manuśäsqo kana ni azukărdona!

O robo laćho pakămasqo kerel lesqi buki

⁴¹ O Petre phendăs:

— Rai!a, amenqe phenes e pilda kadaja sau i avrenqe?

⁴² Haj o Raj phendăs:

— Kadă si o administratori pakămasqo haj gogaça, saves ćhul les o stăpīno opral pā pe robi, kašte del len lenqi rig le xamasqi k-o timpo. ⁴³ Mišto si anθa o robo kodova, saves o stăpīno va arakhela les kerindos kadă kana avel khere! ⁴⁴ Phenav tumenqe ćăces, kä va ćhula les baro pā sã so si les les. ⁴⁵ Dar kana o robo kodova phenel anθă pō ilo: „Muro stăpīno ni va rila pes sigo”, haj ĩncepol te marel le roben haj le roaben, te xal, te pel haj te matōl, ⁴⁶ o stăpīno kodol robosqo va avela anθ-äk ges kana ov ni azukărdol, anθ-äk ćaso kaj ni zanel les, va ćhina les kotora haj va ćhula les anθ-äk than kolença kaj ni pakăn.

⁴⁷ O robo savo zanel so kamel lesqo stăpīno haj ni pregătil pes sau ni kerel so kamel ov, va avela mardo nasul. ⁴⁸ Dar kana o robo ni zanel so kamel lesqo stăpīno haj kerel bukja save trăbul pedepsime, va avela mardo dabença ćira. Kasqe dină pes but, va mangō-

la pes lesqe but; kasqe muklă pes but, va azukărdola pes i maj but.

Jag pe phuv

— ⁴⁹ Avilem te anav jag pe phuv. Haj kabor kamavas ka e jag te afi sas deža astardi! ⁵⁰ Trăbul te avav bol-do äk bolimaça suferincaqo, haj ni va arakhava mīrī liništă zi kana ni va kerdōla pes. ⁵¹ Pakăn kä avilem te anav paćja pe phuv? Ni! Phenav tumenqe kä avilem te anav pharaimos. ⁵² Kä, dakanara angle, anθa panz save va bešena anθ-äk kher, trin va pharadona kaθar duj, haj duj kaθar trin. ⁵³ O dad va pharadola kaθar pō ćhavo, haj o ćhavo kaθar pō dad; e dej kaθar pi ćhej, haj e ćhej kaθar pi dej; e soakra kaθar pi bori haj e bori kaθar pi soakra.

Ćetin e vremja haj keren paćja le Devleça!

⁵⁴ Phendăs i le manuśänqe kidine:

— Kana dikhen kä äl nori kiden pes karing perel o kham, sigo phenen: «Si te avel o brīšīnd.» Haj kadă i si. ⁵⁵ Haj kana marel e braval kaθar o sudo, phenen: «Si te avel tatimos.» Haj kadă i si. ⁵⁶ Făcarnićilor, zanen te ćetin sar si te avel e phuv haj o ćeri, dar e vremja kaja sar ni zanen te ćetin lan?

⁵⁷ Sosθe ni krison tume korkoro so si ćăces? ⁵⁸ Dikh, kana dakoniva del tut anθ-e kris, p-o drom ĩncerkosar te ĩmpăkis tut leça! Aver felo va tīrīla tut angla o krisitori, haj o krisitori va dela tut p-o vast le temnićeresqo, haj ov va ćhudela tut anθ-o phandaimos. ⁵⁹ Phenav tuqe kä ni va ĩnklesa othar zi kana ni va pokinesa i o paluno pareco.

Kana ni mukena o bezex, va merena

13 Sa anθ-o timpo kodova sas othe nište manuś, save phendes le Isusosqe so kerdilos nište manuśänqe anθa-i Galilea: anθ-o timpo so anenas pe źertfe, o Pilat mudardă len, haj lenqo rat xamisajlos le rateça le animalenqo. ² O Isus dină len anglal:

— Pakăn kä kadal manuś anθa-i Galilea sas maj bezexale dă sar saoră manuś anθa-i Galilea, kodolasqe kä mules anθ-o felo kadava? ³ Phenav tumenqe: ni. Dar kana ni mukena tumen kaθar o bezex haj ni bolden tumen k-o Del, sa kadă va merena i tume sã. ⁴ Sau kola äl dešoxto manuś, pā save pelos o turno anθa o Siloam haj mudardă len, pakăn kä sas maj dośale dă sar saoră manuś anθa o Jerusalimo? ⁵ Phenav tumenqe: ni! Dar kana ni mukena tumen kaθar o bezex haj ni bolden tumen k-o Del, sa kadă va merena i tume sã.

O pomo kaj ni kerel rodo

⁶ Phendäs e pilda kaja:

— Äk manuśäs sas les äk smokino maśkar lesqi rez. Gelos te rodel rodo anθä lesθe haj ni arakhläs.

⁷ Atunc phendäs le grädinarosqe: «Dä trin bärs sa avav haj rodav rodo anθ-o smokino kadava, haj ni arakhav. Čhin les! Sosθar te maj šukärel e phuv anθa khanćesθe?» ⁸ Ov dinä les anglal: «Rai!a, maj muk les i kadav bärs! Si te säpiv les pesθe tot haj si te čhav lesqe bälegari. ⁹ Daštıla pes dakanara angle te kerel rodo. Kana ni kerel, daštis te čhines les.»

O Isus sastärel äk zuvli anθ-äk ges Sabatosqo

¹⁰ Anθ-äk ges Sabatosqo o Isus sikavelas anθ-äk sinagoga. ¹¹ Haj othe sas äk zuvli savi dä deśoxto bärs sas astardi kaθar äk duxo nasfalimasqo: sas bangi anθa-l zea haj ni daštilas te ortol pes. ¹² Kana o Isus dikhlä lan, dinä lan muj haj phendä laqe:

— Žuvlie, san putardi kaθar kō nasfalimos.

¹³ Čhutäs pe vast pä laθe, haj p-o than ortosajlis haj delas muj kabor dä baro si o Del.

¹⁴ Dar o baro le sinagogäqo xoläjlos kä o Isus sastärelas anθ-o ges le Sabatosqo, haj phendäs le manuśänqe kaj sas kidine:

— Si šov ges anθä save träbul te keren buki. Kadä kä aven anθä kadal gesa te sastōn haj na anθ-o ges le Sabatosqo!

¹⁵ O Raj dinä les anglal:

— Fäcarničilor, ćaćes anθ-o ges le Sabatosqo ni putrel fiosavo anθa tumenθe pe guruves sau pe xäres kaθar e jesla haj ni ingärel les te del les paj? ¹⁶ Deśi e zuvli kadaja si äk čhej le Avraamosqi, ita kä dä deśoxto bärs o Satana ĩnkärdä lan phangli. Naj mišto ka oj te avel putardi anθ-o ges le Sabatosqo?

¹⁷ Kana phendäs kadala, saorä duśmaja lesqe kerdiles lažavesqe, haj saorä manuś kidine bukurisajles kaθar saorä bukja minunime save kerelas len ov.

Soća amäl o thagarimos le Devlesqo?

¹⁸ Kadä kä phendäs:

— Soća amäl o thagarimos le Devlesqo, soća te amäv les? ¹⁹ Amäl äk kukäça muštasesqi savä lilä lan äk manuś haj čhutä lan anθä pi bar. Oj barilis, kerdinäjlis dafino haj äl ćiriklea kerdes kujburh anθä lesqe kreć.

²⁰ Pale phendäs:

— Soća te amäv o thagarimos le Devlesqo? ²¹ Amäl äk aluatoća savo lilä les äk zuvli haj xamisardä les trine gärniceñça aräsqe, ži kana dospisajlos sä.

Kon intril anθ-o thagarimos le Devlesqo?

²² O Isus phirelas anθ-äl forurh haj anθ-äl gava haj sikavelas kana žalas karing o Jerusolim. ²³ Dakoniva phendä lesqe:

— Rai!a, ćira si kola save va avena mĩntuime?

Ov phendäs lenqe:

— ²⁴ Mardōn te ĩntrin p-o udar o tang! Kä phenav tumenqe, but va rodena te ĩntrin, dar ni va daština. ²⁵ Kana o stäpino le kheresqo va uštela haj va phandavela o udar, haj tume va avena avri haj va ĩncepona te maren k-o udar haj te phenen: «Rai!a, putar amenqe!», ov va dela anglal: «Ni žanav kaθar sen.» ²⁶ Atunc va ĩncepona te phenen: «Xaläm haj piläm tuća, haj pä amare ulice sikadän.» ²⁷ Haj ov si te phenel tumenqe: «Ni žanav kaθar sen. Telären manθar, tume sä kaj keren nasull!» ²⁸ Va rovena haj va kidena anθa-l dand, kana va dikhena le Avraamos, le Isakos, le Jakovos haj saorä prooroćja anθ-o thagarimos le Devlesqo, haj tume čhudine avri. ²⁹ Va avena manuś kaθar o räsärito, kaθar o apuso, kaθar o nordo haj kaθar o sudo, haj va bešena ke sinia anθ-o thagarimos le Devlesqo. ³⁰ Haj ita kä si aver kaj si palal, save va avena anglal, haj aver save akanak si anglal, save va avena ćel maj palal.

O Isus träbul te merel anθ-o Jerusalimo

³¹ Kjar atunc aviles trin-šθar fariseja haj phende lesqe:

— Telär kaθar, kä o Irod kamel te mudarel tut!

³² Ov phendäs:

— Žan haj phenen le vulpäqe kodolaqe: «Dikh, ages haj texara maj ĩnkavav bengä haj sjastärav, haj na pa but gesa va termeniva mĩrä buki.» ³³ Dar träbul te maj phirav ages, texara haj overtexara. Ax, žanen i tume, numa anθ-o Jerusalimo meren äl prooroćja. ³⁴ Jerusalime, Jerusalime, savo mudares le prooroćen, mudares baränça kolen saven o Del del len drom tuθe! Kabor drom kamnem te kidav ke čhaven, sar kidel e khajni pe puēn tala pe phakja, haj ni kamnen. ³⁵ Ita kä tumaro kher va aćhola mulano.* Haj me phenav tumenqe kä ni va maj dikhena man ži kana ni va avela o timpo kana va phenena: «Binekuvintime si kova savo avel anθ-o anav le Rajesqo!»†

***13:35:** Anθ-o verseto 35 o kher daštil pes te avel o templo sau o Jerusalimo, haj ov va aćhola mulano, kăc o Del va lela pi slava pa lesθe. O Jerusalimo haj o templo sas rimome anθ-o bärs 70. †**13:35** Salmi 118:26

O Isus sastärel äk manuś nasfalo pajesθar anθ-o ges le Sabatosqo

14 Anθ-äk ges Sabatosqo, o Isus gelos ke sinia anθ-o kher jekhesqo anθa-l bare le fariseënqe. Äl manuś pindinas les pašal.² Haj ita, angla lesθe sas äk manuś nasfalo, sas les paj anθ-o korpo.³ O Isus dinäs anglal le sikaitoren le Krisaqe haj le fariseën:

— Si voja te sastäres anθ-o ges le Sabatosqo sau ni?

⁴ On ni denas duma. Atunc o Isus liläs le manuśäs kodoles, sastärdä les haj dinä lesqo drom.⁵ Haj phendä lenqe:

— Savo anθa tumenθe, kana perela lesqo čhavo sau lesqo guruv anθ-e xaing anθ-o ges le Sabatosqo, ni va inkalavela les p-o than?

⁶ Haj ni daštisajles te den les khanć anglal k-äl vorbe kadala.

E pilda anθa-l thana anglal

⁷ Phendäs äk pilda le manuśänqe kaj sas dine muj ke sinia, kana dikhläs kä alonas äl maj lače thana:

— ⁸ Kana dakoniva del tut muj k-o abäv, ta na beśes ke sinia k-o than o maj lačo! Daštil pes te afi dinäs muj dakanikas maj dikhlo dä sar tuθe,⁹ haj avel kova savo dinä tumen muj i tut haj i les haj phenel tuqe:

— De kö than kadal manuśäs!

Atunc lazaveça va beśesa p-o than palal.¹⁰ Kana san dino muj, za haj beś p-o than palal! Atunc kana va avela kova savo dinä tut muj, va phenela tuqe: «Amala, av orde p-äk than maj lačo!» E buki kada-ja va kerela tuqe činstja angla sä kaj si tuça ke sinia.¹¹ Käck sä kaj vazden pes va avena umilime, haj kova savo umilil pes va avela vazdino.

¹² Phendäs i kolesqe kaj dinäsas les muj:

— Kana des äk sinia o ges sau e rät, ta na des muj ke amalen, nič ke phralen, nič ke nämuren, nič ke večinen kaj si bravale, ka na kumva i on kä pö rindo te den tut i tut muj haj numa kadä te aves pokindo!

¹³ Dar kana des äk sinia, de muj le čorän, le skilozen, le bangen, le korän!¹⁴ Haj va avesa binekuvintime, kä len naj len soça te pokinen tuqe, anθa kadaja kä pokindol pes tuqe ke invierja le čaćenqi.

E pilda kolenqi kaj sas dine muj ke sinia

¹⁵ Jekh anθa kola kaj beśenas leça ke sinia, kana aśundäs kadaja, phendä lesqe:

— Binekuvintime si kova savo va beśela ke sinia anθ-o thagarimos le Devlesqo!

¹⁶ Haj o Isus phendä lesqe:

— Äk manuś dinäs äk bari sinia haj dinäs muj but manuś.¹⁷ Kana avilos o timpo le xamasqo, dinäs drom pe robos te phenel kolenqe kaj sas dine muj: «Aven, kä sä si gata!»¹⁸ Dar sä inćeposajles te phenen kä ni daštin te aven. O angluno phendä lesqe: «Numa so kindem äk than p-o kimpö haj träbul te zav te dikhav les. Rugiv tut, jertisar man!»¹⁹ Aver phendäs: «Akanak kindem deś guruva haj zav te probiv len. Rugiv tut, jertisar man!»²⁰ Aver phendäs: «Akanak insurisajlem haj kodolasqe ni daštiv te avav.»

²¹ Kana o robo risajlos, phendä pe stäpinosqe kadal bukja. Atunc o stäpino le kheresqo xoläjlos haj phendäs pe robosqe: «3a sigo p-äl droma haj p-äl ulice le forosqe haj an kate le čorän, le skilozen, le korän, le bangen!»²² Pala kodoja o robo phendäs: «Stäpíne, kerdinäjlos sar poruncisardän, haj sa maj si than.»²³ Haj o stäpino phendäs le robosqe: «Inkli haj rode p-äl droma haj pašal barja, haj ker le manuśän te aven, kašte pherdol muro kher!»²⁴ Kä phenav tumenqe kä nič jekh anθa kola dine muj ni va xana anθa muro xamos!»

Kadä träbul te avel o učeniko le Isusosqo

²⁵ Anθ-äk than le Isusoça zanas but manuś. Ov bol-dinäjlos haj phendä lenqe:

— ²⁶ Kana dakoniva avel manθe haj ni urola pe da-des,* pe da, pe rromnja, pe čhaven, pe phralen, pe pheän haj kjar pi viaca, ni daštil te avel muro učeniko.²⁷ Savo ni ingärel pö truśul haj ni avel pala manθe, ni daštil te avel muro učeniko.

²⁸ Käck savo si anθa tumenθe, kaj kana kamel te vazdel äk turno, maj anglal ni bešel tele te ginel kabor love xal le turnoça? Kadä va dikhela kana are-sel les äl love te termenil les.²⁹ Kana ni kerel kadä, daštil pes kä päče čhutäs lesqi fundacia, ni daštil te termenil les, haj sä kaj dikhen te inćepon te asan les-θar³⁰ haj te phenen: «O manuś kadava inćeposajlos te vazdel, haj ni daštisajlos te termenil!»

³¹ Sau savo thagar, kana zal k-o rözboj te mardöl avre thagareça, ni bešel maj anglal te dikhel kana daštil te zal deśä miença manuś angla kova kaj avel kontra lesqi biśä miença manuś?³² Kana ni daštil, atunc, so koaver thagar si inkä dur, del lesqe drom soli te mangel pačja.³³ Sa kadä, ni daštin te aven mirä učeničja kana ni čhudena tumen kaθar saorä bukja tumare.

***14:26** O Isus kamel te phenel kä dakoniva kaj avel pala lesθe träbul te jubil maj but les dä sar pi familia.

³⁴ O lon si lačo. Dar kana i o lon xasarel pŕo gusto, sar va dela pes lesqe parpale kadav gusto? ³⁵ Naj lačo nić anθa-i phuv, nić anθa-i grāmada le bālega-resqi, haj čhudel pes avri. Kas si les kan aśunimasqe te aśunel!

E bukuria kaj si anθ-o ćeri kana āk manuś ril pes k-o Del

15 Saorā vameśā haj āl bezexale avenas k-o Isus te aśunen les. ² Haj āl fariseja haj āl manuś kaj sikaven e Kris rovenas pes:

— O manuś kadava primil le bezexalen haj xal lenča.

E brakhi xasardi

³ Atunć o Isus phendā lenqe e pilda kadaja:

— ⁴ Te phenas kā jekhes anθa tumenθe si les āk śāl brakhja, haj xasarel jekh anθa lenθe. Ni mukel kolavren inādeśa haj inā p-o islazo haj ni rodel kola le xasardā zi kana arakhel lan? ⁵ Kana arakhlā lan, bukurāča čhul lan p-āl dume, ⁶ haj kana aresel khere, del muj pe amalen haj pe većinen haj phenel lenqe: «Bukurin tumen manča, kā arakhlem mīrā brakhja kaj sas xasardi!» ⁷ Phenav tumenqe kā sa kadā, anθ-o ćeri va avela maj bari bukuria anθa āk manuś bezexalo, savo mukel o bezex haj boldel pes k-o Del, dā sar anθa inādeśa haj inā manuś ćaće saven naj len nevoja te muken o bezex.

O franqo xasardo

⁸ Sau te phenas kā āk zuvlja si lan deś franc ruposqe haj xasarel jekh anθa lenθe. Ni astarel āk lampa, ni śilavel o kher haj ni rodel grīzača zi kana arakhel les? ⁹ Haj kana arakhlā les, del muj pe amalān haj pe većinān haj phenel lenqe: «Bukurin tumen manča, kā arakhlem o franqo kaj xasardemas les!» ¹⁰ Phenav tumenqe, kā sa kadā si bukuria anglal inzerā le Devlesqe anθa āk manuś bezexalo savo mukel pes kaθar o bezex haj boldel pes k-o Del.

Duj čhave haj āk dad miloso

¹¹ O Isus maj phendās:

— Āk manuśās sas les duj čhave. ¹² O maj tārno phendās pe dadesqe: «Dad!e, de man mīrī rig le bravalimasqi!» Haj o dad xuladās lenqe o bravalimos.

¹³ Pala duj trin ges, o čhavo maj tārno kidās sā so sas les haj telārdās anθ-āk them durārdo. Haj othe risipisardās pŕo bravalimos traindos dilivanes. ¹⁴ Pāće xalās saorā love, anθ-o them kodova avilis āk bokh bari, haj les ma nas les love haj inġarelas lan

phares. ¹⁵ Haj gelos haj arakhlā pesqe buki kā jekh anθa-l manuś le themosqe kodolesqe, savo dinā les drom pā pe kīmpurh te pāzil le balen. ¹⁶ Sas lesqe kadiki dā bokh, kā kamelas te ćajlol le rośkovenča save xanas len āl bale, dar ni delas len lesqe koniva.

¹⁷ Atunć zurajlos anθā pesθe haj phendās: „Kabor manuś keren buki anθa muro dad si len maj but mar-no dā kabor trābul len, haj me merav kate bokhaθar!

¹⁸ Si te uštāv, si te zav kā muro dad haj va phenava lesqe: «Dad!e, kerdem bezex kontra le Devlesqi anθa o ćeri haj kontra kiri. ¹⁹ Ni maj meritiv te bučhov kŕo čhavo. Ker man sar jekhes anθa ke manuś!» ²⁰ Haj uštilos haj telārdās kā pŕo dad.

Kana inkā sas dur, lesqo dad dikhlā les haj kerdi-nājlos lesqe mila lesθar. Naślos, lā les anθ-e angali haj ćumidā les. ²¹ O čhavo phendā lesqe: «Dad!e, kerdem bezex kontra le Devlesqi anθa o ćeri haj ki kontra. Ni maj meritiv te bučhov kŕo čhavo.» ²² Dar o dad phendās pe robenqe: «Anen sigo e hajna e maj lači haj hurjaen les lača! Čhun lesqe anθ-o naj āk angrusti haj pogimos anθ-āl pīrne!» ²³ Anen le vice-los le pravardes haj čhinen les! Te xas haj te bukuris amen, ²⁴ kā muro čhavo kadava sas mulo haj inġiosardās, sas xasardo haj sas arakhado!» Haj inćeposajles te bukurin pes.

²⁵ O čhavo baro sas k-o kīmpo. Kana avilos haj paśilos paśa o kher, aśundās muzika haj khelimata. ²⁶ Dinās muj jekh anθa-l robi haj puślā les, so si kadaja? ²⁷ Ov phendā lesqe: «Kŕo phral avilos haj kŕo dad čhindās le vicelos le pravardes dā bukurē kā lesqo čhavo risajlos khere sastevesto.»

²⁸ O čhavo maj baro xolājlos haj ni kamelas te inġiril andrā. Lesqo dad inġklistos avri haj rugisardā les te inġiril. ²⁹ Dar ov dinās anglal pe dades: «Dikh, me dā kadikita bārś služiv tuqe, haj nić āk data ni uštjadem ki porunka. Haj man ni dān man nić āk data markar āk jedo te xav haj te pāv mīrā amalənča. ³⁰ Dar kana avilos kadav čhavo kiro, savo xalās kŕo bravalimos le kurvenča, čhindān lesqe o vicelo pravardo!» ³¹ O dad phendā lesqe: «Muro čhavo, tu san manča inġotdjauna haj sā so si man si kiro. ³² Dar trābul te bukuris amen haj te sārġatoris, kēc kadav phral kiro sas mulo haj inġiosardās, sas xasardo haj sas arakhado.»

O bravalimos ćaće

16 O Isus phendās i pe ućenićenqe:
— Āk manuś bravalos sas les āk administratori savo sas lesqe pīrīme kā risipil lesqo bravalimos. ² Ov dinā les muj haj phendā lesqe: «So aśunav anθa

tuθe? De sokotāla anθa ki buki, kā ni maj daštis te aves administratori.»³ O administratori gīndisajlos: «So si te kerav, kā muro stāpīno lel le buki manθar? Te sāviv ni daštiv, te mangav si manqe lazavo.⁴ Zanav so trābul te kerav, ka āl manuś te primin man anθā pe khera pāce ni maj kerava buki kate sar administratori!»

⁵ Haj dinās muj fiosaves anθa-l manuś kaj sas uzi-le lesqe stāpīnosqe. Phendās le anglune manuśāsqe: «Kabor san uzile kā mīrā stāpīno?»⁶ Ov phendās: «Āk šāl butoja ulej māslineŋo.»^{*} Haj phendā lesqe: «Le ki kitanča, beś sigo tele haj ramosar pā epaśa-θe!»⁷ Pala kodoja phendās avresqe: «Haj tu kabor san uzile?» Ov phendās: «Štar šāla gone giv.»[†] Haj phendā lesqe: «Le ki kitanča haj ramosar trin šāla!»

⁸ O stāpīno le administratoresqo kaj nas ċinstime phendā lesqe kā kerdās gogāča kadaja. Kā āl manuś kadal lumāqe si maj gogāča jekh avreča dā sar āl ċhave le luminaqe.⁹ I me phenav tumenqe: keren tumenqe amal le aŋutoreča le bravalimatenqo anθa-i lumja, ka atunċ kana ni maj trābuna tumen love, te aven primime anθ-āl korturh veśniko.¹⁰ Kon si ċaċo le bukānča ċijne, si ċaċo i kolenča bare, haj kon naj ċinstime le bukānča ċijne, ni va avela ċinstime niċ le bukānča bare.¹¹ Kadā kā kana ni senas ċaċe le bravalimatenča le lumāqe, kas va avela les pakāmos anθā tumenθe te del tumen āl bravalimata ċaċe?¹² Haj kana ni senas ċaċe le bravalimača avresqo, kon va dela tumen bukja save te aven tumare?

¹³ Niċ āk robo ni daštīl te služil kā duj stāpīja, kāċ, sau va urola jekhes haj va jubila kolavres, sau va inkārela numa kā jekh haj ni va dela khanċ pā koaver. Ni daštīn te služin le Devlesqe haj i le lovenqe.

Av ċinstime angla o Del haj angla āl manuś!

¹⁴ Āl fariseja, save jubinas āl love, aśunenās i on saorā bukja kadala haj marenas pesqe ŋoqo lesθar.¹⁵ O Isus phendā lenqe:

— Tume sen kola save roden te sikadōn ċaċe anglal manuś, dar o Del prinzanel tumare ile. So si dikhlo maśkar āl manuś, o Del urol.¹⁶ 3i kaj te avel o Joan o Bolitori, le manuśān sas len e Kris le Mojsāsqi haj āl ramomata le prooroċenqe. Dā atunċ orde, e laċhi vestja le thagarimasqi le Devlesqo vestil pes, haj saori lumja mardōl te intril anθā lesθe.¹⁷ Si maj ušuro te nakhel o ċeri haj e phuv dā sar te xasaol āk litera anθa-i Kris le Mojsāsqi.¹⁸ Orkon mukel pe rromnja

haj lel avrja dā rromni, trail anθ-e kurvia. Haj kon lel dā rromni jekha mukli kaθar pō rrom, trail anθ-e kurvia.

O bravallo haj o Lazāro

¹⁹ Sas āk manuś bravallo savo hurādōlas anθā coalen-θe kuċ haj anθā inosθe sano, haj anθā fiosavo ges ĳngārelas āk viaca pherdi veselia haj lesqe sini sas pherde.²⁰ Haj sas āk ċoro, kaj buċholas Lazār, savo sas pherdo bube, haj beśelas ĳntinzome telal kā lesqo udar.²¹ Kamelas but te xal anθa so perelas kaθar e sinia le bravalesqi. Maj but dā kadiki, āl zukel avenas haj ċjarānas lesqe bube.

²² O ċoro mulos haj sas ĳngārdo kaθar āl ĳnzerā anθ-e angali le Avraamosqi anθ-o rajo. Mulos i o bravallo, haj sas praxome.²³ Kana sas ov anθ-o kher le mulenqo, anθ-āl kinurh, vazdās pe jakha opre, haj dikhlās dural le Avraamos haj le Lazāros anθā lesqi angali.²⁴ Haj dinās muj: «Dad!e, Avraam!e, av tut mila manθar haj de drom le Lazāros te kingārel anθ-o paj pō naj haj te rākoril mīrī ċhib, kāċ nasul sem kinuime anθ-e jag kadaja!»²⁵ Dar o Avraam phendās: «Ĉhavee!a, na bistar kā tu anθ-o timpo ke viacaqo tu lilān āl bukja āl laċhe, haj o Lazāro lilās kola āl nasul. Dar akanak ov si kathe mīngīime haj tu san kinuime.²⁶ Paśa šā kadala, maśkar amenθe haj tumenθe sas ċhutini āk prāpastia bari, kadā kā kola kaj kame-nas te nakhen kaθar tumenθe ni daštīn, niċ kodola othar amenθe.»²⁷ O bravallo phendās: «Atunċ rugiv tut, dad!e, te des drom le Lazāros anθ-o kher mīrā dadesqo!»²⁸ Kā si man panz phral. Te phenel lenqe te avel len griža ta na aresen i on anθā kadav than kinuimasqo.»²⁹ O Avraam dinās anglal: «Si len le Mojsās haj le prooroċen, te aśunen lenθar!»³⁰ Ov phendās: «Na, dad!e Avraam!e, haj kana dakoniva anθa-l mule zana lenθe, mukenas pes kaθar o bezex haj boldenas pes k-o Del.»³¹ Haj o Avraam phendās: «Kana ni aśunen le Mojsās haj le prooroċen, ni va pakāna kjar te ĳnviol dakoniva anθa-l mule.»

Na keren avren te keren bezex!

17 O Isus phendās pe uċeniċenqe: — Ĉaċes va avena bukja save va kerena le manuśān te keren bezexa, dar vaj kaθar o manuś prin savo aven!² Afi sas maj mišto anθa lesθe te avel les āk bar asjavesqo phanglo ke kor haj te avel ċhu-

***16:6** O oriċinalo si āk šāl batos, kaj si trin mi haj panz šāla okale.

†**16:7** O oriċinalo si āk šāl koros, kaj si kam 22 000 okale.

dino anθ-o paj, dā sar te kerel jekhes anθa-l cijnorā kadala te kerel bezex. ³ Kadā kā len sāma tumenθe!

Kana tumaro phral kerel bezex, mustrosar les! Haj kana fal les nasul, jertisar les! ⁴ Haj kana kerel bezex kontra kiri jefta drom p-o ges, haj jefta drom boldel pes tuθe haj phenel: «Fal man nasul», trābul te jertis les.

De amen maj but pakāmos!

⁵ Āl apostolja phendes le Rajesqe:

— De amen maj but pakāmos!

⁶ Haj o Raj phendās:

— Te avelas tumen pakāmos kabor āk kukin muštatesqi, phenenas kadal dudosqe: «Īnkli anθa-i phuv haj plantosao anθ-e marja», haj ašunelas tumenθar.

So trābul te kerel āk robo

⁷ Te phenas kā jekh anθa tumenθe si les āk robo savo aril sau si le brakhānça. Kana ril pes kaθar o kīmpo, ni va phenena lesqe: «Av sigo haj beš ke sinia.»

⁸ Maj sigo va phenena lesqe: «Ker manqe te xav, čhu kō šorco haj servisar man zi kana xav haj pāv! Pala kodoja daštis te xas haj te pes i tu.» ⁹ Oare trābul te nais ke robosqe kā kerdās so phendān lesqe? Ni trābul. ¹⁰ Sa kadā i tume, pāče keren sā so porunčisajlos tumenqe, te phenen: «Sām robi bimeritosqo. Kerdām so trābulas te keras.»

O Isus sastārel deš manuš lepratar

¹¹ Kana o Isus zalas karing o Jerusalamo, gelos paša o xotaro kaj si maškar e Samaria haj e Galilea.

¹² Kana pašilos te ĩntril anθ-āk gav, malade les deš manuš nasfale lepratar. On bešenas dur, ¹³ haj dines muj zurales:

— Isus!e, stāpīne, av tut mila amenθar!

¹⁴ Kana dikhlā len o Isus, phendā lenqe:

— Žan haj sikadōn le rašaēnqe!

Haj anθ-o timpo so žanas k-āl rašaja, užosajles.

¹⁵ Jekh anθa lenθe, kana dikhlās kā si sastārdo, risajlos, haj moča baro laūdilās le Devles. ¹⁶ Čhudā pes le moča ke phuv k-āl pīrne le Isusosqe haj naisardā lesqe. Ov sas anθa-i Samaria. ¹⁷ O Isus phendās:

— Ni užosajles sā āl deš? Kaj si kolaver ĩnia? ¹⁸ Sosθe ni aviles te laūdin le Devles haj numa kadav strāino korkoro avilos?

¹⁹ Haj phendā lesqe:

— Ušti haj telar! Kō pakāmos sastārdā tut.

Kana va avela o thagarimos le Devlesqo?

²⁰ Āl fariseja pušles le Isusos, kana va avela o thagarimos le Devlesqo. Ov phendās lenqe:

— O thagarimos le Devlesqo ni avel anθ-āk felo te avel dikhlo. ²¹ Ni va phendola: «Ita, si kate!» sau «Si okote!» Dar ašunen, o thagarimos le Devlesqo si maškar tumenθe.

²² Haj phendās le učeničenqe:

— Va avena gesa kana va kamena te dikhen jekh anθa-l gesa le Čhavesqe le Manušāsqo, haj ni va dikhena les. ²³ Va phendōla tumenqe: «Ita, si kate!» sau «Ita, okote si!» Bešen kaj sen haj na žan pala lenθe! ²⁴ Anθa kodoja kā kana o Čhavo le Manušāsqo va rila pes, anθ-o ges kodova, va avela sar o fulzero kaj strālučil haj luminil kaθar āk rig kā aver le čerosqi. ²⁵ Dar maj anglal trābul te suferil but haj te avel dino rigaθe kaθar āl manuš save train akana.

²⁶ Haj sar sas anθ-āl gesa le Nojasqe, kadā va avela i anθ-āl gesa le Čhavesqe le Manušāsqo: ²⁷ xanas, penas, ĩnsurinas pes haj mārātinās pes zi anθ-o ges kana ĩntrisajlos o Noja anθ-e korabia. O paj tasadās e phuv haj distruzisardās saorān.

²⁸ Sa kadā si te avel sar sas anθ-āl gesa le Lotosqe: xanas, penas, kinenas, bikinenas, plantonas, zidonas. ²⁹ Dar anθ-o ges kana ĩnklistos o Lot anθa-i Sodoma, dinās brīšīnd jagača haj pučoasača anθa o čeri haj distruzisardā len saorān.

³⁰ Sa kadā va avela i anθ-o ges kana va sikadōla o Čhavo le Manušāsqo. ³¹ Anθ-o ges kodova, kova savo va avela p-o akoperiś le kheresqo haj va avela les lesqe lačhimata anθ-o kher, ta na del pes tele haj te ĩntril te lel len! Haj kova savo va avela p-o kīmpo, sa kadā, ta na maj ril pes khere! ³² Na bistren le rromnja le Lotosqi! ³³ Kon va ĩncercola te xastravel pi viaca, va xasarela lan, haj kon va xasarela lan va pāstrola lan. ³⁴ Phenav tumenqe kā anθ-e rāt kodoja anθa duj manuš save va avena anθ-āk pato, jekh va avela lilo, haj koaver va avela muklo. ³⁵ Anθa duj žuvlja save māčīnina anθ-āk than, jekh va avela lili, haj kojaver va avela mukli.

³⁷ Āl učeničja pušle les:

— Kaj, Raila?

Haj ov phendā lenqe:

— Kaj si o trupo mulo, othe kiden pes āl vulturi.

O Del va ažitila kolen kaj den muj lesθe

18 O Isus phendās āk pilda le učeničenqe, kašte sikavel lenqe kā trābul te rugin pes merō haj ta na muken pes. ² Phendās:

— Anθ-äk foro sas äk krisitori savo kaθar o Del ni daralas, haj kaθar äl manus ni lažalas. ³ Anθ-o foro kodova sas i äk phivli savi avelas merö lesθe haj phenelas lesqe: «Ker manqe ćacimos kontra mirä dušmanosqi!» ⁴ But timpo ni kamnos, dar pala kodoja gindisajlos: «Kjar kana ni darav kaθar o Del haj kaθar äl manus ni lažav, ⁵ dar kä e phivli kadaja ni del man paćja, si te kerav laqe ćacimos, kašte na maj avel merö haj te marel man k-o šäro.»

⁶ Atunća o Raj phendäs:

— Ašunen so phenel o krisitori kaj naj ćačo! ⁷ Dar o Del ni va kerela ćacimos le manusänqe kaj alosardä len haj save den muj lesθe ku ges ku rät? Va mukela len te ažukären? ⁸ Phenav tumenqe, sigo va kerela lenqe ćacimos. Dar kana va avela o Čhavo le Manusäsqo, va arakhela manus kaj čhun pö pakamos anθ-o Del?

O vamešo haj o fariseo

⁹ Othe sas manus save dikhenas pes ćaće haj dikhenas opral kä šä kolaver. O Isus phendä lenqe e pilda kaja:

— ¹⁰ Duj manus geles k-o Templo te rugin pes. Jekh sas fariseo, haj koaver vamešo. ¹¹ O fariseo bešelas anθä pırnenθe haj inćeposajlos te rugil pes anθa pesθe kadä: «Devl!a, naiv tuqe kä ni sem sar kolaver manus, save ćoren, kaj si nasul, kaj soven avre rromnänća kaj naj lenqe sau kjar sar kadav vamešo. ¹² Me postiv duvar p-o kurko haj dav le dešenqi rig anθa šä so kištigiv.» ¹³ O vamešo bešelas dur haj ni inđränilas te vazdel pe jakha karing o ćeri, dar mardölas anθ-o kolin haj phenelas: «Devl!a, av tut mila manθar, o bezexalo!»

¹⁴ Phenav tumenqe kä kana geles khere, o Del phendäs anθa o manus kadava kä si ćačo, na anθa o fariseo. Káč orkon vazdel pes, va avela smerime, haj orkon va smerila pes va avela vazdino.

O Isus haj äl cinorä

¹⁵ Andine lesqe i nište cijnorän ćućaqe, kašte makel pes lenθar. Dar äl učenićja, kana dikhles e buki kadaja, mustrosardes kolen kaj anenas len. ¹⁶ Dar o Isus dinä muj pesθe le cijnorän haj phendäs:

— Muken le cijnorän te aven manθe haj na oprin len! Kä o thagarimos le Devlesqo si kolenqo save si sar lenθe. ¹⁷ Čaćes, phenav tumenqe, kä orkon ni primil o thagarimos le Devlesqo sar äk cijnoro, ni va inθrila anθä lesθe.

Mukindos šä intris anθ-o thagarimos le Devlesqo

¹⁸ Äk manus anaveća pušlās le Isusos:

— Laćeja sikaitorina, so träbul te kerav kašte del pes manqe viaca vešniko?

¹⁹ O Isus phendä lesqe:

— Sosθe phenes manqe laćho? Konik naj laćho numa jekh: o Del. ²⁰ Žanes äl porunc: «Ta na soves zuvlāća kaj naj kiri, ta na mudares, ta na ćores, ta na aves äk martori oxamno, ćinstisar ke dades haj ke da!»

²¹ Ov phendäs:

— Šä kadala kerdem len dä kana semas tärno!

²² Kana o Isus ašundäs, phendä lesqe:

— Maj träbul te keres äk buki: bikin šä so si tut, äl love de len k-äl ćorä, haj va avela tut äk komoara anθ-äl ćerurh. Pala kodoja av pala manθe!

²³ Kana ašundäs ov kadala, nasul näkžisajlos, kä sas but bravo.

²⁴ Kana o Isus dikhlās kä näkžisajlos nasul, phendäs:

— Kabor dä pharo si te intrin äl bravele anθ-o thagarimos le Devlesqo! ²⁵ Kä si maj ušuro te nakhel äk kāmila anθa-l kan le suāqe dä sar te intril äk manus bravo anθ-o thagarimos le Devlesqo.

²⁶ Kola save ašunenas les phendes:

— Atunc kon daštil te avel xastrame?

²⁷ Ov phendäs:

— So ni daštil pes k-äl manus, daštil pes k-o Del.

²⁸ Atunc o Petre phendäs:

— Dikh, ame muklām šä so sas amen haj avilām pala tuθe.

²⁹ Haj o Isus phendä lenqe:

— Čaćes, phenav tumenqe, kä naj konik savo, anθa o thagarimos le Devlesqo, muklās pö kher, sau rromni, sau phral, sau dej haj dad, sau čhave, ³⁰ haj ta na primil but maj but anθ-e vremja kadaja, haj anθ-e vremja kaj avel, e viaca vešniko.

O Isus pale del дума anθa pö merimos haj pi invierja

³¹ O Isus lilās rigaθe le dešudujen haj phendä lenqe:

— Dikhen kä zas k-o Jerusalimo, haj šä so äl prooroćja ramosarde anθa o Čhavo le Manusäsqo va kerdöla. ³² Káč va avela dino anθ-äl vast le neevrenqe haj va batžokorina les, va päkālina les haj va ćungarena les. ³³ Haj päće va bićuina les, va mudarena les, dar anθä le trinenqo ges va inθiola.

³⁴ Äl dešuduj ni xakärdes kxanc anθa-l bukja kadala, kadav dimos duma sas garado anθa lenθe haj ni zanenas so phenel lenqe.

O sastjarimos äk koräsqo anθa o Jerihono

³⁵ Kana pašolas o Isus k-o Jerixon, äk koro bešelas paša o drom haj mangelas. ³⁶ Kana ašundäs kä nakhen but manuś, puślās so si kothē. ³⁷ Phende lesqe:

— Nakhel o Isus, o naziritjano.

³⁸ Atunc ov dinās muj:

— Isus!e, o Čhavo le Davidosqo, av tut mila manθar!

³⁹ Kola save zanas anglal xanas pes leça te ačhol, dar ov delas muj i maj zurales:

— O Čhavo le Davidosqo, av tut mila manθar!

⁴⁰ O Isus bešlos p-o than haj poruncisardäs te anen les lesθe. Kana areslos, o Isus puślā les:

— ⁴¹ So kames te kerav tuqe?

Haj ov phendäs:

— Raila, te dikhav.

⁴² Haj o Isus phendäs lesqe:

— Dikh! Kō pakāmos sastärdäs tut.

⁴³ P-o than, o koro dikhlās haj gelos pala o Isus, dindos muj kabor dä baro si o Del. Saoro poporo, kana dikhlās e buki kadaja, läudisardäs le Devles.

O Isus haj o Zakeo

19 O Isus intrisajlos anθ-o Jerihono haj nakhelas anθa lesθe. ² Othe sas äk manuś p-o anav Zakeo. Sas o baro le vamešenqo haj sas äk manuś bravallo. ³ Rodelas te dikhel kon si o Isus, dar anθa-i kauza le bute manuśänqi ni daštilas, kä sas cijno. ⁴ Našlos angle haj uštilos anθ-äk pomo baro kašte dikhel les, káč othar sas te nakhel. ⁵ Kana o Isus areslos anθ-o than kodova, dikhlās opre haj phendä lesqe:

— Zakee, de tut sigo tele, kä ages träbul te bešav anθä kō kher!

⁶ O Zakeo dinā pes sigo tele haj primisardä les bukurāça. ⁷ Kana sä dikhles e buki kadaja, pupuinas pes haj phendes:

— Gelos te bešel anθ-äk kher äk bezexalesqo!

⁸ Dar o Zakeo, bešindos anθä pürnenθe, phendäs le Rajesqe:

— Dikh, Raila, anθa sä so si man, epaś dav le čorän, haj kana thardem dakanikas daičeça, va dava les parpale štar drom maj but!

⁹ O Isus phendä lesqe:

— Ages avilis e müntujrä anθ-o kher kadava, kä i ov si čhavo le Avraamosqo. ¹⁰ Kä o Čhavo le Manuśäsqo avilos te rodel haj te xastravel so si xasardo.

Äk paramiç anθa deś robi

¹¹ Anθ-o timpo so on ašunenas kadala, o Isus maj phendäs äk pilda, anθa kodoja kä pašolas paša o Jerusalimo, haj äl manuś pakānas kä o thagarimos le Devlesqo si te sikadōl kjar atunc. ¹² Kadä kä phendäs:

— Äk manuś anθa-k nämo lačho gelos anθ-äk them durärdo k-o baro thagar, te avel kerdo thagar pä pō them, haj pala kodoja te ril pes. ¹³ Dinās muj deś anθa pe robi, dinā len saorän po-k punga lovença haj phendä lenqe: «Folosin len te keren maj but love ži kana va avava!» ¹⁴ Dar äl manuś anθä lesqo them uronas les, haj dines drom nište manuś pala lesθe te phenen: «Ni kamas ka o manuś kadava te avel thagar pä amenθe.»

¹⁵ Dar o manuś sas kerdo thagar, haj risajlos khere. Dinās drom pala äl robi, saven dināsas len love, kašte dikhel kabor kerdesas.

¹⁶ O angluno avilos haj phendä lesqe: «Raila, ke love andines deś drom maj but.» ¹⁷ Ov phendä lesqe: «Mišto, robo lačho! Kä sanas pakāmasqo anθ-äl bukja cijne, primis autoritatä pä deś forurh!»

¹⁸ Avilos le donqo haj phendäs: «Raila, ke love andines panž drom maj but.» ¹⁹ Ov phendäs i lesqe: «I tu va avesa baro pä panž forurh.»

²⁰ Avilos aver haj phendä lesqe: «Raila, ita ki punga le lovenqi, savi garadem la inväluime anθ-äk štergari. ²¹ Žanav kä san äk manuś aspro haj darajlem tuθar: les so naj kiro haj sečeris so ni sämänisardän.»

²² Ov phendäs lesqe: «Robona nasul, va krisova tut pala ke vorbe! Žanglän kä sem äk manuś aspro, kaj lav kaθar ni čhudem haj sečeriv so ni sämänisardem. ²³ Atunc sosθe ni čhutän mürä love ke banka, kä afi lilemas len dobindaça kana avilemas parpale?»

²⁴ Pala kodoja phendäs kolenqe kaj bešenas paša lesθe: «Len äl love lesθar haj den len kolesqe kaj andäs deś drom maj but!»

²⁵ On phende lesqe: «Raila, les si les deś drom maj but love.» ²⁶ Ov phendäs: «Phenav tumenqe kä koles kaj si les, va dela pes lesqe, dar kaθar kova kaj naj les, va lela pes kjar i so si les. ²⁷ Kabor anθa mürä dušmaja, save ni kamnes te avav thagar pä lenθe, anen len kate haj mudaren len angla manθe!»

O Isus sikavel k-o Templo

(19:28–21:38)

O Isus ĩntril anθ-o Jerusalimo

²⁸ Pala so phendās kadala, o Isus gelos anglal haj uštelas karing o Jerusalimo. ²⁹ Kana pašilos kaθar o Betfage haj kaθar e Betania, k-o plaj kaj bučhol le Mäslinenqo, dinās drom duj anθa pe učenićja ³⁰ phenindos:

— Zan anθ-o gav kaj si angla tumenθe! Kana va ĩntrina anθā lesθe, va arakhena āk xārāro phanglo, pä savo ni uštulos koniva nić āk data. Putren les haj anen les kate! ³¹ Haj kana va pućena tumen dakoni-va: «Sosθe putren les?»^e, te phenen lesqe kadā: «Kā Je Rajes si les nevoja lesθar.»

³² Kola kaj sas dine drom geles haj arakhles kadā sar phendās o Isus. ³³ Anθ-o timpo so putrenas le xārāros, lesqe stāpĳja phende lenqe:

— Sosθe putren le xārāros?

³⁴ On dines anglal:

— Le Rajes si les nevoja lesθar.

³⁵ Haj andines le xārāros k-o Isus, čhutes pe coale p-o xārāro haj čhutes le Isusos pä lesθe. ³⁶ Anθ-o timpo so zalas o Isus, āl manus čhunas pe coale p-o drom. ³⁷ Haj kana pašilos kaθar o Jerusalimo, kaθar mukelas pes poa plaj le Mäslinenqo, saorā učenićja kidine, pherde bukuria, ĩnceposajles te läudin le Devles glasoća zuralo anθa saorā minuni save dikhle len. ³⁸ Phenenas:

— Binekuvintime si o thagar, savo avel anθ-o anav le Rajesqo!^e Paćja anθ-o ćeri haj slava le Devlesqi, anθ-o baro ćeri!

³⁹ Nište fariseja anθa-l manus kidine phendes le Isusosqe:

— Sikaitorina, mustrosar ke učenićen!

⁴⁰ Dar ov dinās anglal:

— Phenav tumenqe, kana on va aćhona, āl bar va dena muj.

O Isus rovel anθa o Jerusalimo

⁴¹ Kana pašilos kaθar o foro haj dikhlā les, o Isus ru-
jas anθa lesθe ⁴² haj phendās:

— Te afi prinžandānas i tu anθ-o ges kadava āl bukja kaj daštinas te den tut e paćja! Dar akanak si garade kaθar ke jakha. ⁴³ Kāć va avena pä tuθe gesa, kana ke duśmaja va ĩnkonźurina tut āk zidoća,

va phandena tut anθa saorā riga haj va kidena tut koraθar. ⁴⁴ Va kerena tut jekh le phuāća, tut haj ke manuśān. Ni va mukena anθā tuθe bar pä barāsθe, kā ni prinžandān kā o Del avilos tuθe akanak!

O Isus ĩnkalavel kolen kaj bikinenas k-o Templo

⁴⁵ Atunc ĩntrisajlos anθ-e bar le Templosqi haj ĩnce-
posajlos te ĩnkalavel kolen kaj bikinenas anθā laθe.

⁴⁶ Phendā lenqe:

— Si ramome: «Muro kher va avela āk kher rugi-
masqo.»^f Dar tume kerden les āk peštera tilxarenqi!^g

⁴⁷ O Isus sikavelas anθ-e bar le Templosqi anθā fi-
osavo ges. Haj āl bare raśaja, āl sikaitorā le Krisaqe haj āl phure le poporosqe rodenas te mudaren les, ⁴⁸ dar ni zanenas sar te keren, kā saoro poporo ĩn-
kārdonas pala lesθe aśundindos les.

Kaθar avel e autoritatā le Isusosqi?

20 Anθ-āk ges, kana o Isus sikavelas le popo-
ros haj phenelas e vestja e laćhi anθ-e bar
le Templosqi, aviles āl bare raśaja haj āl sikaitorā le
Krisaqe le phurenća ² haj phende lesqe:

— Phen amenqe, so autoritatāća keres kadal bukja
haj kon dā tut kadaj autoritatā?

³ Ov dinā len anglal:

— I me si te pućav tumen daići. Phenen manqe: ⁴ O
bolimos le Joanosqo avelas anθa o ćeri sau kaθar āl
manuś?

⁵ On dines дума maśkar pesθe:

— Kana phenasa: kaθar o Del, va phenela: «Atunc
sosθe ni pakājen les?» ⁶ Haj kana phenasa: kaθar āl
manuś, saoro poporo va mudarena amen barānća,
kāć on pakān ćaćes kā o Joan sas āk prooroko.

⁷ Haj phendes kā ni zanen kaθar avelas. ⁸ O Isus
phendā lenqe:

— Nić me naj te phenav tumenqe so autoritatāća
kerav kadal bukja.

O Čhavo si dino drom haj si mudardo

⁹ Haj ĩnceposajlos te phenel le poporosqe e pilda
kadaja:

— Āk manuś čhutās āk rez, ĩnkirisardā lan kā nište
fermierā haj telārdās anθa but timpo. ¹⁰ K-o timpo le
kidimasqo le drakhaqo, dinās drom āk robo k-āl fer-
mierā, kašte den les lesqi rig anθa-i drakh. Dar on
marde les haj dine les drom parpale bi khanćesqo.

¹¹ O manuś maj dinās drom aver robo. On mardes i

^e19:38 Salmi 118:25-26; Luka 13:35; Joan 12:13   ^f19:46 Isaja 56:7   ^g19:46 Jeremia 7:11

kadales, phiradiles nasul leça haj dine les drom par-pale bi khanćesqo. ¹² Maj dinās drom ĩnkā āk robo, le trinenqo. On rānisardes i kodoles haj ćhude les avri.

¹³ O stāpino le rezaqo phendās: «So te kerav? Si te dav drom mīrā ćhaves kaj jubiv les. Daštıla pes, les te respektin les.» ¹⁴ Dar kana dikhle les, āl fermierā dine pes duma maškar pesθe: «Kadava si o moštenitori. Te mudaras les, ka e moštenirja te avel amari!» ¹⁵ ĩnkalade les avri anθa-i rez haj mudarde les.

Akanak so va kerela lenqe o stāpino le rezaqo? ¹⁶ Va avela, va mudarela le fermieren kodolen, haj e rez va dela lan avrenqe.

Kana on aśundes kadal vorbe, phendes:

— Ta na kerdōl jekh sar kadaja!

¹⁷ Dar o Isus dikhlās pā lenθe haj phendās:

— Atunć sar xakārdōn āl vorbe save sas ramome:

«O bar savo āl zidarā hotārisarde kā naj laćho anθa lenθe, areslos te avel o bar o maj laćho?»^h

¹⁸ O manuś savo perel p-o bar kadava, va avela kerdo kotora, haj pā savo manuś va perela ov, va ĩnkhārela les.

Āl phure haj āl sikaitorā le Krisaqe ni daštisajles te astaren le vorbenća le Isusos

¹⁹ Āl sikaitorā le Krisaqe haj āl bare raśaja rodenas kjar atunć te ćhun o vast pā lesθe, kā zanenas kā o Isus phendās e pilda kadaja kontra lenqi. Dar daranas kaθar o poporo. ²⁰ Haj ĩnceposajles te pīndin le Isusos. Dines drom nište iskoade save kerdonas kā si manuś ćaće, kašte astaren le Isusos phenindos daići grešime, haj te den les p-o vast le guvernatoresqo.

²¹ Āl iskoade puśle les:

— Sikaitorina, zanas kā so phenes haj so sikaves si ćaćimos haj kā ni dikhes k-o muj le manuśāsqo haj sikaves len o ćaćimos anθa o drom le Devlesqo. ²² Si mišto te pokinas takse le maj bare thagaresqe sau naj?

²³ O Isus zanglās kā kamen te tharen les haj phendā lenqe:

— ²⁴ Sikaven manqe āk bano! Kasqo muj haj anav si pā lesθe?

On phendes:

— Le ćezarosqe.

²⁵ Haj ov phendās:

— Atunć den le ćezaros so si le ćezarosqo haj le Devles so si le Devlesqo!

²⁶ Ni daštisajles te astaren les le vorbaća angla o poporo, haj aćhiles anθa o muj, mirime sar dinās ov anglal.

Āl sadukeja kamen te astaren le Isusos le pućimaća anθa-i ĩnvierja

²⁷ Pala kodoja nište sadukeja, save phenen kā āl manuś ni ĩnvion, aviles k-o Isus haj puśle les:

— ²⁸ Sikaitorina, dikh, o Mojsā ramosardā amenqe: «Kana merel o phral dakanikasqo, haj sas les rromni dar nas les ćhave, lesqo phral te lel lesqe rromnja haj te kerel ćhave anθa lesqo phral kaj si mulo.»ⁱ ²⁹ Sas āk data jefta phral. O baro ĩnsurisajlos haj mulos fārā te avel les ćhave. ³⁰ Haj sa kadā le duēnqo. ³¹ Haj i le trinenqo lilā lan dā rromni, haj sa kadā sā āl jefta. Mules haj ni mukles ćhave. ³² Pala lenθe i e rromni mulis. ³³ Kadā kā kasqi rromni va avela oj ke ĩnvierja? Kā sā āl jefta ĩnkārde lan dā rromni.

³⁴ O Isus phendā lenqe:

— Āl manuś dā agesara ĩnsurin pes haj mārītin pes; ³⁵ dar kola save va avena arakhade vredniqo ka o Del te ĩnviol len anθa-l mule haj te avel len rig anθ-e lumja kaj avel, nić ni va ĩnsurila pes, nić ni va mārītina pes. ³⁶ Kāć nić ni va daština te meren, kā va avena sar āl ĩnzerā. Si ćhave le Devlesqe, kā si ćhave le ĩnvierāqe. ³⁷ Atunć kana das duma anθa-i ĩnvierja, i o Mojsā sikadā kā āl mule si ĩnviome, kana ramosardās anθa o stufiśo kaj phabolas: phendās kā o Raj si «o Del le Avraamosqo, o Del le Isakosqo haj o Del le Jakovosqo»^j ³⁸ Haj o Del naj o Del le mulenqo, haj si o Del le zuvindenqo, kā anθa lesθe sā train.

³⁹ Duj-trin anθa-l sikaitorā le Krisaqe dines anglal:

— Sikaitorina, mišto phendān.

⁴⁰ Kā ni maj ĩndrāzninas te maj pućen les khanć.

Kasqo ćhavo si o thagar dino drom kaθar o Del?

⁴¹ O Isus phendā lenqe:

— Sar phenen āl manuś kā o thagar kaθar o Del si o ćhavo le Davidosqo? ⁴² Kāć kjar o David phenel anθ-o lil le Salmenqo: «O Raj phendās mīrā rajesqe: ‘Beś kā mīrī ćaći ⁴³ zi kana va ćhava ke duśmaēn sar āk skāunelo pā save hodinis ke pīrne!’ »^k ⁴⁴ Kadā kā o David phenel lesqe raj. Atunć sar si o ćhavo le Davidosqo?

⁴⁵ Anθ-o timpo so aśunenas saorā manuś, ov phendās pe ućenīcenqe:

— ⁴⁶ Ferin tumen kaθar āl sikaitorā le Krisaqe, sa-ven plaćol len te plimbon pes anθā hajnenθe lunz

^h20:17 Salmi 118:22   ⁱ20:28 Deuteronomo 25:5   ^j20:37 Eksodo 3:6   ^k20:43 Salmi 110:1

haj save jubin ka äl manus te sikaven lenqe respekto anθ-äl piace, haj te den pes lenqe äl skaunä anglal anθ-äl sinagoz haj äl thana anglune k-äl sini! ⁴⁷ Haj xan äl khera le phivlänqe, haj kerdön kä keren rugäcuni bare. Äl manus kadala kaj si äl sikaitorä le Krisaqe va lena e maj phari pedjapsa.

Äl love le phivläqe

21 O Isus vazdäs pe jakha haj dikhläs le bravalen čhutindos pe darurh anθ-e visteria le Templosqi. ² Haj dikhläs i äk phivlja čori čhutindos othe duj pareci. ³ Haj phendäs:

— Čáčes, phenav tumenqe: kadaja phivli čori čhutäs maj but dä sar sä kolaver, ⁴ kä sä kadala čhutes anθa so sas len opral. Dar oj čhutäs anθa pö čorimos, sä so sas lan kašte trail.

Äl phare timpurh kaj va avena

⁵ Anθ-o timpo so nište manus denas дума anθa o Templo, kä sas šukar hurädo baränça skumpo haj darurença dine anθa o Del, o Isus phendäs:

— ⁶ So dikhen akanak – si te avel o timpo kana ni va ačhola bar pä baräsθe ta na avel pherado dušmaenθar.

⁷ On pušle les:

— Sikaitorina, kana va kerdöna pes sä kadal bukja? Haj savo va avela o semno kaj va sikavela kä si te kerdön kadal bukja?

⁸ O Isus phendäs:

— Avel tumen griža ta na tharel tumen dakoniva! Kä but si te aven anθä muro anav haj va phenena: «Me sem o thagar dino drom kaθar o Del» haj «O timpo si pašäl!» Ta na len tumen pala lenθe! ⁹ Kana va ašunena anθa rüzboenθe haj räskoalenθe, ta na daran, kä maj anglal träbul te kerdön kadal bukja. Dar o sfirsito naj imedime.

¹⁰ Pala kodoja phendä lenqe:

— Poporä va uštena kontra avre poporenqe, haj thagarimata kontra avre thagarimatenqe. ¹¹ Va avela bare izdraimata phuäqe, haj anθa-k than anθä aver than, bokh haj nasfalimata. Va kerdöla bukja daraimasqe haj va avena bare semnä anθ-o čeri.

¹² Dar maj anglal dä sä kadala, anθa-i kauza mirä anavesqi va čhuna o vast pä tumenθe haj va rode na te keren tumenqe numa nasul. Va dena tumen anθ-äl vast le sinagogänqe, va čhudena tumen anθ-äl temnice, va ingärenena tumen angla äl thagara haj angla äl guvernatorä. ¹³ Dar kadal bukja va kerdöna tumenqe kašte aven martorä. ¹⁴ Kadä kä hotärin tume ta na gindin tumen maj anglal so va phene-

na kašte apärin tumen! ¹⁵ Kä va dava tumen vorbe haj gogi savenqe tumare dušmaja ni va daština te den anglal. ¹⁶ Va avena dine anθä lenqe vast kjar kaθar tumare dada, tumare phral, tumare nämurh haj tumare amal, haj aver anθa tumenθe va mudarena. ¹⁷ Anθa-i kauza mirä anavesqi sä va urona tumen. ¹⁸ Dar nič äk bal anθa tumaro šäro ni va xasaola tumenqe. ¹⁹ Prin tumari räbdarä va xastravena tumare sufletä.

²⁰ Kana va dikhena kä o Jerusalimo si inkonzurime armatenθar, te zanen kä pašol o timpo kana va avela distruzime. ²¹ Atunc, kola anθa-i Judea te našän p-äl plaja, kola anθa o Jerusalimo te inklen anθa lesθe, haj kola kaj si avri anθa o foro ta na intrin anθä lesθe, ²² kä kodola va avena gesa anθä save o Del va pedepsila kašte kerdöl sä so si ramome! ²³ Vaj kaθar äl zuvlja save va avena khamnä haj kaθar kola save den čuci anθ-äl gesa kodola! Kä p-o them va avena timpurh phare haj va xoläola pes p-o poporo kadava. ²⁴ Aver manus va avena mudarde kaθar e sabia, aver va avena lile prizonerä haj ingärde anθä saorä thema, haj o Jerusalimo va avela uštädo anθ-äl pırne kaθar aver poporä, zi kana va nakhela e vremja le poporenqi.

²⁵ Va avela semnä anθ-o kham, anθ-o čhonot haj anθ-äl stele. Haj pe phuv äl poporä va avena anθ-äl dukha. Äl märi va tulburina pes haj va urläna, haj äl manus ni va zanena so te keren. ²⁶ Äl manus va merena daraθar azukärindos so va kerdöla pe phuv, káč sä so si baro anθ-o čeri va izdrala. ²⁷ Atunc va dikhena le Čhaves le Manusäsqo avindos p-äk noro zuralimaça haj bare slavaça. ²⁸ Kana va inčepona te kerdön kadal bukja, orton tumen haj vazden tumare šäre, káč tumaro xastraimos pašol!

²⁹ Haj phendä lenqe äk pilda:

— Dikhen o smokino haj saorä dafä! ³⁰ Kana dikhen kä den lenqe paträ, zanen kä o milaj si pašä. ³¹ Sa kadä, kana dikhen kä kerdön äl bukja kadala, te zanen kä o thagarimos le Devlesqo si pašä. ³² Čáčes, phenav tumenqe, kä ni va merena saorä manus save train akana, zi kana va kerdöna saorä bukja kadala. ³³ O čeri haj e phuv va nakhena, dar mirä vorbe ni va nakhena nič äk data.

³⁴ Len tumari säma, haj na muken tumare ile te pharön petrečerenθar haj matimasθar, haj le grižaθar kadal viacaqi haj kadä o ges kodova te avel pä tumenθe färä te azukären, ³⁵ sar äk kapkana. Káč o ges kodova va avela pä saorä save bešen pä saori phuv. ³⁶ Dar te len säma saoro timpo haj te rugin tumen, te daštin te xastran kaθar saorä bukja kadala

save va avena, haj te daŝtin te beŝen le ŝäreça opre angla o Ĉhavo le Manuŝäsqo!

³⁷ O ges, o Isus sikavelas anθ-e bar le Templosqo, haj e rät zalas haj nakhavelas lan p-o plaj savo bučhol le Mäslinenqo. ³⁸ Haj detexara anθa-i rät saoro poporo avelas lesθe k-o Templo, kaŝte aŝunen les.

O merimos le Isusosqo

(22:1–23:56)

K-o baro ges le Nakhimasqo o Isus xal ke sinia pe učeničença

O Juda kamel te bikinel le Isusos

22 Paŝolas o timpo anθa o ges o baro le Azimenqo, kaj bučholas o ges o baro le Nakhimasqo. ² Āl bare raŝaja haj äl sikaitorä le Krisaqe rodenas sar te mudaren le Isusos, kä daranas kaθar äl manuŝ. ³ O Satana ĩntrisajlos anθ-o Juda, kaj bučholas Iskariotjano, jekh anθa-l deŝuduj. ⁴ O Juda gelos haj dinäs duma le bare raŝaença haj le kápitaença le gärzenqe le Templosqe sar te del le Isusos anθä lenqe vast. ⁵ On bukurisajles haj sas dä akord te den les love. ⁶ Ov sas dä akord, haj rodelaŝ äk timpo lačo te del le Isusos anθä lenqe vast, kana äl but manuŝ naj leça.

Kaj daŝtil te xal o Isus e sinia le bare gesesqi?

⁷ Avilos o ges o baro le Azimenqo kana träbularas žertfime o mielo anθa o ges o baro le Nakhimasqo. ⁸ O Isus dinäs drom le Petres haj le Joanos haj phendä lenqe:

— Žan haj pregätin e sinia le bare gesesqi le Nakhimasqo anθa amenθe, kaŝte xas!

⁹ On phendes lesqe:

— Kaj kames te pregätis lan?

¹⁰ Ov phendäs:

— Dikhen, kana va ĩntrina anθ-o foro, va malavena äk manuŝ kaj ĩngärel äk ulčori pačça. Žan pala lesθe anθ-o kher kaj ĩntril ¹¹ haj phenen le stäpĩnosqe le kheresqo:

— O sikaitori pučel tut: «Kaj si e hodaja e lači anθä savi te xav e sinia le bare gesesqi le Nakhimasqo mĩrā učeničença?» ¹² Haj si te sikavel tumenqe äk hodaja bari lačhardi opre. Othe te pregätin e sinia!

¹³ On telärdes haj arakhles kadä sar phendäs ov. Haj pregätisardes e sinia le bare gesesqi le Nakhimasqo.

Sar ĩnceposajlis e čina le Rajesqi

¹⁴ Kana avilos o timpo, o Isus haj äl apostolja beŝles ke sinia. ¹⁵ Ov phendä lenqe:

— Kadiki dä but kamnem te xav kadaj sinia le bare gesesqi le Nakhimasqo tumença anglal ži kaj te suferiv! ¹⁶ Kä phenav tumenqe kä dakanara angle naj te maj xav lan, ži kana ni va avela o čačo ges o baro le Nakhimasqo anθ-o thagarimos le Devlesqo.

¹⁷ Liläs äk paharo, naisardäs le Devlesqe haj phendäs:

— Len o paharo kadava haj xulaven les maŝkar tumenθe, ¹⁸ käc phenav tumenqe kä dakanara angle naj te maj päv mol, ži kana ni va avela o thagarimos le Devlesqo.

¹⁹ Pala kodoja liläs marno, naisardäs le Devlesqe, phaglă les haj dină les lenqe phenindos:

— Kadava si muro trupo savo del pes anθa tumenθe. Keren kadaj buki te anen tumenqe gogi manθar!

²⁰ Păce xales, liläs i o paharo haj phendäs:

— Kadaj mol si o phanglimos o nevo, kerdo mĩră rateça savo čordöl anθa tumenθe. ²¹ Dar ita kä o vast kodol manuŝäsqo kaj va bikinela man si mança ke sinia. ²² O Ĉhavo le Manuŝäsqo va zala te merel pala sar plănuisardäs o Del. Dar vaj kaθar o manuŝ kordova savo va bikinela les!

²³ On ĩnceposajles te pučen pes maŝkar pesθe, savo anθa lenθe va kerela kadaj buki.

Kon si o maj baro

²⁴ Haj äl apostolja ĩnceposajles te xan pes, savo anθa lenθe si o maj baro. ²⁵ O Isus phendä lenqe:

— Āl thagara anθa-i lumja stäpĩnin p-äl manuŝ. Kola kaj si len autoritată pä lenθe plačol len te bučhon „kola kaj keren mišto”. ²⁶ Tume ta na aven kadă! Haj o maj baro maŝkar tumenθe te avel sar o maj cijno, haj kova savo si kondukători, te avel sar kova kaj služil. ²⁷ Käc kon si maj baro: kon beŝel ke sinia sau kon služil? Naj kova kaj beŝel ke sinia? Haj me, anθä tumaro maŝkar, sem sar kova kaj služil. ²⁸ Tume sen kola kaj beŝlen paŝa manθe anθä saorä nekazurh mĩră. ²⁹ Haj sar muro Dad phendä manqe: «Av thagar mança», i me phenav tumenqe: «Aven thagara mança», ³⁰ kaŝte xan haj te pen kä mĩrĩ sinia anθä muro thagarimos, haj te beŝen p-äl skauja le thagarenqe, kaŝte krison le deŝudon nămuren le Israelosqe.

O Petre va phenela kä ni prinzanel le Isusos

— ³¹ Simon!e, Simon!e, dikh, o Satana manglās te učanel tumen sar le gives. ³² Dar me rugisajlem anθa tuθe, ta na xasares kō pakāmos. Haj, päće boldesa tut manθe, te zurāres ke phralen!

³³ O Petre phendā lesqe:

— Raila, sem gata te avav phandado tuça, haj kjar te merav anθ-äk than tuça!

³⁴ Haj o Isus phendā lesqe:

— Petre, phenav tuqe kä ni va gilabela ages o baš-no, zi kana ni va phenesa trin drom kä ni prinzanes man.

Te aven gata anθa-l timpurh phare

³⁵ Pala kodoja phendā lenqe:

— Kana dinem tumen drom bi lovenqo, bi traistā-
qo haj bi pogimasqo, ingjarden lipsa daićesqi?¹

On phendes:

— Khanćesθar.

³⁶ Haj ov phendā lenqe:

— Dar akanak kana si tumen love sau äk traista, len len tumença, haj kas naj les sabia te bikinel pi hajna haj te kinel pesqe! ³⁷ Kä phenav tumenqe kä träbul te kerdöl mança so si ramome: «Sas dikhlo sar äk manuś nasul bi krisaqo». ^m Čaćes, so si ramome anθa manθe si gata te kerdöl pes.

³⁸ On phendes:

— Raila, dikh, kate si duj säbi.

Haj ov phendā lenqe:

— Aresel!

O Isus rugil pes korkoro p-o Plaj le Mäslinenqo

³⁹ Haj o Isus inklistos anθa o foro haj gelos p-o Plaj le Mäslinenqo sar zalas dä obićej. Lesqe učenićja geles pala lesθe. ⁴⁰ Kana areslos othe, phendā lenqe:

— Rugin tumen, ta na peren anθ-e ispita!

⁴¹ Haj ov durilos lenθar sar k-äk čhudimos barās-qo, dinās kočā haj inćeuposajlos te rugil pes:

— ⁴² Dad!e, kana kames, le o paharo kadava manθar! Dar te kerdöl ki voja, na mīri!

⁴³ Atunć sikadilos lesqe äk inzero anθa o ćeri, kašte zurārel les. ⁴⁴ O Isus suferilas but anθä pō ilo, haj inćeuposajlos te rugil pes i maj but. Lesqi transpiracia perelas pe phuv sar pikāturh ratesqe. ⁴⁵ Päće rugisajlos, uštilos haj avilos k-äl učenićja, arakhlā len sute kabor dä trišti sas ⁴⁶ haj phendā lenqe:

— Sosθe soven? Ušten haj rugin tumen, kašte na peren anθ-e ispita!

O Isus si astardo

⁴⁷ Anθ-o timpo so ov inkā delas duma, ita kä but manuś aviles. Kova kaj bućholas Juda, jekh anθa-l dešuduj, zalas angla lenθe. Pašilos paša o Isus kašte ćumidel les. ⁴⁸ Haj o Isus phendā lesqe:

— Juda, äk ćumidimaça bikines le Čhaves le Manuśäsqo?

⁴⁹ Kola kaj sas le Isusoça, dikhles so avelas te kerdöl haj phendes:

— Raila, te das dab le sabāça?

⁵⁰ Haj jekh anθa lenθe dinās dab le robos le bare rašajesqo haj čhindās lesqo kan o ćaço. ⁵¹ Dar o Isus phendās:

— Oprin tumen!

Haj maklā pes kaθar o kan kodol manuśäsqo haj sastārdā les. ⁵² Pala kodoja o Isus phendās le bare rašāenqe, le kápitaenqe le gārzenqe kaθar o Templo haj le phurenqe, save avilesas kontra lesqi:

— Inklisten pala manθe sar pala äk tilxari, säbēnça haj rovlānça? ⁵³ Semas tumença anθä saorā gesa anθ-o Templo, haj ni čhuten o vast pä manθe. Dar kadava si tumaro ćaso haj e vremja kana stāpīnil o intunjariko.

O Isus si krisime

O Petre phenel kä ni prinzanel le Isusos

⁵⁴ Päće čhute o vast p-o Isus, lile les haj ingārde les anθ-o kher le bare rašajesqo. O Petre zalas maj dural pala lesθe. ⁵⁵ Kerdes äk jag anθ-o maškar le barāqo haj bešles tele paša laθe. O Petre bešlos maškar lenθe. ⁵⁶ Äk sluźnika dikhlā les sar bešelas ke lumina le jagaqi, dikhlās mišto pä lesθe haj phendās:

— I kadava sas leça.

⁵⁷ Dar o Petre phendās ni:

— Žuvlie, ni prinžanav les.

⁵⁸ Äk ćira maj tīrzio aver dakoniva dikhlā les haj phendās:

— I tu san jekh anθa lenθe.

Haj o Petre phendās:

— Manuśana, ni sem.

⁵⁹ Kam pala äk ćaso, aver phenelas sa kodoj buki:

— Čaćes, i kadav manuś sas leça, kä i ov si galileano.

⁶⁰ O Petre dinās anglal:

¹22:35 Luka 10:4   ^m22:37 Isaja 53:12

– Manušana, ni zana so phenes.

Kjar anθ-o timpo kodova, kana ov ĩnkā delas du-
ma, gilabadās o bašno. ⁶¹ O Raj boldinājlos haj dikh-
lās p-o Petre. Haj o Petre andinā pesqe gogi ke vorba
kaj phendāsas lan lesqe o Raj: „Ages ni va gilabela o
bašno, zi kana va phenesa trin drom kā ni prinžanes
man.” ⁶² Atunĉ ĩnklistos avri haj dukhaça rujas.

O Isus si batžokorime

⁶³ Āl manuś kaj pāzinas le Isusos ĩnceposajles te ma-
ren pesqe žoço lesθar haj te den les dab. ⁶⁴ Phangle
les k-āl jakha haj pućenas les:

– Prooroćisar, kon dinā tut dab?

⁶⁵ Haj phenenas kontra lesqi but aver xule.

O Isus angla-i kris le evreenqi

⁶⁶ Kana parnilos, āl phure le poporosqe (āl bare ra-
śaja haj āl sikaitorā le Krisaqe) kidinājles anθ-āk
than haj ĩngārdes le Isusos anθā lenqi kris. ⁶⁷ Phen-
de lesqe:

– Phen amenqe kana tu san o thagar dino drom
kaθar o Del!

O Isus phendā lenqe:

– Kana phenava tumenqe, sa naj te pakān, ⁶⁸ haj
kana va pućava tumen, ni va dena man anglal. ⁶⁹ Dar
dakanara angle, o Čhavo le Manuśāsqo va beśela ke
ćáci le Devlesqi o maj zuralo.¹¹

⁷⁰ Sā phendes:

– Kadā kā tu san o Čhavo le Devlesqo?

Haj ov phendā lenqe:

– Kadā sar tume phenen, me sem.

⁷¹ On phendes:

– So nevoja maj si amen märturāθar? Kjar ame
aśundām anθa lesqo muj!

O Isus angla o Pilat

23 Uśtiles ku sā haj ĩngārdes le Isusos angla o
Pilat. ² Haj ĩnceposajles te den дума jagaça
kontra lesqi:

– Kadal manuśās arakhlām les kaj sikavel amare
poporos āk drom kaj naj laćho. Phenel ta na pokinas
takse le bare thagaresqe haj phenel kā ov si thagar,
o thagar dino drom kaθar o Del.

³ O Pilat puślā les:

– San tu o thagar le evreenqo?

O Isus dinā les anglal:

– Kadā sar phenes tu.

⁴ O Pilat phendās le bare raśaēnqe haj le bute ma-
nuśānqe kidine:

– Me ni arakhav nić āk doś anθ-o manuś kadava.

⁵ Dar on maj but stāruinas haj phenenas:

– Acicol o poporo pe sikaimaça anθā saori Judea.
ĩnceposajlos anθ-e Galilea haj areslos zi kate.

O Isus angla o Irod

⁶ Kana o Pilat aśundās anθa-i Galilea, puślās kana o
Isus si galileano. ⁷ Haj kana aśundās kā si anθa o tha-
garimos le Irodosqo, dinā les drom k-o Irod, savo
anθ-āl gesa kodola sas i ov anθ-o Jerusalimo. ⁸ Kana
o Irod dikhlās le Isusos, but bukurisajlos, kā dāmunt
kamelas te dikhel les, kāć aśundāsas anθa lesθe haj
sperilas te dikhel dak minunja kerdi lesθar. ⁹ Puślā
les but pućimata, dar o Isus ni dinā les khanć anglal.
¹⁰ Āl bare raśaja haj āl sikaitorā le Krisaqe beśenas
othe haj jagaça denas дума kontra lesqi. ¹¹ O Irod
pe soldacença nasul phiradiles leça haj pāće marde
pesqe žoço lesθar haj hurāde les āk hajnaça thaga-
resqi, dine les drom palpale k-o Pilat. ¹² Anθ-o ges
kodova, o Irod haj o Pilat kerdinājles amal jekh avre-
ça, kā maj anglal sas duśmaja.

O Pilat kamel te del o drom
le Isusosqo, dar si lesqe dar

¹³ O Pilat kidās le bare raśaēn, le maj baren haj le po-
poros ¹⁴ haj phendā lenqe:

– Anden angla manθe kadal manuśās sar jekhes
kaj sikavel le poporosqe āk drom kaj naj laćho. Haj
ita kā puślem les kate, angla tumenθe, haj ni arakh-
lem les dośalo kaθar āl bukja anθa save phenden
kontra lesqi. ¹⁵ Nić o Irod ni arakhlā les dośalo, kāć
dinā les amenqe drom parpale. Pala sar dikhen, ni
kerdās khanć kašte mudaras les. ¹⁶ Kadā kā, pāće
ćhava te maren les, va mukava les te telārel.

¹⁷ (Kā fiosavo ges baro le Nakhimasqo, o Pilat trā-
bulas te del o drom āk phandadesqo.)* ¹⁸ Dar saorā
manuś dine muj:

– Mudar kadal manuśās haj anθa amenθe de o
drom le Barabasqo!

¹⁹ Kadava sas phandado kā sas anθ-āk rāskoala
anθ-o foro haj kā mudardās dakanikas. ²⁰ O Pilat pale
dinā lenqe дума, kā kamelas te del o drom le Isusos-
qo. ²¹ Dar on denas muj:

– Rāstignisar les, rāstignisar les!

²² O Pilat phendā lenqe i le trinenqo drom:

***23:17** So si anθ-āl paranteze (o verseto 17), ni arakhadol anθā saorā manuskriśā purane.

ⁿ**22:69** Salmi 110:1

— Dar so nasul kerdäs? Me ni arakhlem anθä lesθe nić äk doś kašte merel. Kadä kä päće čhava te maren les, va mukava les te telärel.

²³ Dar on sä zbärinas anθ-o muj o zuralo mangindos ka o Isus te avel rästignime. Haj zbärisardes kadiki dä zurales kä ²⁴ o Pilat hotäräsardäs te kerdöl pes so mangles. ²⁵ Dinäs o drom le manusäsqo kaj sas phandado kä sas anθ-äk räskoala haj kä mudardäsas dakanikas, haj saves mangenas les on. Dar le Isusos dinä les anθä lenqe vast, kašte keren lesqe so kamen.

O merimos le Isusosqo

O drom kaj ingärelas k-o truśul

²⁶ Anθ-o timpo so ingärenas les te rästignin les, čhutes o vast p-o Simon, äk manus anθa o foro Ćirena, savo avelas kaθar o kimpō, haj čhute lesqe o truśul p-äl zea te ingärel les pala o Isus. ²⁷ But manus zanas pala o Isus, haj zuvlja save žälinas les haj rovenas les. ²⁸ O Isus boldinäjlos karing lenθe haj phendäs:

— Ćea le Jerusalimosqe, na roven man man, haj roven anθa tumenθe haj anθa tumare čhave! ²⁹ Kä dikhen, va avena gesa kana va phendöla pes: «Baxtalä si äl zuvlja save ni daśtin te avel len čhave, äl zuvlja save ni kerdes haj ni dines ćuci! ³⁰ Atunc äl manus va inćepona te phenen le muncenqe: ‘Peren pä amenθe!’, haj va phenena le plaënqe: ‘Učharen amen!’» ³¹ Káč kana kerdön pes kadal bukja le dafinosqe zeleno, so va kerdöla le śukesqe?^p

*

E rästignirä le Isusosqi

³² Ingärenas i duj manus kaj kerdes nasul, te aven mudarde leça. ³³ Kana aresles k-o than kaj bućhōlas „O Kokalo le Śäresqo”, rästignisardes othe le Isusos haj le manusän kaj kerdes nasul: jekh ke ćaci, haj jekh ke stingo. ³⁴ O Isus phenelas:

— Dadle, jertisar len, kä ni zanen so keren!

Äl soldacä dines le zaloça anθa lesqe hajne haj xulade len maśkar pesθe. ³⁵ O poporo beśelas othe haj dikhelas. Äl bare le poporosqe marenas pesqe žoqo kaθar o Isus:

— Avren xastradäs; te xastravel pes, kana ov si o thagar dino drom kaθar o Del, saves alosardä les!

³⁶ I äl soldacä asanas lesθar: paśonas, denas les mol śukli ³⁷ haj phenenas lesqe:

— Kana tu san o thagar le evreenqo, xastra!

³⁸ Opral pa lesθe sas ramome: „Kadava si o thagar le evreenqo.” ³⁹ Jekh anθa-l duj manus kaj kerde nasul haj sas rästignime, delas duma lesqi kontra:

— Ni san tu o thagar dino drom kaθar o Del? Xastra tu, haj xastra amen i amen!

⁴⁰ Dar koaver mustrosardä les:

— Ni daras kaθar o Del, kä sanas kondamnime te meres, sar lesθe? ⁴¹ Haj anθa amenθe si ćacimos, kä primis so meritis anθa so kerdäm. Dar o manus kadava ni kerdäs khanć nasul.

⁴² Haj phendäs:

— Isusle, na bistar man kana va avela kō thagarimos!

⁴³ O Isus dinäs anglal:

— Phenav tuqe ćaces kä ages va avesa mança anθ-o rajo.

O Isus merel

⁴⁴ Sas k-äl deśuduj o ges, kana kerdilos tunjariko anθä saoro them, zi k-äl trin pala äl deśuduj, ⁴⁵ haj o kham ni maj luminilas. E perdjaua andral anθa o Templo čhindinäjlis anθä duj. ⁴⁶ O Isus dinäs muj zurales:

— Dadle, anθä ke vast dav muro duxo!

Haj kana phendäs kadal vorbe, mulos.

⁴⁷ Kana o komandanto dikhläs so kerdinäjlos, slävisardäs le Devles:

— Ćaces, o manus kadava sas ćaco!

⁴⁸ Haj saorä manus kaj kidinäjles te dikhen e rästignirä, kana dikhles so kerdinäjlos, geles khere haj marenas pes anθ-o kolin. ⁴⁹ Saorä prinzande le Isusosqe haj äl zuvlja kaj aviles leça anθa-i Galilea beśenas dur haj vardinas.

O praxomos le Isusosqo

⁵⁰ Sas äk manus kaj bućhōlas Josif, anθa-i Arimatea, äk foro anθa-i Judea, kaj sas anθ-o konsilo le evreenqo, manus laćho haj ćaco, ⁵¹ savo nas dä akord le hotäriräça le konsilosqi te mudaren le Isusos, haj soça kerdes on, haj aźukärelas o thagarimos le Devlesqe. ⁵² O manus kadava gelos k-o Pilat haj mangläs o trupo le Isusosqe. ⁵³ Päće dinäs tele lesqo trupo, pakärdä les anθ-äk pınza inosqi haj čhutä les anθ-

***23:31** O orizinalo maj daśtil te xakärdöl: „Káč kana kerdön pes kadal bukja le kašteça kingo, so va kerdöla kolesqe śuko?”

°**23:30** Osä 10:8   P**23:31** Luka 3:9; Joan 15:6

äk than praxomasqo säpime anθ-e stinka, anθä savo ma nas čhutino koniva.⁵⁴ Sas paraštui haj inčepolas o savato.⁵⁵ Äl zuvlja kaj avilesas le Isusoča anθa-i Galilea geles pala o Josif haj dikhles o than le praxomasqo haj sar sas čhutino o trupo le Isusosqo anθä lesθe.⁵⁶ Risajles khere haj pregätisardes ulej kaj khandel haj khandimata. Haj savatone hodinisajles, sar phenel e Kris.

O Isus si zuvindo

(24:1-53)

E inwierja le Isusosqi

24 Kurke, detexara anθa-i rät aviles älä zuvlja k-o than le praxomasqo haj andines älä khandimata kaj pregätisardesas len.² Dikhles kä o bar kaj phandavelas e intrarä k-o than le praxomasqo sas dino rigaθe,³ haj kana intrisajles, ni arakhles o trupo le Rajesqo le Isusosqo.⁴ Anθ-o timpo so älä zuvlja ni zanenas so te keren anθa kadaj buki, ita kä duj murs anθä hajnenθe kaj strälućinas bešles paša lenθe.⁵ Pherde dar, älä zuvlja bangiles le moča ke phuv. Dar on phende lenqe:

— Sosθe roden maškar älä mule koles kaj si zuvindo?⁶ Naj kate, sas inviome. Anen tumenqe gogi so phendä tumenqe anθ-o timpo so maj sas anθ-e Galilea:⁷ «O Čhavo le Manusäsqo träbul te avel dino anθ-äl vast le manusänqe bezexale, te avel rästignime, haj le trinenqe ges te inviol.»⁸

⁸ Atunc on andine pesqe gogi kä lesqe vorbe.

⁹ Kana risajles kaθar o than le praxomasqo, phendes sä kadala kolenqe le dešujekhenqe haj saorä kolavrenqe.¹⁰ Sas e Maria anθa-i Magdala, e Joana, e Maria, e dej le Jakovosqi, haj kolaver kaj sas lenča, kaj phendes le apostolenqe kadal bukja.¹¹ Dar kadal vorbe falas lenqe paramičä haj ni pakānas len.¹² Dar o Petre uštilos haj našlos k-o than le praxomasqo. Bangilos haj dikhläs numa älä dorä le pınzaqe anθä save sas čhutino o trupo le Isusosqo. Haj telärdäs khere mirime anθa so kerdinäjlos.

P-o drom karing o Emaus

¹³ Sa anθ-o ges kodova, duj učenićja zanas anθ-äk gav savesqo anav sas Emaus, savo sas kam dešujekh kilometrä kaθar o Jerusalimo.¹⁴ Denas дума maškar pesθe anθa sä so kerdinäjlosas.¹⁵ Anθ-o timpo so denas дума haj analizinas, kjar o Isus pašilos haj

zalas p-o drom lenča.¹⁶ Dar lenqe jakha sas inkärde te na daštin te prinžanen les.¹⁷ Ov phendä lenqe:

— Anθa sosθe den дума anθ-o timpo so zan p-o drom?

Haj on oprisajles, vardindos tristo.¹⁸ Jekh anθa lenθe, p-o anav Kleopa, dinä anglal:

— Tu san korkoro manuś savo sas anθ-o Jerusallimo kaj ni zanel so kerdinäjlos othe anθ-äl gesa kadala?

¹⁹ Ov phendäs:

— So?

Haj on phende lesqe:

— So kerdinäjlos le Isusoča anθa o Nazaret, savo sas äk prooroko zuralo anθ-äl fapte haj anθ-äl vorbe angla o Del haj angla saoro poporo.²⁰ Sar älä bare rašaja haj älä maj bare amare dine les te avel mudardo haj sas rästignime.²¹ Haj amen sas amen nädezdä kä ov si kodova kaj va xastravela o Israelo. Dar i maj but, ages si le trinenqe ges dä kana kerdiles kadal bukja.²² Dar nište zuvlja amaränθar ujmisardes amen: geles detexara anθa-i rät k-o than le praxomasqo,²³ haj ni arakhles lesqo trupo haj aviles haj phendes kä dikhles i äk dikhimos inzerenqe save phenenas kä ov trail.²⁴ Haj duj-trin maškar amenθe geles k-o than le praxomasqo haj arakhles kadä sar phendesas älä zuvlja, dar le Isusos ni dikhle les.

²⁵ Atunc o Isus phendä lenqe:

— O, manuś bi gogaqo, phares pakän sä so phendes älä prooroćja!²⁶ Naj kadä kä o thagar dino drom kaθar o Del träbulas te suferil kadal bukja haj te primil pi slava?

²⁷ Haj inčeposajlos kaθar o Mojsä haj kaθar saorä prooroćja, haj kerdä len te xakären älä bukja anθa lesθe anθä saoro lil le Devlesqo.

²⁸ Pašiles kaθar o gav anθä savo zanas, haj ov kerdilos kä kamel te zal maj dur.²⁹ Dar on rugisajles lesθar:

— Ačo amenča, kä pašol e rät, haj anθa o ges maj si äk čira haj nakhlos!

Haj intrisajlos te ačhol lenča.³⁰ Anθ-o timpo so bešelas lenča ke sinia, liläs o marno, naisardäs le Devlesqe, phaglă les haj dinä les lenqe.³¹ Atunc putardiles lenqe jakha haj prinžande les. Dar o Isus xasajlos angla lenθe.³² Haj phendes jekh avresqe:

— Naj kadä kä mardolas o ilo amaro dä bukurē kana delas amenqe дума p-o drom haj sikavelas amen anθa o lil le Devlesqo?

⁹24:7 Luka 9:22

³³ Haj kjar anθ-o časo kodova uštiles, risajles anθ-o Jerusalimo haj arakhles kolen le dešujekhen haj kolen kaj sas lença kidine ³⁴ dindos дума:

— İnviosardās o Raj ćaces haj sikadilos le Simonosqe!

³⁵ Atunc ħl duj učenićja phendes so kerdinǎjlos lenqe p-o drom haj sar prinzande les kana phaglās o marno.

O Isus sikadōl andindos paćja pe učenićenqe

³⁶ Anθ-o timpo so on denas дума kada, o Isus bešlos anθā lenqo maškar haj phendā lenqe:

— E paćja te avel tumenća!

³⁷ Ujmime haj pherde dar, pakānas kā dikhen le mules. ³⁸ Dar ov phendā lenqe:

— Sosθe sen tulburime? Haj sosθe ni pakān kā sem zuvindo? ³⁹ Dikhen kā mīrā vast haj kā mīrā pīrne, me sem! Pipāin man haj dikhen: le mules naj les nić mas, nić kokalā, sar dikhen kā si man man.

⁴⁰ Haj, pāće phendās kadala, sikadā lenqe pe vast haj pe pīrne. ⁴¹ Anθ-o timpo so ħl apostolja sas kadiki dā bukurošī haj ujmime, kā ħnkā avelas lenqe phares te pakān, ov phendā lenqe:

— Si tume kate daići xamos?

⁴² Haj on dine les ħk kotor maćhesqo peko. ⁴³ Ov lilā les haj xalā les angla lenθe.

⁴⁴ Pala kodoja phendā lenqe:

— Ita so phenavas tumenqe, kana ħnkā semas tumenća: kā trābul te kerdōl pes sǎ so si ramome anθa manθe anθ-e Kris le Mojsāsqi, anθ-ħl Prooroćja haj anθ-ħl Salmi.

⁴⁵ Atunc putardās lenqi gogi kašte xakāren o lil le Devlesqo ⁴⁶ haj phendā lenqe:

— Si ramome kā o thagar dino drom kaθar o Del trābul te suferil haj anθā le trinenqo ges te ħviol anθa-l mule. ⁴⁷ Haj te avel phendo anθā lesqo anav saorā poporenqe, ħncepīndos anθa o Jerusalimo, kā trābul te muken o bezex haj te bolden pes k-o Del, ka lenqe bezexa te aven jertime. ⁴⁸ Tume sen martorā kadal bukānqe. ⁴⁹ Haj ita kā va dava drom pā tumenθe so muro Dad phendās kā va dela. Dar aćhon anθ-o foro zi kana va avena hurāde zuralimaća kaθar o Del!

O Isus si vazdino anθ-o ćeri

⁵⁰ O Isus ħngārdā len avri zi karing e Betania. Vazdās pe vast haj binekuvintisardā len. ⁵¹ Anθ-o timpo so binekuvintilas len, telārdās lenθar haj sas lilo opre k-o ćeri. ⁵² Pāće ħkinosajles lesqe, risajles k-o Jerusalemo ħk bare bukurāća. ⁵³ Haj saoro timpo bešenas k-o Templo haj lāudinas le Devles.